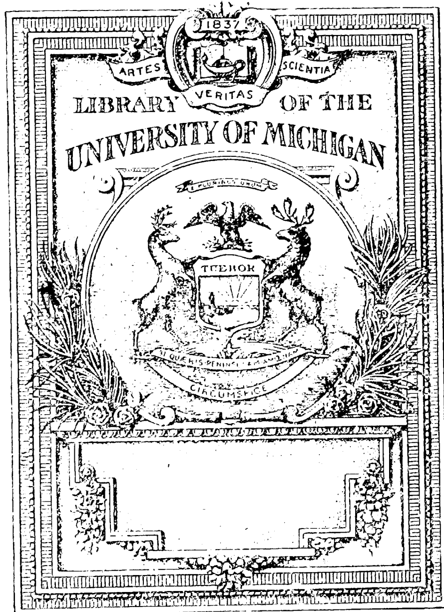
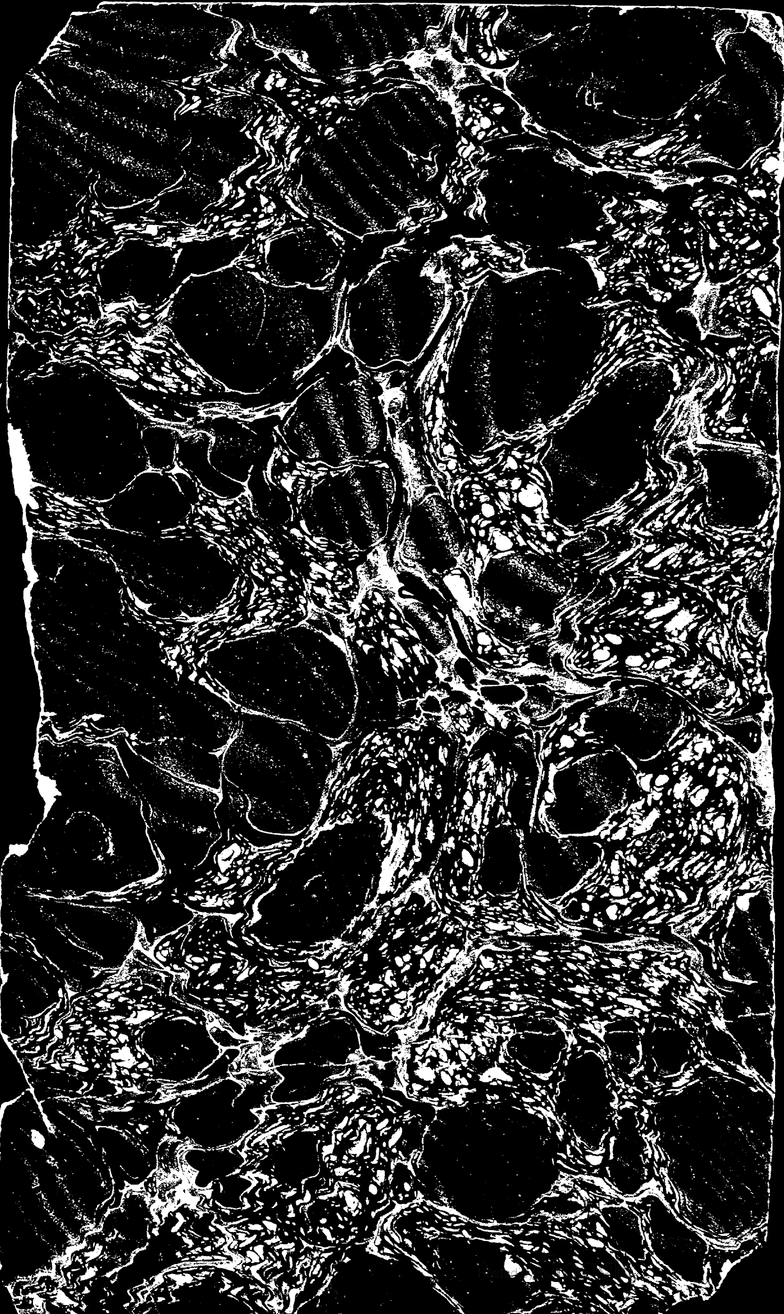

1837
ARTES
SCIENTIA
VERITAS
LIBRARY OF THE
UNIVERSITY OF MICHIGAN
TUEBOR
CIRCUMSPICE

Verð: 60 aur.

Íslendinga sögur.

13.

Fljótsdæla saga.

Búið hefir til prentunar

Valdimar Ásmundarson.

Reykjavík.

Kostnaðarmaður: Sigurður Kristjánsson.

1896.

13

FLJÓTSDÆLA SAGA.

BÚIÐ HEFIR TIL PRENTUNAR

VALD. ÁSMUNDARSON.

REYKJAVÍK.

KOSTNAÐARMAÐUR: *SIGURÐUR KRISTJÁNSSON.*

1896.

FÈLAGSPRENTSMIÐJAN.

FORMÁLI.

Áðr hefir þessi saga að eins verið gefin út einu sinni: „Fljótsdæla hin meiri, eller den længere Droplaugarsona saga, efter håndskrifterne udgiven af Kristian Kålund, Kjöbenhavn 1883“, og lét „Samfundet til udgivelse af gammel nordisk litteratur“ prenta hana.

Útgefandinn, dr. Kålund, hefir ritað langan formála fyrir sögunni og skýrt þar frá ýmsu áliti sínu um aldr og efni sögunnar.

„Fljótsdæla hin meiri“, eða *Fljótsdæla saga*, sem hún er nefnd í þessari útgáfu, hefir verið lítt kunn og handrit af henni óvíða, þótt ein tvö handrit sé til af henni í handritasafni ísl. Bókmenntafél. í Khöfn og eitt í Bókmentafélagssafninu hér (í safni Guðmundar Einarssonar, enn það er ekki talið í prentuðu handritaskránni) og enn finnist örfá handrit af henni víðar hjá einstökum mönnum eða á söfnum.

Það er því ekki rétt, sem dr. Kålund segir, að almenningr muni telja sögu þessa fullkomnari enn Droplaugarsona sögu, því almenningr hefir ekki þekt hana og þekkir hana jafnvel ekki enn, þrátt fyrir útgáfu dr.

Kålunds. Því söguútgáfur „Samf. til udgivelse af gl. nordisk litteratur“ eru svo dýrar, að almenningr hér á landi kaupir ekki.

Enn hitt er víst, að lærðir menn og vísindamenn hafa álitið sögu þessa gamla, og því hefir verið ráðið að gefa hana út með latneskri þýðingu, eins og dr. Kålund getr um, þótt aldrei hafi orðið af því, enda hefir Svb. Egilsson virt söguna svo mikils, að safna orðum úr henni í „Skáldamáls orðbók“ sína („Lexicon poeticum“), eins og dr. Kålund líka tekr fram.

Konráð Maurer kallar söguna „tilbúning“ frá 17. öld, enn það er auðsætt, að hann hefir ekki þekt hana til hlítar.

Kålund telr söguna vera samda á yfirfarstímabili milli miðaldanna og nýja tímans, eða nákvæmara tiltekið á fyrra hlut 16. aldar.

Enn það er alls ekki líklegt, að þessi saga sé rituð um þær mundir. Málið á henni er of fornlegt til þess, og vér þekkjum engin rit frá þeim tíma í svo fornum búningi. Málið á söguritunum frá siðskiftatímanum er alt öðruvísi. Það er og mjög ósennilegt, að 16. aldar menn hafi kunnað að fyrna svo ritmál sitt, eins og Kålund heldr.

Meiri líkur eru því til, að sagan sé rituð á 15. öld, og hún gæti jafnvel, að því er málið snertir, verið rituð seint á 14. öld, því auðsætt er, að það hefir breyzt hjá þeim sem síðar hafa skrifað upp söguna.

Það yrði oflangt mál hér að færa sönnur á þetta, fremr enn nú er gert.

Enn þótt sagan sé svona gömul, þá kemr frásögnin í henni allvíða ekki heim við hinar austfirzku sögur, einkanlega Droplaugarsona sögu. Eigi að síðr er ekki fyrir að synja, að frásagnir Fljótsdæla sögu geti átt við sannleika að styðjast. Sagan er færð í letr mjög löngu eftir þann tíma er hún gerðist, og er því eðlilegt, að þar geti ýmislega verið blandað málum, enn annars eru ekki ósennilegri frásagnir í Fljótsdælu enn í mörgum öðrum Íslendingasögum; slíkt kemr jafnvel fyrir í hinum beztu þeirra.

Svo virðist sem Fljótsdæla saga hafi upphaflega verið lengri enn hún er nú, og að síðari hluta Droplaugarsona sögu, sem hefst með 6. kap., hafi verið bætt síðar við söguna, af því að þá hefir vantað aftan við hana. Þessi partr af Droplaugarsona sögu á heldr ekki vel við það, sem á undan er komið. Þar á móti bendir ýmisl. í Fljótsdæla sögu á, að endir hennar hafi verið, eða átt að vera, allr annar upphaflega.

Í 27. kap. segir frá deilum þeim er urðu út af drápi Bjarnar í Snotrunesi, enn þar er ekki getið um Sveinunga Þórisson, sem Droplaugarsona saga segir frá í 6. kap. með þessum orðum:

Sveinungr hét maðr, er bjó á Bakka í Borgarfirði. Hann var Þórisson. Hann var mikill maðr ok sterkr ok vitr. Hann var vinr Helga Droplaugarsonar.

Þar segir og, að Sveinungr og Helgi hafi farið báðir

til móts við Björn, þá er Helgi bað hann að „láta af kvámum til Þórdísar“.

Að öðru leyti er frásögnin hin sama sem í Droplaugarsona sögu, nema það sem sagt er um þá Hallsteinssonu og klausan um Flosa á Svínafelli, sem prentnð er aftan við þessa útg. ásamt fyrri hluta af Droplaugarsona sögu, sem rétt þótti að prenta hér til þess að lesendrnir hefði glöggara yfirlit yfir söguna í heild sinni.

Það yrði langt mál, ef fara ætti að bera saman Droplaugarsona sögu og Fljótsdælu, að því leyti sem þeim ber á milli, og verðr hér að sleppa því, enda getr lesandinn séð það sjálfr.

Mér þykir eigi ólíklegt, að Fljótsdæla sé rituð í Eyjafirði, og dreg eg það af örnefnunum *Naustadæli* og *Vindgjá*, sem eg ætla að muni verið hafa við Eyjafjörð innanverðan. Þar heitir bær Naust öðrum megin fjarðar, enn Varðgjá hinum megin, og Varðgjá getr hafa misritazt Vindgjá. Vegalengdin þar á milli er álíka og yfir Njarðvík, svo að þetta kemr vel heim. — Væri þá sennilegast, að sagan væri rituð á klaustrinu öðru hvoru, Munka-Þverá eða Möðruvöllum.

Fljótsdæla saga er hér prentuð eftir útgáfu Kålunds, nema hvað einstöku leshættir eru hér leiðréttir.

Með því að fá handrit eru til af Fljótsdæla sögu, og þau meira og minna rangskrifuð, má búast við að ýmsar afbakanir sé enn í sögunni. Af því má ekki ætla, að sagan sé yngri enn hún er. Þar sem sagt er að „Hreiðarr sat við fornsögu“, þá getr það verið einhver misritun, eða að svo eigi að skilja, að hann hafi hlýtt á meðan forn-

saga var sögð. — Lýsingar á búningum og híbýlum manna eru mjög fornlegar.

Fljótsdæla saga er vel sögð og skemtilega. Málið er fornt. Staðalýsingarnar eru nákvæmar og réttar. Af bæjanöfnunum má meðal annars ráða aldr sögunnar, og benda þau á, að hún sé ekki yngri enn getið er til hér að framan.

TÍMATAL.

Fæddr Ketill þrymr	um	930.
Fæddir Droplaugarsynir	—	965.
Fæddr Helgi Ásbjarnarson	—	950.
Víg Helga Droplaugarsonar	—	998.
Víg Helga Ásbjarnarsonar	—	1005.
Grímr Droplaugarson deyr	—	1006.

Fljótsdæla saga.

Þorgerðr hét kona. Hon bjó í Fljótsdal austr. Hon var ekkja af hinum beztum ættum ok hafði þá fé lítit. Þar bjó hon, sem nú heitir á Þorgerðarstöðum. Frændr Þóris *Hrafnkelssonar* vildu, at hann staðfesti ráð sitt ok fengi sér forystu ok fýstu, at hann bæði Þorgerðar; sögðu forgang góðan í því ráði. Þórir fekk þessarrar konu, ok skyldi boð vera at Hrafnkelsstöðum á mánaðar fresti. Var Ásbirni *bróður hans* boðit til boðs. — Glúmr hét maðr, er bjó í Fljótsdal fyrir vestan, þar sem nú heitir á Glúmsstöðum. Þuríðr hét kona hans ok var Hámundardóttir, kynjuð sunnan ór Þjórsárdal. Þau áttu sér eina dóttur, þá er Oddbjörg hét. Þær mæðgur fóru í fjós einn morgin snemma; nautamaðr var í fjósi, enn Glúmr lá í rekkju sinni. Enn þá er þær kómu heim at bænum, var hlaupin skriða á bæinn ok

þar Glúmr inni orðinn ok allr lýðr, sá er á bænum var, nema þessir þrír menn. Eftir þessi tíðindi lætr Þuríðr færa bæinn yfir ána, hóti ofar enn áðr var. Hon bjó þar lengi; sá bær heitir nú síðan á Þuríðarstöðum. Þessi tíðindi spurðust í Hrafnkelsdal. Þuríðr var hin vitrasta kona og skörungr mikill; fæddi hon upp meyna með mikilli virkt; var hon ok allra kvenna vænst ok bezt ment. Ok er Ásbirni kómu orð bróður síns, *tekr hann* því vel ok býðr at sér vinum sínum, ríðr vestan yfir heiði ok kemr á Þuríðarstaði þess erendis, at hann biðr Oddbjargar sér til eiginkonu, ok þat var ráðit; fór við þat ofan til boðsins, at hann flutti þetta brúðarefni með sér. Sjá veizla fór vel fram ok var all-fjölmenn; váru bæði brullaupin í senn. Eftir boðit ríðr Ásbjörn vestr yfir heiði með konu sína heim á Aðalból; váru góðar samfarar þeira. Þau Þórir ok Þorgerðr váru ásamt til þess, at þau gátu son ok dóttur; hann hét Hrafnkell, enn hon Eyvör. Hon var gefin Hákoni á Hákonarstöðum, er nam Jökulsdal. Enn þau Ásbjörn ok Oddbjörg áttu fjórar dætr ok kómust engar ór barnæsku. Enn síðast áttu þau son, er Helgi hét; hann vóx upp með föður sínum ok var hinn efnilegasti maðr. Þeir frændr uxu upp þar í heraðinu jafnsnemma ok var þeira fjogurra vetra munr. Þeir bræðr sátu langa hríð í ríki sínu, ok var gott samþykki

þeira, meðan þeir lifðu báðir, ok varð Þórir sóttdauðr; enn eftir hann tók fé ok mannaforráð kona hans ok Hrafnkell son hans, þó at hann væri ungr at aldri, með umsjá Ásbjarnar. Helgi vóx upp á Aðalbóli með föður sínum; hafði hann alla hluti til þess, at hann þótti betr mentr enn aðrir menn, bæði at yfirlitum og skapsmunum. Oddr hét maðr. Hann hafði þar land numit; bæði var hann blindr ok gamall í þann tíð. Hann átti einn son, er Ölviðr hét; hann tók fjárforráð eftir föður sinn. Ölviðr var mikill maðr vexti, allra manna málgastr, ósvinnr ok óvinsæll, heimskr ok illgjarn ok í öllu ójafnaðarmaðr. Hann var aðdráttarmaðr mikill at búinu, bæði af fjörðum neðan ok af fjöllum ofan.

2. Þat bar til á einu sumri, at Ölviðr bjó ferð sína upp í Fljótsdals herað til grasa, alt fram at jöklum. Í þessarri ferð ganga hrossin frá þeim Ölvið ofan eftir Fljótsdal, enn hann leitar ok hans menn ofan eftir heiðum hrossanna ok finnr eigi. Ok er hann kemr fyrir botninn á Hrafnkelsdal, þá sjá þeir stóðhross mörg ofan í dalinn, er Ásbjörn átti. Ölviðr bað þá taka hrossin ok færa upp á föng sín. Mönnum hans þótti þat óráðlegt, at taka hross Ásbjarnar; sögðu þat eigi vel dugat hafa við föður hans. Ölviðr kvaðst eigi vilja vera óbirgr á fjöllum uppi fyrir eign annarra manna, —

„ok hirði ek aldri, hverr á, ok skal taka hross at vísu“. Ok svá gerðu þeir, ok eru síðan lagðar klyfjar á hrossin ok gengu þau heim á Oddsstaði með. Ok eftir þat sendir hann hrossin vestr yfir heiði, ok váru þau tilger all-óþokkulega. Ok er hrossin kómu aftr, þá ríðr Ásbjörn austr yfir heiði ok kemr á Oddsstaði. Hann drap á dyr ok bað Ölvið út ganga. Hann gerir svá ok heilsar vel Ásbirni. Ásbjörn spurði, hvern óskunda hann átti honum at gjalda. Enn Ölviðr kvaðst honum ekki ilt eiga at gjalda. „Þat ætlaða ek“, sagði Ásbjörn, „því at ek þykjumst ómeinn við aðra; skal ek þetta vel í höndum hafa, ef þú vilt þessa máls áunna sem öðrum þykkir rétt, nema þú vilir heldr, at vit semjum með okkr“. Ölviðr kveðst eigi vita, at um þetta væri at málþarfa, ok kvaðst engis máls vilja áunna, - - „þykki mér þat jafnskaplegt, at hvárr vár bónda sé eigi óbirgr fyrir annars eign; mun ek ok gera alla jafna um þetta mál, þó at þér hafið heldr mannaforráð enn vér; ok man þér mál þykja bóta fyrir þetta mál áðr ek bæti þér þetta eða öðrum, þó at ek geri þeim slíkt“. Ásbjörn segir. at honum mundi þat eigi vel gefast. Reið hann heim við svá búit, ok er heima þau misseri. Ok er leið fram at várþingi, þá reið Ásbjörn ofan í Fljótsdals herað ok stefndi Ölviði til várþings til Kiðjafells, — þessi þingstöð er á hálsinum milli Skriðudals ok

Fljótsdals — ok sótti þar hrossamálit. Þar urðu öngvir menn til varnar, ok lýkr Ásbjörn sektarorði við Ölvið; reið við þat heim at hans *(ok)* háði féránsdóm. Síðan ríðr Ásbjörn á Oddsstaði ok tekr Ölvið höndum í rekkju, leiddu hann út ok drápu þegar. Ásbjörn kvaðst svá leiða skyldu smámennum at veita bóndum ágang. Skifti Ásbjörn þá fénu við konu hans; tók hon lausafé ok búsbirgðir; hann tók bústaðinn undir sik ok fekk þar forráðsmann fyrir. Enn hann sitr á Aðalbóli um hríð, ok hlýtr þar nú frá at hverfa um sinn.

3. Þiðrandi hét maðr; hann bjó á þeim bæ, er í Njarðvík heitir; hon liggr milli Fljótsdals heraðs ok Borgarfjarðar. Þiðrandi átti mannaforráð um Njarðvík ok upp í herað at Selfljóti. Selfljót gengr fyrir austan ór heiðinni milli Gilsárteigs ok Ormstaða, ok svá fellr þat ofan í Lagarfljót. Þetta *fljót er* fyrir ofan reitinn, enn Lagarfljót fyrir vestan, ok er þat kölluð Útmannasveit. Þetta var þá hundrað bónda eign ok LXX. Þiðrandi var ríkr maðr ok þó vinsæll, því at hann var hægr við sína undirmenn. Hann var sterkr ok mikill vexti, ok haukr at hug. Hann bjó lengi ok var gagnveitull; ok þá er hann var gamall maðr, var hann kallaðr Þiðrandi hinn gamli. Var hann ok svá, því at menn segja þat, at hann hefði sex vetr hins fjórtanda tigar. Hann var þá þó enn hress maðr;

hann var virkr at fé, ok gekk hann þá jafnan at, er húskarlar gáfu lítinn gaum at. Þat var einn vetr um brundtíð, at húskarlar hans váru rónir á sjó at leita fiska, enn sumir at heyvi, at hann gengr til hrútahúss síns, þess er innan garðs var. Á því kveldi kómu allir fyrri heim ėnn hann. Menn spyrja, hvar hann muni vera. Konur sögðu, at hann hefði gengið til hrútahúss síns. Nú er hans leitat þangat; sitr hann fyrir utan garðinn þar hjá húsinu. Menn spyrja, hví hann færi eigi heim. Hann segir sér gönguna óhæga verit hafa, enn kvað þá þó lítit um hafa batnat, ok sagði hrút einn hafa lostit sundr í sér lærlegginn. Var hann við þetta heim borinn ok ger hvíla hans. Ok eftir þat lystr í verkjum, ok blæss lærit mjök ok þetta leiðir hann til bana. Hann átti eftir tvá sonu; hét hinn eldri Ketill, enn Þorvaldr hinn yngri. Hvárrtveggi þeira bræðra var mikill vexti. Þorvaldr var manna sjálegastr, hljóðr ok fáskiftinn; hann var hinn mesti sannsmaðr um flesta hluti. Enn Ketill var manna sterkastr í þat mund; hann var ljótr maðr ok þó höfðinglegr, dökkr ok mikilúðlegr; hann var manna hægastr hversdaglega, enn hann var þögull ok fálátr snemma, ok var kallaðr Þrum-Ketill. Gallar stórir váru á hans skapsmunum; sumir kölluðu þat meinsemd. Þat kom at honum í hverjum hálfum mánaði, at skjálfti hljóp

á hans hörund, svá at hverr tönn í hans höfði gnötraði, ok hrærði hann upp ór rúminu. Varð þá at gera fyrir honum elda stóra, ok leita honum allra hæginda, þeira er menn máttu veita. Þessum hroll ok kulda fylgdi bræði mikil, ok eirði hann þá engu, því er fyrir varð, hvárt sem var þili eða stafr eða menn; svá þó at eldar væri, þá óð hann. Þá gekk hann undan húsum þili eða dyrabúning, ef fyrir varð, ok gekk þetta á hverjum þeim degi, er at honum kom, ok urðu menn þá alla vega at vægja til við hann, sem máttu. Enn þá er af honum leið, var hann hægr ok stjórnsamr. Þetta kom ok til mikils gagns honum ok mörgum öðrum, þá er á leið æfi hans. Systir þeira bræðra hét Hallkatla, dóttir Þiðranda hins gamla. Hon var gift Geiti Lýtingssyni, er bjó í Krossavík norðr í Vápnafirði. Geitir var vinsæll maðr, enn forgangr Hallkötlu var einkar góðr. Þau áttu tvá sonu; hét hinn eldri Þorkell, enn Þiðrandi hinn yngri; hann hafði nafn afa síns. Þessir bræðr váru báðir vel mentir, ok þó sinn veg hvárr. Þorkell var jarpr á hár, dökkr maðr, lágr og þreklegr, ok kallaðr manna minstr, þeira sem þá váru, manna skjótlegastr ok hvatastr, sem raun bar á, því at hann átti oft við þungt at etja ok bar sik í hvert sinn vel. Þiðrandi Geitisson var manna mestr ok sterkastr; fanst eigi sá maðr í þann tíma, er sæmi-

legri væri. Er ok svá sagt, at hann hafi hinn fjórði maðr verið bezt mentr á öllu Íslandi, enn annarr maðr er til nefndr Kjartan Óláfsson; hinn þriði Höskuldr Þorgeirsson Ljósvetningagoða, enn hinn fjórði Ingólfr Þorsteinsson, er kallaðr var Ingólfr hinn væni. Segja fróðir menn, að öngvir hafi með slíkri mentan skapaðir verið á öllu Íslandi, sem þessir fjórir menn, ok er svo mikit af sagt ásjánu þessarra manna, at margar konur fengu eigi haldit skapí sínu, ef litu fegrð þeirra; ok þat er alþýðu rómr, at þar eftir færi önnur mentan þeira.

4. Hróarr hét maðr. Hann bjó á þeim bæ, er at Hofi hét; þat er í Fljótsdals heraði fyrir vestan Lagarfljót ok fyrir utan Rangá, enn fyrir austan Jökulsá. Þessi sveit hefir tekit viðnefni af Hróari ok heitir Hróarstunga. Hann fekk ok viðnefni af Tungunni ok var kallaðr Tungu-goði. Barnlauss maðr var hann ok átti mergð fjár. Hann var þá gamall maðr. Þess er getit, at Hróarr gerir heimanför sína norðr til Vápnafjarðar. Hann kemr at kveldi í Krossavík hina ytri. Geitir Lýtingsson tók við honum vel ok ágætlega ok bauð honum þar at sitja meðan hann vildi. Hróarr Tungu-goði er þar þrjár nætr. Eftir þat biðr hann reka at hesta þeira félaga ok kvaðst þá vilja lýsa yfir erendum sínum — „ok em ek til þess hingat kominn, at ek býð heim til fóstrs Þiðranda syni þínum;

ok ef þú vilt þetta, þá gef ek honum eftir minn dag fé ok staðfestu ok ríki. Enn Þorkell taki þitt mannaforráð eftir þinn dag. Þykki mér þú því at eins mína ferð góða gera, ef ek fæ þetta sem ek beiði; mun okkr þá at þessum manni vera mikill styrkr, at hann er sonr þinn, enn fóstri minn ok erfingi". Geitir kvaðst eigi nenna né vilja drepa hendi við svá miklum sæmdum. Ferr nú Þiðrandi austr með Hróari í Tungu ok gerir Hróarr til hans hvað öðru betr. Hefir Þiðrandi þar litla stund áðr verit, at þat máttu allir sjá, at Hróarr unni honum mikið, ok þar út í frá alþýða manns; svá var hann vinsæll, ok þat helzt honum til dauðadags. Var þá Þiðrandi sex vetra gamall, er hann fór til fóstrs ór Krossavík. Þorkell var þá tíu vetra.

5. Þeir bræðr í Njarðvík sömdu eigi öll mál með sér um fjárráð. Ketill vildi einn ráða öllu, svá at Þorvaldr var at öngu kvaddr. Enn Þorvaldi leiddist þat brátt, ok beiddi at þeir mundi skifta fé ok mannaforráði. Enn Ketill bað hann skifta, þegar hann vildi, ok kvaðst honum unna við sik alls fjár at helmingi — „enn mannaforráð er lítit, ok nenni ek eigi at skifta, því at ek ann þess öngum nema mér". Þorvaldr þóttist iafnt eiga hvárttveggja, þó at hann næði eigi, — „enn sét hefi ek þat fyrir löngu, at þú vilt mig flestu affella. Þykki mér sem sénn muni minn kostr, at ek muni slíkt hljóta at hafa,

sem þú skefr mér af fé; enn þó skulu vit skilja at sinni, þó at þú gerir minn harðan. Enn vita skaltu þat, at ek þykkjumst at helmingi eiga, þó at ek fái eigi svá búit“. Síðan leitaði Ketill at fémunum, ok skiftir öllu fé í helminga við Þorvald, bæði kvikfé ok lausafé, ok öllu því er innan veggja var, nema goðorði; því skifti hann eigi. Eftir þat fór Þorvaldr á burt með alla eign sína upp um heiði; hann bygði lendur sínar, þær sem hann hafði hlotit, enn seldi kvikfé at leigu. Skip stóð upp í Fljótsdals heraði við hin eystri fjöll, þar sem heitir Unaóss. Þorvaldr fær vöru, ok ræðr sik í þetta skip ok fór utan; ok er þeir koma í haf, byrjaði þeim lítt, ok velktust úti lengi sumars, ok at áliðnu sumri fá þeir veðr stór ok ákaflega hríð. Þessi veðr leiða þá ór hafi ok sigla at Hjaltlandi um nótt. Þar váru útfiri mikil, ok sigla þeir í boða ok brjóta skipit í spán, ok týndist fé alt, enn menn kómust lífs á land. Þorvaldr kom á land sem aðrir menn; var hann í íslenzkum klæðum. Öngvan hlut rak upp af fé Þorvalds nema eitt spjót mikit; tók hann þat í hönd sér. Hann var tvær nætr við ströndina ok beið, ef nökkut ræki upp af hans varnaði, ok vill þat ekki verða, at þau mörk finnist, at Þorvaldr ætti. Sýnist honum þat ráð, at sitja þar eigi lengr birgðalaust; er þat einn dag, at hann gengr í burt. Fyrir Hjaltlandi

réð þá jarl einn, sá er Björgólfr hét; hann var þá gamall maðr. Það sýnist Þorvaldi, at snúa þangat at, er jarl réð fyrir. Hann settist utarlega um kveldit, enn um morguninn gekk hann fyrir jarl. Sjá jarl var vinsæll af alþýðu, enn var þó þá óglaðr. Hann kvaddi vel jarlinn. Hann tók því vel. Jarl spurði, hverr hann væri. Hann kvaðst vera íslenzkr maðr, leysingi einn af smám ættum, nýkominn ór skipbroti, auralauss maðr — „veitið mér, herra, vetrvist, því at ek vil gjarnan með yðr vera". Jarl mælti: „Svá lízt mér á þik sem þess munir þú þurfa". Þorvaldr bað hann vísa sér til sætis. Jarl mælti: „Sittu á óæðra bekk, þar sem mætast þrælar ok frjálsir menn; vertu fáskiftinn ok kátr af þyrft þinni við alla". Þorvaldr gekk til sætis ok er hann þar um vetrinn; gerir hann eftir því sem jarl mælti, at hann var kátr við bekkjunauta sína, enda váru þeir auðveldir í öllum spurningum, ok spurði hann jafnan margs. Ok leið vetrinn mjök fram at jólum. Þá ógladdist mjök lýðrinn; jarlinn gerði þá mjök ókátan. Jarl átti sér konu unga, ok tvá sonu við, unga at aldri enn væna at áliti. Ok þat var einn aftan, at Þorvaldr spyrr þá er næstir honum váru, hvat mönnum stæði fyrir ógleði; enginn vildi segja honum ok líðr nú at jólunum. Þat var eina nótt, at þeir menn heyrðu, sem næst lágu Þorvaldi, at hann lét illa í svefni. Þeir

vildu vekja hann, enn jarl bað þá láta hann njóta draums síns. Síðan vaknaði hann ok spurðu menn, hvat hann hefði dreymt, enn hann vildi þar ekki frá segja. Þat var tveim náttum áðr at menn heldu jól sín, at Þorvaldr gekk fyrir jarl ok kvaddi hann vel ok virðulega. Jarlinn tók því blíðlega. Þorvaldr mælti: „Því em ek hér kominn, at ek vil spyrja yðr at því, er enginn vill annarr mér segja; ek vilda vita, hvat til berr um ógleði þeira manna er hér eru; því at menn njóta hvárki svefns né matar, ok aflar mér þat nökkurrar hrygðar. Þykki mér þú af því líklegastr til at segja mér, þeira sem hér eru, at þú ert hér formaðr annarra". Jarl kvað hann þess ekki þurfa at forvitnast — „því at þat skiftir þik öngu. Þú munt ekki at því gera, ok hafðu öngva þökk fyrir fréttina; forvitnizt þér þat margt, at yðr er engin þörf á, ok væri þat maklegt, at þess gildi einhverr". Þorvaldr kvaðst eigi mundu at hafa spurt, ef hann hefði vitat, at honum þótti fyrir — „mun ek þá ok frá hverfa, enn bið ek, at þér ráðið draum minn". Jarl svarar: „Enginn em ek drauma maðr; kann ek ok eigi ráða þá, því at ek hendi ekki tal af þeim, enn þó máttu segja, ef þú vilt". Þorvaldr mælti: „Þóttumst ek ganga til sjávarsins með þeim sama búningi, sem ek em vanr at hafa hversdaglega. Mér þótti þann veg ljóst, at ek sá leið mína. Spjót

mitt hafða ek í hendi mér. Mér þótti vera fjara, er ek kom til sjávarins, enn eigi flóð. Ek þóttumst ganga með sjónum, þar sem váru sandar miklir ok útfiri; ok er þat þraut, varð fyrir mér fles ein; enn er ek fór yfir gjögurinn, var þar vaxit þangi stóru, ok þá sá ek á land upp hæð mikla eða fjall; enn í fjalli því framan váru hamrar við sjóinn ok bjarg mikit ok hátt. Ek þóttumst þar vaða fyrir framan ok hafa djúpt. Þá kom ek á smámöl; gekk ek þá lengi með sjónum milli ok bjargsins. Þá varð fyrir mér hellir mikill ok gekk ek þar inn. Ek sá þar brenna ljós, svá at hvergi bar skugga á. Ek sá járnsúlu eina standa upp í hellinum undir ræfr; enn við þessa súlu var bundin ein kona; hendr hennar váru bundnar á bak aftr, enn hári hennar var vafið um súluna; hlekkir váru um hana ór járni; var þar láss í öðrum enda, ok var hon þar læst við; ek þóttumst taka til at leysa hana, ok þat gat ek leikit; sá ek þar ekki fleira kvikt enn hana eina. Fór ek þá þaðan í burt með hana. Þóttumst ek þá fara fyrir forvaðann ok kvámumst ek þar. Þá þótti mér sem mér væri eftirför veitt af einhverju kvikindi; var mér þat mikill ótti. Vit hittumst, enn ekki man ek hversu fór með okkr; mun ek þá hafa látit illa í svefninum. Í því vaknaða ek“. Jarl varð svá rauðr, er hann heyrði þetta, at honum mátti nálega einum fingri

dreyra vekja. Hann þrútnaði mjök ok mælti: „Undarlega er yðr farit, at þér segið, at yðr dreymi þat er menn segja yðr; ok er ærin skapraun mín, þó at ek sé ekki mintr á; því at ek man enn nær dóttir mín hvarf á burt heðan. Væri þat maklegt, at sá kendi á sínum hlut er þér sagði, þar sem ek hefi áðr bannat öllum". Þorvaldr svarar: „Vel máttu vita þetta, herra; enginn þinna manna hefir mér þessi tíðendi sagt; þetta hefir mér í svefni sýnt verit. Mun ek hér svá mikit mál til taka sem þér vilið". Jarl þagnaði ok svaraði af stundu: „Hér skiftir tvennu um þína hagi, at þú ert maðr forspár, ella muntu dauðamaðr af stundu". Þorvaldr svarar: „Ek vilda at þér segðið mér þau tíðendi, er hér hafa orðit í yðrum hýbýlum; þykkjumst ek vita, at mikil munu orðin". Jarl svarar: „Hví mun eigi verða svá at vera. Ek átta mér eina dóttur, fyrr enn þessa sveina tvá, er Droplaug hét; þat var kallat, at hon væri vel ment; ek unna henni mikit. Á hinum fyrrum jólum hvarf hon heðan brott. Hana tók jötunn sá er Geitir heitir; á hann þar bygð, er þú þóttist koma; þat heitir Geitishamarr, enn þat fjall heitir Geitissúlur. At þeim manni verðr mörgum mein; meiðir hann bæði menn ok fé, enn sjá meinvættr er mest á öllu Hjaltlandi. Hefi ek þat mælt, at þeim manni munda ek hana gefa, ef nökkurr væri svá frækinn, at

henni næði á burt". Þorvaldr kvaðst það ólíklegt þykkja, at hon mundi þaðan nást. Jarl svarar: „Eigi munda ek hana með þeim hætti á burt hafa látit, ef ek hefða ráðit". Sýnist mér þú skyldr til að leggja þik í nökkura hættu, er þú hefir fyrstr til orðit eftir at spyrja". Þá svarar Þorvaldr: „Ek vilda aldri eftir hafa spurt", — ok snýr þegar á brott ok til sætis síns. Eftir náttverð fara menn til rekkna. Ok er Þorvaldr finnr, at menn eru sofnaðir, þá ríss hann upp ok tekr spjót sitt í hönd sér. Hann gengr með söndum nökkurum ok stefndi til norðrs, mjök hina sömu leið, sem honum hafði sýnzt í svefninum. Þar til gengr hann, er fles ganga ok gjögrar ok þang stórt; þá varð fyrir honum malargrýti. Gengr hann enn þar til, er forvaði var, ok veðr hann fyrir forvaðann. Hér kemr hann nú, sem honum hafði sýnzt í svefninum, ok gengr at helli ok inn í hellinn. Sá hann at ljós brann; öðrum megin sá hann rekkjurúm eitt, miklu meira enn hann hefði annat fyrr sét slíkt, ok hugsaði, þó at hann legðist niðr í rúmit, ok annarr maðr jafnmikill honum ok spyrndist í iljar, at þó mundi ærit langt, enn Þorvaldr var þó manna mestr. Þessi rekkja var ekki at öðru minni enn at lengd. Var þessi hvíla öngu tjölduð nema borða einum, enn yfir rekkjuna var breitt guðvefjar pelli. Beðirnir váru stórir, svá at mikit var upp ór

hvílunni. Yfir hvílunni sá hann hanga eitt sverð mikit; hann tók þat ofan ok fylgdi steinafall mikit; sverðit var búit vel at umgerð; járnhjölt vóru at; ekki var þat búit meir. Hann brá sverðinu ok var þat grænt at lit, enn brúnt með eggjunum; hvergi var ryðflekkr á sverðinu; eigi hafði hann sét vápn jafneigulegt. Hann sá öðrum megin í hellinum varnings hlaða; alls kyns íslenzk vara ok léreft ok margskonar varning sá hann þar liggja, er nöfnum tjáði at nefna, ok svá hin beztu föng kostar ok nóglegs drykkjar. Þar váru allskyns gæði, þau er betra var at hafa enn missa. Hann sá járnsúlu eina í miðjum hellinum, ok þar konu við bundna, með þvílíkum hætti, sem honum sýndist í svefninum. Hon sat í rauðum kyrtli, enn svá fögr sem honum sýndist hon í svefninum, þá sýndist hon honum nú miklu fegri. Hann gekk at henni ok heilsar hon honum. Hann tók því vel ok spurði, hver hon væri. Enn hon sagði til, ok kvaðst Droplaug heita ok vera dóttir Björgólfs jarls. Hon bað hann fátt við sik mæla — „er þér nauðsynlegra at leita þér lífs, því at þú ert verr kominn, enn þú hyggr. Hér ræðr fyrir troll svá mikit, at honum finst eigi annarr líkr; er ek miklu fastlegar komin, enn þú megir mér á burt koma“. Hann segir hana með sér fara mundu. Hon segir, at hann megi þat ekki, — „því at hann er miklu meira troll enn

menskir menu megi rönd við reisa. Mun hann heim koma brátt; því at hann ferr at föngum í nótt, enn bindr mík við súluna meðan hann er í burt; enn um daga er hann í rekkju sinni ok leikr þá at mér, kastar mér hönd af hendi ok hendir mik, enn þá er hann vill sofa, fær hann mér til leikna gull ok gersemar. Hann fær mér ok öngva þá fæðu, at ek megi eigi vel neyta, ok engu hóti þykist hann of vel við mik gert geta, þat er hann má". Þorvaldr svarar: „Annathvárt skulu vit bæði burt komast eða hvártki". Hann brá þá sverðinu, ok hjó af henni járnfestina, ok beit svá vel at þegar tók í sundr. Hann leiðir hana þá út af hellinum; ekki hafði hann fé í burt nema sverð. Þau ganga nú eftir mölinni ok at forvaðanum. Hann fann at hon var dregin mjök, því at hon var örþreytt. Tekr hann hana þá upp í fang sér ok veðr fyrir forvaðann ok hafði hann nú sýnu djúpara enn í fyrra sinni, því at flætt var mjök. Hann gat litit upp fyrir sik í bergit, at skor var því líkust sem höggvin væri með berghöggi; ekki nær hann þangat. Hann sá himintungl ok var þá komit mjök at degi. Þá var hann kominn mjök á flesina; var þá seinfært mjök, ok þá heyrði hann aftr til hellisins óp mikit. Konunni brá mjök við þessi læti ok bað Þorvald láta sik ofan — „ok sagða ek þér áðr, at þú mundir ekki mega við mik kjalast;

ok leitaðu fyrir þér. Nú er hann heim kominn ok mun hann verða mér feginn; enn hann mun ekki eftir þér leita, ef hann ratar mik". Hann svarar: „Þat skal aldri verða, því at eitt skal yfir okkr ganga, meðan ek má á þér halda", — steypir af sér loðkápunni ok færir hana í; setr hana niðr síðan í gjöggurinn ok spjótit hjá henni; enn hann snýr aftr á veginn. Hann sér þá at bar við himni höfuð jötunsins, miklu hærra enn hamarrinn. Hann bar at henni grjót svá mikit, at hon mátti ekki á burt komast. Þá tók hann sverðit ok gengr móti jötninum. Jötunninn kallar hátt ok bað hann niðr láta melluefni sitt — „ætlar þú þér mikit í fang at færast, auvirði þitt, er þú vilt taka hana frá mér, er ek hefi áðr lengi átt". Ok í þessu stígr jötunninn upp í skoruna bjargsins, þá sem Þorvaldr hafði sét, enn öðrum fæti á flesin ok varð hann eigi vatskorr. Ok sá hann, at til þess var þessi skor, at jötunninn vildi eigi vaða. Enn í þessu kemr Þorvaldr at, ok hleypr inn undir hann, enn jötunninn breiðir frá sér lámana ok ætlaði at taka Þorvald. Enn í því höggr Þorvaldr til hans, ok kom á mitt lærit jötunsins, ok tók af fótinn vinstra megin fyrir ofan kné ok kom sverðit í sandinn niðr. Enn jötunninn fell ok kvað við sárlega ok mælti: „Illa hefir þú mik svikit, ok meir enn ek ætlaða, at þú hefir tekit þat eitt vápn, er mér mátti grand vinna. Fór

ek af því óhræddr eftir þér, at ek hugsaði ekki, at smámenni mundi mér verða at bana. Enn nú muntu þykkjast hafa mikinn sigr unnit. Muntu ætla at bera vápn þetta ok þínir ættmenn; enn þat mæli ek um, at þá verði þeim sízt gagn at, er mest liggr við". Þorvaldr leitaði þess á, at hann skyldi ekki fleiri orð mæla þeim til óþurftar, ok höggr á hálsinn svá at af tók höfuðit, ok stakk höfðinu milli þjóanna; því vann hann þat eigi fyrri, at hann fálmaði höndunum, ok fekk Þorvaldr eigi færi á honum fyrr enn hann kyrðist. Gengr hann síðan burt frá honum ok þar til er hon lá, ok fann þá at á henni var ómegin eða óvit. Hann tekr hana upp ok rann þá af henni brátt svá sem svefn. Hann gengr með hana þar til er hann kemr heim til hallar. Þá váru menn at dagdrykkju; menn höfðu saknað Þorvalds ok gáfu þeir litinn gaum at því. Ok nú gengr hann inn í höllina ok hafði Droplaugu á handlegg sér, enn sverð í annarri hendi; gekk hann fyrir jarlinn ok kvaddi hann ok kvaðst færa honum dóttur sína. Jarl var henni einkar feginn ok margir aðrir. Jarl spurði, með hverjum hætti eða atburð hann hefði henni náð. Hann sagði allan atburð, ok kvað mjök eftir drauminum gengit hafa. Jarl svarar: „Mikil er gifta þín ok gæfa, er þú hefir unnit þann óvin, er hér hefir mestr verit á váru landi; enn þó munu vér brátt sjá þetta".

Hirðmenn sögðu, at þetta mundi ekki svá mikit tröll vera sem menn höfðu látit, — „at hann hefir einn unnit, ok man þetta lygi ein vera“. Ok eftir þetta ætlar Þorvaldr at snúa til sætis síns. Jarl kallaði þá eftir honum, ok bað hann sitja þat forsæti fyrir framan hásætit — „mun annathvárt vera um hagi þína, at þú munt meiri virðingar verðr, enn ek hefi til þín gert, eða þú munt ekki langærr maðr verða. Enn þat megu allir sjá, at þú hefir oss góða fórn fært. Er þín för góð orðin, ok er oss nú jafnnýtt um sem þá er enginn varð til í þenna háska at ganga. Enn aldri mun mér efalaust, at vér njótim þessarrar konu, fyrr enn ek veit at sá fjándi er afráðinn“. Eftir þat drekka menn ok heldr í skemmra lagi; þá eru tekin ofan borð. Björgólfr jarl bað menn sína vápnast ok ganga til at sjá þessi tíðendi. Þeir fara ok Þorvaldr með þeim, ok koma þar til er sjá dólgr lá, ok sá nú allir, hversu at var unnit; gengu margir tæpt at, þeir er áðr kölluðu þetta lítit þrekvirki verið hafa. Jarl lætr fella mörk ok draga saman; hann lætr hlaða bál ok láta síðan draga jötuninn út á bálið ok brenna hann at köldum kolum, ok eftir þat flytja þeir öskuna á sjá út. Síðan fara þeir til hellisins á skipunum ok flytja þaðan mikinn auð ok alt þat er fémætt var, ok flytja heim. Er þat kallat jafnan síðan Geitis

hellir eða Geitis hamrar. Ok er ekki getit, at hann sé síðan af tröllum bygðr.

6. Þá er menn kómu heim, var varningrinn tíndr, ok er þat kallat, at þar væri saman kominn mestr hluti þess varnings, er á því skipi var, er Þorvaldr hafði á verit, ok þar kendi Þorvaldr alla sína vöru. Þorvaldr ok jarl létu þat hvern mann hafa er sér kendu, enn hitt var þó miklu meira, er enginn bar kensl á, fyrir því at íslenzkr varningr var lítils verðr hjá því sem annat var, því at þat var margra manna sælur. Síðan launaði Þorvaldr þeim mönnum vel, er sitt erfiði höfðu fyrir þessu haft. Þorvaldr sitr nú í Hjaltlandi í mikilli virðingu. Þótti þat hit mesta þrekvirki, er hann hafði unnit. Jarlinn virði engan mann fyrir Þorvald fram ok þar gerðu aðrir menn eftir. Sat hann þar þau misseri hin næstu. Ok á þessu sama sumri spurðist virðing sjá til Íslands, er Þorvaldr hafði fengit á Hjaltlandi. Margir menn í Austfjörðum fögnuðu er þeir spurðu, at svá hafði atborizt, nema Ketill bróðir hans; hann lét sem hann vissi eigi. Þótti mönnum mikil gifta til Þorvalds fallit hafa, svá afskiftan sem Ketill hafði hann gert. Þorvaldr sat á Hjaltlandi framan til jóla ok þá gekk hann fyrir jarl ok kvaddi hann, ok spurði hann hvárt hann myndi nökkut til hinna fyrri jóla; hann kvaðst gerla muna. „Þá mun ek heimta þat verðkaup,

sem þú sjálfr sagðir upp, þá er ek sagða þér draum minn, at þú hétst at gefa þeim manni dóttur þína, er henni næði burt þaðan. Nú vil ek vita mitt erendi; vil ek ekki hér vera, ef mik dregr ekki til". Jarl mælti: „Alt er mér samt í hug um þat nú ok þá, at mér lízt þú maklegastr at njóta hennar, ef nökkur nyt er í. Enn eigi sýnist mér nú jafngóðr kostr, sem þá er heðan fór; því at þessi kona er nú eigi allra færi sakir skaplyndis, enn þú sér sjálfr fyrir kosti þínum. Enn halda vil ek alt þat, sem ek hefi um mælt: enn þitt gjald mun vera, ef nökkut brestr í þar um. Er líklegt at vel verði, því at henni er allvel til þín; ok í hvert sinn, er þín er getit, þá segir hon, at enginn muni koma til jafns við þik. Enn gefa vil ek þér jarldóm til þess at synir mínir eru vel færir til við ríki at taka". Þorvaldr kveðst eigi þat vilja — „því at mér þykkir þá bezt komit, er þér varðveitit þar til at þeir taka við, enn mér er þat eigi hent, því at ek em eigi höfðingja ættar". Ok eftir þat var sent eftir móður Droplaugar, þeiri er Arneiðr hét. Grímr hét bróðir hennar, enn faðir hennar Helgi, danskr maðr, enn móðir þeira Hallerna. Þau systkin kómu þangat, ok er þeim sagðr þessi kaupmáli. Þeim kvaðst svo athyggjast, at eigi mundi annarr maklegri at njóta þessarrar konu enn þessi maðr, ok sögðust hér góðan þokka til mundu

leggja. Ok við þetta var Droplaug fest Þorvaldi með miklu fé. Var þá stofnuð veizla fríð; skorti hvárki tilföng nóg né fjölmenni mikit ok fór veizlan allvel fram. Ok at henni liðinni gaf Þorvaldr hverjum manni góðar gjafir; fekk hann svo miklar vinsældir, at nálega báðu allir menn honum góðs ok sat hann nú þar þenna vetr til þess at váraði. Þá keypti hann skip þat er uppi stóð í Þórsá ok færir þangat til stórfé ok konu sína Droplaugu. Váru góðar þeira samfarir, því at hvárt þeira veitti öðru vel, enn við aðra menn var hon fálát ok steigrlát, enn þó var hon afbragð annarra kvenna, bæði at yfirlitum ok atgervi. Arneiðr móðir hennar átti mörg skilgetin börn; ok var hon þá ekkja, er hon átti þessa sína dóttur Droplaugu; ok á þessu vári seldi hon sonum sínum í hendr bú sitt, enn gifti dóttur sína, er Gró hét. Enn Arneiðr réð sik í skip með Þorvaldi, ok vildi fylgja dóttur sinni til Íslands; Grímr Hallernuson fór ok með þeim. Ok er þau váru búin sigldu þau í haf ok fengu góð veðr ok hagstæð; tóku Ísland snemma sumars. Þau kómu þar skipinu, er Höfn heitir í Borgarfirði, fyrir sunnan Njarðvík. Frændr Þorvalds riðu margir til skips, þegar þeir spurðu útkvámu hans, ok fögnuðu honum vel ok buðu til sín meðr sæmd með því liði, er hann vildi at færi. Enn Ketill bróðir hans kom ekki til

skips; enda sendi Þorvaldr honum engin orð. Þá var Ketill kvángaðr og átti son, er Þorkell hét, ok var kallaðr fullspakr. Hann kemr lítt við þessa sögu, enn hann kemr þó enn við síðar.

7. Hallsteinn hét maðr. Hann bjó á þeim bæ, er í Jórvík heitir. Hann var ungr maðr ok var þá nýkvongaðr. Hann var skyldr þeim mjök Njarðvíkingum. Við þenna mann var Þorvaldr ástúðugastr áðr hann fór utan. Hann reið til skips, þegar hann spurði útkvámu Þorvalds, ok bauð honum með sér at vera um vetrinn með alt sitt föruneyti. Þat þektist Þorvaldr, ok fór þangat með fjórða mann, þjónustumann hans ok þjónustumey hennar, enn aðrir skipverjar vistuðust í herað upp. Skipit var upp sett ok umbúit. Líðr vetrinn, ok sitr Þorvaldr í Jórvík með yndi miklu. Ok um várit réðu frændr hans honum, at hann skyldi kalla til við Ketil bróður sinn, at taka við goðorði sínu ok mannaforráði. Enn Þorvaldr kvaðst eigi þat mundu gera, — „því at mér mun þat lítit tjá, þó at ek geri þat, ok vinn ek þat eigi til virðingar, at deila við frændr mína“. Þat er sagt, at Þorvaldr reið heiman við nökkura menn upp í herað ok vestr yfir Lagarfljót ok upp á strönd, ok alt þar til er hann kom á þann bæ er á Vallholti *heitir*. Þetta land var lítit at húsum, enn þó fullbýlis land; þat kaupir Þorvaldr með fé. Hann húsaði landit ok

efldi bústað þann, ok er sá bær góðr kallaðr síðan jafnan. Eftir þat tekr Arneiðr móðir hennar við búi fyrir innan stokk ok allri umsjá, er þá snúit nafni bæjarins ok kallat á Arneiðarstöðum. Sezt Þorvaldr þar í bú ok fekk hann brátt vinsældir miklar. Droplaug skifti sér ekki af ráðum; var hún ríkilát mjök; þótti mönnum mikils um hana vert. Enginn var Þorvaldr goðorðsmaðr, sem fyrr var ritat; enn þó var hann svá vinsæll, at nálega vildi svá hverr maðr sitja ok standa sem hann vildi. Frændr hans hyldust hann at mjök, enda gerði hann sér alla menn at vinum. Maðr hét Bersi ok var Özurarson; hann bjó í Fljótsdalsheraði; þat er fyrir vestan Lagarfljót, þar er heitir á Bessastöðum, við vatnsbotninn. Bersi átti tvau börn; hét sonr hans Ormsteinn, enn Þórlaug dóttir. Ormsteinn var kvángaðr, ok bjó á Víðivöllum hinum syðri; enn Þórlaug Bersadóttir var þá ung at aldri. Bersi var spekingr mikill ok kallaðr spak-Bersi, ok við hann er kendr bærinn á Bersastöðum. Við þenna mann leggr Þorvaldr heitt vinfengi, ok svá hverr við annan. Flestir fóru utan með skipinu, er út höfðu komit með Þorvaldi; því at hann sendi Björgólfi jarli skipit ok þar með mikinn íslenzkan varning. Grímr Hallernuson var eftir á Íslandi, því at hann vildi eigi utan fara. Hann keypti sér land þat er at Giljum heitir; þat er í Jök-

ulsdal neðanverðum. Hann bjó þar tvá vetr, ok þá tók Grímr Hallernuson sótt ok andaðist, ok tóku synir hans við búi ok fjárforráðum. Enn á hinum fyrstum misserum, er þau Þorvaldr ok Droplaug bjuggu á Arneiðarstöðum, þá fór hon kona eigi einsaman. Líða stundir fram í líkendum, ok þar til at hon ól barn, ok var þat sveinn. Hann var vatni ausinn ok nafn gefit ok kallaðr Helgi. Sá sveinn óx þar upp með föður sínum ok var hinn efnilegasti. Ok enn liðu stundir eigi langar, áðr þeim varð annars sonar auðit; ok var sá nefndr Grímr eftir Grími Hallernusyni. Uxu þeir nú þar upp báðir bræðr, ok var þeira tveggja vetra munr, báðir mjök efnilegir. Fjóra vetr var Arneiðr fyrir búi, áðr hún andaðist; er þar haugr hennar fyrir ofan garð ok utan. Þá tók Droplaug við öllum ráðum og varð henni þat vel í hag.

8. Gunnarr hét maðr. Hann var skyldr mjök Njarðvíkingum. Hann bað þeirar konu, er Rannveig er nefnd, ok var honum heitit konu. Býr hann þá veizlu ok býðr til mörgum mönnum. Þeim Þorvaldi ok Droplaugu var ok þangat boðit, og þeim mönnum er þau vildu, ok hétu þau ferðinni. Ok er at því kom, at þau skyldi fara, kvaddi Þorvaldr Droplaugu til ferðar með sér. Hon kvaðst hvergi fara mundu, -- „ok svá vilda ek at vit gerðim bæði“,

sagði hon. Þorvaldr spurði, hví hon væri svá hverflynd — „þar sem þú hétst sem ek“. Hon svarar: „Ekki ferr ek at því, ok biðr ek, at þú farir hvergi, því at mér segir svá hugr um, at oss verði lítil sæmd at boði þessu; ok ráðin em ek at fara alls hvergi; enn þú munt ráða þínum ferðum, þó at ek beiða annars um“. Þorvaldr svarar: „Eigi nenni ek at sýna svá mikla ómerki við frændr mína, þar sem vit hétum bæði; enn ek mundi hvergi fara, ef ek hefða eigi svá fastlega heitit“. Býr hann nú ferð sína. Enn hon varð hrygg mjök við þat. Þorvaldr ferr nú við hinn IX mann á einum teinæringi; hann var vápnaðr vel. Hon bað at hann mundi eftirláta sverðit, því at mér segir þungt hugr um þína ferð — „eigi fyrir því, einskis þykki mér vert sverðit hjá þér“. Þorvaldr sagði lítit mark at um hugboð manna — „ok hefir þú ekki þann veg látit fyrr, enn ekki er mér svá mikil elska á sverðinu, at ek megi eigi vel af því sjá“. Fer Þorvaldr nú til skips ok hon með honum, ok þykkir henni allmikit at skiljast við hann, ok gengr hon heim enn Þorvaldr siglir út eftir vatninu útsynnings veðr; styrmdi svá mjök, at Þorvaldr týndist í þessarri ferð, ok þeir allir, er með honum váru; enn þessi tíðendi spurðust brátt um heraðit ok þóttu mörgum mikil. Enn boðit fór vel fram alt at einu, er Gunnarr kvángaðist. Þau gerðu

bú út í heraði á þeim bæ, er á Bóndastöðum heitir ok bjuggu þar lengi. Ok þegar hin fyrstu misseri áttu þau barn; þat var dóttir, ok hét Þórdís; hon var efnileg ok vel ment. Enn á öðrum misserum áttu þau barn annat; þat var sveinn ok var nefndr Þorkell. Þessi börn þóttu bæði efnileg ok uxu þar upp. Þessi vóru elzt börn þeira; mörg áttu þau önnur börn ok koma þau eigi við þessa sögu. Þessi börn, áttu sér viðnefni ok var hann kallaðr Þorkell trani, enn hon Þórdís brestingr.

9. Svá er sagt, at Droplaug kunni illa falli Þorvalds ok annaðist mjök sjálf um fjárvarðveizlu. Enn er Bersi spurði þessi tíðindi, þá gerði hann heimanför sína út á Arneiðarstaði; enn Droplaug tók við honum forkunnar vel, sem hon var vön. Bersi mælti: „Þat er sem þú veizt, at vinskapr mikill var með okkr Þorvaldi, svá at hvárr unni öðrum. Vil ek nú bjóðast til fjárforræðis með þér; þar með býð ek Helga syni þínum til fóstrs, ok því heit ek þér með, at kenna honum slíkt mannvit sem ek kann. Droplaug kvaðst eigi nenna at drepa hendi við sæmd sveinanna — „enn þó er mér nú at þeim mest yndi allra manna“. Þá var Helgi sex vetra gamall, enn Grímr fjogra vetra; hvárrtveggi þeira var snemma roskinn. Þá svarar Helgi: „Svá ann ek mikit Grími bróður mínum, at ek má eigi við hann skilja; munu

vit annathvárt vera heima báðir eða fara burt báðir“. Bersi svarar: „Gott þykki mér þat at vita, at ástúðlegt sé með ykkr; vil ek, at þit séuð þeim stundum með mér, er ykkr þykkir þat betra; ann ek ykkr þess jafnvel báðum“. Helgi segir, at þeir mundu ýmist vera með honum eða heima til yndis við móður sína. Nú fara þeir upp með Bersa, ok er hann ástsamlegr til þeira bræðra, enn lagði þó meira stund á að kenna Helga íþróttir. Þeir váru þar löngum, meðan þeir váru ungir, enn því lengr heima sem þeir váru eldri. Sinn veg var hvárr þeira bræðra yfirlits. Grímr var hvítr ok hrokkinhárr, ok at öllu sjálegr; enn Helgi var mikill maðr vexti, ljósjarpr á hár ok rauðlitaðr, breiðleitr ok hinn kurteisasti, enn þat þótti helzt at yfirlitum Helga, at hann var munnljótr.

10. Þess er getit eitt sumar, at skip kom af hafi í Reyðarfjörð. Kona ein réð fyrir skipinu, sú er Gró hét; hon var systir Droplaugar, mjök rík at fé. Fór hon af því út hingat, at bóndi hennar hafði andazt, ok þá seldi hon lendur sínar ok keypti skip ok ætlaði at finna móður sína. Droplaug ríðr til skips, ok býðr systur sinni til sín ok þat þiggr hon. Ok þenna vetr, er Gró var þar, váru sveinarnir Helgi ok Grímr heima ok var Gró vel til þeira. Ástúðigt var með þessum frændum; fundu menn þat,

at hvárri þeira systra var yndi at annarri. Enn um várit spurði Gró Droplaugu, hvar hon sæi henni bústað. Hon svarar: „Veit ek þá menn, er sitja á góðum bústað með mikit lið enn fjárkost lítinn; þykki mér líklegt, at þeim muni falt land. Sá bær heitir á Eyvindará — þat er fyrir austan Lagarfljót — ok er eitthvert bjargmest land í heraði ok þokkaland allmikit“. Svá fór þat til, at þær systr keyptu þessa jörð. Ok setr Gró þar bú saman, ok fekk Droplaug henni málnytu og aðra þá hluti, er hon þyrfti at hafa til búsins. Gró lætr höggva upp skip sitt ok flytja heim viðinn ok leggja í hús, ok þeir viðir eru þar enn í húsum. Gró sýndi brátt af sér mikla risnu ok tók mikla vinsæld. Hon var kvenna minst, enn afbragðlega sjáleg; greip í skapi ok skörungr mikill ok forvitra. Hon hafði eigi lengi búit, áðr hon ól þann grip með fé sínu, er henni þótti betri enn önnur eiga sín jafnmikil; þat var hestr, er hon kallaði Inni-Krák, því at hann var inni hvern vetr; hann var svartr at lit; lét hon hann gelda snemma. Svá mikill fégróðr hljóp at Gró at Eyvindará, at nálega þóttu tvau höfuð á hverju kvikindi. Menn fóru ór ýmsum heruðum ok báðu Gró, ok hnekti hon öllum frá, ok kvaðst svá mist hafa bónda síns, at hon ætlaði öngvan mann at eiga síðan. Synir Droplaugar váru lengi með Gró, ok var þat mál manna, at þeir

ætti góðs í milli at ganga, at vera á þeim III bæjum, er beztir váru í heraðinu; ok var þeim þar allstaðar ástsamlega veitt. Þat bar til einn dag, at drepit var á dyr á Bersastöðum, ok Bersi bóndi fagnaði þeim sem komnir váru. Var þar Ásbjörn bóndi vestan af Aðalbóli ok Helgi son hans, ok fóru bónorðsför ok báðu Þorlaugar Bersadóttur til handa Helga Ásbjarnarsonar. Bersi hyggr at ok lízt svá, at eigi muni víst, at æðri maðr veldist til við hann til mægðar, þó at hon væri góðr kostr; því at Helgi var hinn vinsælasti maðr. Var þessu ráðit; leggr Ásbjörn til mannaforráðit alt ok fé svá mikit, sem Bersi beiddi. Var Helgi hinn sæmilegasti maðr. Eftir þat var at veizlu snúit ok víða mönnum til boðit um heraðit. Droplaugar synir váru eigi heima, ok váru út á Arneiðarstöðum. Bersi sendi þeim orð, at þeir skyldi koma til veizlunnar; enn þeim fanst fátt um ok létu sem þeir vissi eigi; fóru þeir ok hvergi ok sátu heima. Enn veizlan fór vel fram alt at einu. Ok upp frá því váru Droplaugar synir aldri langvistum á Bersastöðum, ok þat hafa margir fyrir satt, at Helga Droplaugarsyni væri eftirsjá at um gjaforð þessarrar konu. Eftir þetta setr Helgi Ásbjarnarson bú á Oddsstöðum, ok var vel um samfarir þeira. Tók Helgi Ásbjarnarson nú vinsældir miklar ok alt mannaforráð at helmingi við Hrafnkel frænda

sinn fyrir austan vatn. Þegar hin fyrstu misseri er þau váru ásamt varð þeim barns auðit. Þat var mær ok kölluð Ragnheiðr. Helgi sat á Oddsstöðum tvá vetr, ok unnust þau mikit ok vel; ok á hinum þriðja vetrinum beiddist hon at fara á kynnisleit upp á Bersastaði at finna föður sinn. Hon lét eftir meyna ok vandi af brjósti. Hon var uppi þar viku; ok þá þótti Helga mál at hon færi heim ok sendir eftir henni þræla tvá ok uxa. Þeir váru þar um nótt. Þá fell lognsnær um nóttina. Um morgininn fara þau heimleiðis. Þá var Helgi farinn ofan á drang þann er fram gengr af Oddsstaðahöfða. Sá hann þá, at þeir óku sunnan eftir ísinum ok í vök eina, ok druknuðu þau þar öll; þar heitir nú Þrælavík. Helgi sá upp á misfarar þeira ok þótti allmikit. Helgi gekk heim ok sagði tíðindin, ok þóttu mörgum mikil. Spurðust þessi tíðindi um alt heraðit. Ok er Bersi spurði þetta, þá bauð hann heim meynni Ragnheiði, ok fekk henni þar fóstr með sér; ætlaði hann þá, at Helgi mundi skjótara af hyggja, enn þat varð þó ekki. Enn hann sat þá enn tvá vetr at Oddsstöðum, ok þá eggjuðu menn hann at hann kvángaðist. Hann fór heiman ok norðr Smjörvatnsheiði til Vápnafjarðar ok kómu til Hofs; þar bjó sá maðr, er Bjarni hét ok var brodd-Helgason, hinn mesti skörungr ok höfðingi mikill. Hann átti sér systur, er

Þórdís hét. Hon var fríð kona ok vel ment; viðrnefni átti hon sér ok var kölluð Þórdís todda; því var hon svá kölluð, at hon gaf aldri minna enn stóra todda, þá er hon skyldi fátækum gefa, svá var hon örlát. Hon var skapstór ok skörungr mikill, skafinn drengr ok líkleg til góðs forgangs, enn þó var hon lítils virð heima; þessarrar konu bað Helgi Ásbjarnarson sér til handa. Bjarni gaf konuna; er þá boð stofnat ok sitja menn þar at veizlu, ok er boðinu var lokit, ríðr Helgi heim með konu sína Þórdísi. Tók hon þar við búi ok öllum forgangi; kölluðu margir, at þess væri vel fengit, sem síðan bar raun á, at hon var forvitra. Litlu síðar enn hann var kvángaðr, var honum kent barn. Þat hafði hann smíðat með an hann var kvánlauss. Þat var mær ok hét Rannveig. Matselja sú var móðirin, er Helgi hafði sett fyrir bú sitt. Þórdís tók við þessarri mey ok gerði svá til sem hon ætti; fæddist mærin þar ok var at öngu óásjálegri enn sú er skilgetin var; enn Þórdís lét þá konu þegar á burt ok fekk henni góða penninga. Á þetta lagðist mikil virðing, hversu vel Þórdísi fór þat sem mart annat. Ok er þau höfðu einn vetr ásamt verit, þá bað hon Helga selja land þetta, því at hon þóttist eigi halda mega risnu sinni fyrir atkvæmdar sakir — „ok vilda ek, at þú keyptir landit í Mjóvanesi, því at

mér sýnist þá eigi jafnmjök í garðshliði". Þetta land kaupir Helgi ok ferr bygðum til, ok býr þar lengi síðan, þangat til at hann þóttist þar eigi mega sitja fyrir þeim tíðindum, er síðan gerðust.

11. Þórir hét maðr, er bjó í Mýnesi fyrir austan Lagarfljót. Sá bær stendr mjök í miðju heraði. Þar er einn bær í milli ok Eyvindarár, er Gró bjó, er heitir á Finnsstöðum. Þórir var hægr maðr ok vinsæll. Hann var þá kvánlauss ok hafði svá lengi verit; hafði hann sett ýmsar matseljur fyrir bú sitt. Þorgrímr er nefndr leysingi einn; hann átti viðnefni ok var kallaðr tordýfill; hann hafði unnit sik burt ór þrældómi ok var áðr þræll fastr á fótum. Hann var heimamaðr Mýness-Þóris ok skyldr honum mjök. Þorgrímr var lítill maðr vexti ok kviklegr, orðmargr ok illorðr, heimskr ok illgjarn, ok ef hann heyrði nökkurn mann vel látinn, þæstist hann í móti ok mátti eigi heyra; varð hann þeim öllum nökkura flýtu at fá. Sá var siðr víða í fyrndinni, at lítt váru baðstofur, ok höfðu menn þá bakstrelda stóra; var þá víða gott til eldibranda, því at öll heruð váru full af skógum. Þá var ok svá húsaskipan, at hvert hús stóð af enda annars, enn öngvar stofur; þá var alt eitt, skáli sá er menn sátu í at mat, ok þar sváfu menn, ok stigu menn undir borð hverr ór sínu rúmi. Enn innar af skál-

anum váru lokhvílur, ok lágu þar í vildararmenn. Þat var eitt kveld um haust, er menn kómu heim frá heyverki ok eru gervir eldar stórir, ok kasta verkmenn klæðum ok bakast við eldana. Þórir lá upp frá eldinum á klæðin ok talaði við gesti sína. Þá tók Þorgrímr til orða ok mælti: „Oft mun at því koma, at vér megum vel við una, at vér höfum oss betr fengið húsbóndans enn flestir aðrir; munu vér ok þess mega vilnast, at hvergi mun slíkt atganga sem hér í Mýnesi. Eðr hvar viti þér húsfreyju þá er yðr þykki honum fullkosta, ok jafnvel hafi haldit risnu eftir sinn bónda, sem hann eftir sína húsfreyju?“ Allir þögðu ok svöruðu öngu. Þá svarar Þorgrímr sér sjálfr: „Allgott er þat at vita, at ek vinn yðr orðlausa, ok veldr þat því, at þit kunnið öngu at svara“ Sá húskarl svarar honum, er sat öðrum megin elds ok nauta var vanr at gæta. Hann mælti við Þorgrím: „Oft er þat um hagi þína, at þú rausar þat mart, er eigi kemr til þín; veit ek þá konu, er þat munu allir mæla, at hon muni skörungr vera með konum, sem Þórir með körlum, ok eigi minni rausn haldit eftir sinn bónda enn Þórir eftir sína húsfreyju, ok má ek segja hvar hon sitr. Farðu heiman vestr yfir Lagarfljót ok upp á Arneiðarstaði; þar býr sú kona, er Droplaug heitir, hana vitu vér bezt hafa setit eftir sinn bónda. Mun víðara mega

tiltaka; því at enginn mun hennar maki finnast á váru landi“, sagði húskarl, „ok þótt víðara sé“. Þorgrímr svarar: „Þat mun bezt at þegja nú ok taka fyrir belgjarmunnann; enn jafnan em ek málugr kallaðr, ok er vel, at þat komi at í kveld, at ek svari því, sem til liggr. Þá mættir þú þat mæla, at hon hafi vel unnat þeim bóndanum, er hon átti ok bezt hefir mentr verit í heraðinu, ef hon hefði eigi lagt Svart þræl sinn í rekkju hjá sér; ok þat er nú eigi færra manna orðrómr, at Helgi Droplaugarson muni vera son Svarts þræls enn Þorvalds“. Húskarl svarar: „Mikit telst þér á tungu, ok þat er öðrum þykir ómælanda; er þat líklegast, at þér taki um alt bak um síðir þat er þú lýgr“. Þórir heyrir til tals þeira ok tekr til orðs í því er hann sprettr upp — hann hafði sprota í hendi ok rekr um eyru Þorgrími ok bað hann þegja ok mæla eigi fleiri orð — „er þat líkara, at þér vefist tunga um höfuð. Enn bið ek alla þá, sem hér eru við staddir, ef þeir þykkjast nökkut mér eiga betr at launa enn Þorgrími, geri svá vel, at enginn reiði þessi orð“. Margir hétu góðu um þetta, at svá skyldi vera, sem hann beiddi; enn þó bar hinn veg raun á, at enn váru eigi allir svá þagmælskir, at þegði yfir með, ok kemr oft at því, sem mælt er, at ferr orð er um munn líðr. Þessi orð kómu upp á Arneiðarstaði til eyrna Droplaugar

ok sonum hennar. Þeir vóru þá eigi heima um daginn, er Droplaug spurði þetta; því at þeir höfðu þat jafnan til skemtanar, at fara at rjúpum ok báru heim byrðum. Þeir hendu at þessu mikit gaman, ok veiddu þeir ekki þann veg rjúpur sem aðrir menn; ekki höfðu þeir net, enn skutu með snærisspjótum. Þeir báru heim þetta kveld veiði ok færðu móður sinni sem þeir váru vanir. Hon var jafnan vön at taka vel við þeim, enn þó var nú venjubrigði. Hon var nú mjök hálfær, ok mælti fátt nema af stygð, þat er var; kvaðst aldri hirða, hvárt þeir bæri heim krækilfætr nökkurar — „man ek aldri búa at síðr, þó at þit farit ekki at slíku". Helgi svarar: „Ekki mein er þér at þessu, móðir, því at þetta verðr okkr fyrir, ok má þetta vel gera til matar mönnum; verðr oss vandlifat; illa þykir, ef vér höfumst ekki at, eða höfum ólæti, ok er eigi víst, at vit getum svá gert at öllum líki vel". Droplaug svarar: „Má ok vera við þessa iðn, er þú hefir, at Þorgrími tordýfli þykki þú meir segjast í ætt Svarts þræls, heldr enn í ætt Þorvalds Þiðrandasonar, eða annarra Njarðvíkinga, eða enn annarra þeirra, er mér þykkja flestir íslenzkir lítils virðir hjá þeim". Helgi svarar: „Er svá, móðir, at ruglat er skapi þínu; enn hafðu ráð mitt at því, þó at þér þykki sem er, at ek em ungr. Skipaðu aldri skap þitt eftir hins

versta manns orðum; legg aldri trúnað þinn á slíkt, er enginn mun annarra. Mun Þorgrími tordýfli jafnan heima þat er ilt er, enn þik mun þetta saka ekki. Nú mun ek, móðir, hugga þik í fám orðum, at annathvárt mun vera, at mér mun ætlaðr aldr lítill, eða Fljótsdælir munu sjálfir segja, at ek em son Þorvalds Þiðrandasonar — margir skulu minni til þess reka —, enn eigi sonr Svarts þræls; biðr ek, at þú gerir þér eigi angr at slíku; því at svá mun ek gera“. Þá var Helgi Droplaugarson tólf vetra gamall, ok svá vel þroskaðr, at margir váru þeir fulltíða at aldri, at bæði hafði Helgi við þeim afl ok þroska. Grímr var tíu vetra ok allvel mentr. Með þeim bræðrum var svá ástúðigt, at hvárgi vildi ganga ór húsi út, svá at annarr væri eftir. Hon snýr í burt af tali þessu ok inn. Þeir váru þar um vetrinn lengi áfram, ok var Droplaug aldri jafnblíð við þá sem áðr, ok gáfu þeir at því öngvan gaum; fóru fram sínu athæfi sem þeir váru vanir. Líðr af skammdegit. Þat var eina nótt, at tekit var á fótum Grími; þá var nýlýsi mikit. Hann spurði, hverr þar væri. Helgi svarar: „Láttu hljótt. Má ek aldri sofna. Vil ek at þú rísir upp, því at nú er svá ljóst, sem um dag; vil ek at þú farir með mér“. „Hvat munu vit nú at rjúpum fara um nætr?“ Helgi svarar: „Förum vit austr yfir vatn ok ofan til Eyvindarár,

at hitta Gró frændkonu okkra, því at mér leiðist fálæti móður minnar". Grímr sprettr upp ok klæðist ok ganga út síðan. Þeir váru svá búnir hversdaglega, at þeir váru í söluvaðmálskuflum mórendum; þar brækr at neðan; feldi höfðu þeir til yfirhafnar. Snærisspjót höfðu þeir í höndum, enn hvárrgi hafði afl at bera sverðit, svá var þat mikit. Þeir sneru ofan af velli á Arneiðarstöðum ok ofan á vatnsís. Þá mælti Grímr: „Hví snýr þú á ísana; ekki er þar ván rjúpna; snúum upp í heiði". Helgi svaraði: „Ekki ætla ek þann veg at fara, því at þar er svá stigt, at hvern dag er at farit; vil ek fara ís ofan til Vallaness, ok ofan á Völlu, yfir Grímsá, svá ofan til Eyvindarár. Þeir fóru þá leið, því at Helgi varð at ráða hvert sinn. Enn er þeir koma neðan í Vallanes, þá lýsti af degi. Síðan fara þeir út eftir skógum ok skortir eigi fugl at veiða ok veiddu þeir mart; þeir kómu út til Eyvindarár, er allljóst var, ok tekr Gró við þeim allvel ok varð þeim einkar fegin ok bað þá þar lengi at vera. Helgi játaði því. Eru þeir þar þennan dag. Aðra nótt, fyrir dag, er Helgi á fótum ok vekr upp Grím bróður sinn; kvað vera veðr gott at fara at rjúpum. Þeir ráðast til ferðar ok ganga upp ór garði ok upp hjá gerði því er heitir at Uppsölum, ok er þeir koma þar, þá snýr Helgi ofan á mýrar fyrir neðan skóga ok út eftir her-

aði. Grímr spurði, hví hann færi svá, — „veit ek, at eigi er fuglsins ván á svell eða mýrar, heldr er hans ván um skóga eða heiðar“. „Komit mun þar verða; þó mun ek fara út eftir brúnum fyrir ofan Finnsstaði og fyrir utan Mýnes ok út til Snæholtsskóga. Nú munum vit snúa upp til Tókastaða, ok svá utan með fjalli, ok heim til dögurðar til Eyvindarár. Hrím var fallit á ísana ok var vindlítit, ágætlega gott at ganga. Ok er þeir fara út eftir brúnum fyrir ofan Finnsstaði, þá lýsti af degi. Þeir sá út frá Mýnesi, hvar einn stakkgarðr stóð fram í vatnit Lagarfljót. Þennan stakkgarð átti Mýness-Þórir. Ok nú sjá þeir, at hestr stóð undir garðinum ok þar með tveir menn, ok gerði annarr hlass, enn annarr bar út heyit. Helgi mælti: „Menn eru þar niðri í nesinu, ok er eigi ólíkt Þorgrími tordýfli þat er á hlassinu er“. „Hvat mun þik varða, hvárt hann er eða annarr maðr“. Helgi svarar: „Mér er sagt, at hann hafi mælt við mik illmæli ok móður mína“. Grímr mælti: „Hvat sagðir þú við móður þína á hausti, at hon skyldi eigi skifta skap sitt eftir hins versta manns orðum; láttu nú eigi þat á þik falla“. Helgi svarar: „Kom, ok verð ek at finna hann; vil ek vita, hvort nökkut er einörð í honum, enn ekki mun ek gera honum til meins“.

12. Nú fara þeir ofan eftir svellunum. Auð-

kennd var ferð þeira Droplaugarsona bræðra, er þeir fóru úti. Hvárrgi vildi ganga í spor öðrum ok gengu þeir jafnfram, ok af því kendist för þeira, þó at langt sæi til. Inn við garðinn, á hlassinu, var Þorgrímr tordýfill, sem þeir höfðu sét, enn nautamaðrinn var í garðinum uppi, sá er orðaskifti átti við hann. Þorgrímr mælti þá við hann: „Menn fara þar ofan eftir brúnunum fyrir ofan Finnsstaði. Þeir fara frálega; þykki mér líkt þeim Droplaugarsonum ofan af Arneiðarstöðum“. Húskarl svarar: „Hvat mun okkr varða, hvat þeir fara; eru þeir vaskir sveinar ok meinlausir, ok er öngum mein at ferðum þeira“. „Aldri veit ek þat“, sagði Þorgrímr, „get ek at þeir vili mik finna“. „Hví mun þat sæta“, sagði húskarl, „eða hvat munu þeir vilja?“ Þorgrímr mælti: „Manstu eigi hvat vit töluðum á hausti vit eldinn?“ Húskarl svarar: „Hvat mun nú undir því? Hugða ek at þat mundi óvíða farit hafa“. „Ekki skaltu þat ætla“, sagði Þorgrímr, „veit ek, at þau orð eru komin upp á Arneiðarstaði til eyrna Droplaugar ok sonum hennar. Er mér sagt, at þau hafi beisk við orðit, ok hafi hon eggjat Helga á hendr mér; get ek at hann muni nú ætla at reka þess réttar. ok þat get ek, at ek bíða þess eigi ór stað þessa vanréttis, ok mun ek beita hestinn frá hlassinu ok ríða heim í Mýnes, ok em ek þá hirðr, enn ek sé glögt, at þessir menn

snúa hingat". „Ekki munda ek þat gera", segir húskarl, „taktu heldr tindlur ór sleðanum, ok hafðu upp í garðinn, ok brjótum kleggjann undir fætr okkr; eru þeir ungir báðir, ok munu þeir ekki geta at gert við okkr, ef vit neytumst duganda". Þorgrímr svarar: „Ekki get ek hætta mega undir fjándr þessa, því svá at eins lízt mér á þessa menn, at þeim muni duga vel hendr ok hjarta, ok munu þeir geta sótta okkr með skotum, því at þeir hafa alt þat er þeir skjóta til, bæði menn og fugla" — tekr nú hestinn ok hleypr á bak; hann hefir vönd í hendi ok berr á tvær hliðar. Húskarl mælti: „Illa er slíkum mönnum farit sem þú ert, mælir rán ok regin við hvern mann, enn þorir öngu í gegn at ganga, ef eftir er leitat; ætla ek þat sannast, at þú sér bæði dáðlaus ok deighugaðr. Hér mun ek bíða ok vita, hvat þeir vilja". Þorgrímr hrökkr hestinn ok hleypir þvers upp ór nesinu. Hann víkr hestinum suðr til móts við þá, bregðr upp hendinni ok veifir; hann setr þá upp óp mikit ok þóttist spotta þá. Helgi sér þetta ok þótti illa; steypir hann af sér feldinum ok hleypr til móts við Þorgrím tordýfil. Ok þegar hann þóttist í skotfæri við hann, skaut hann til hans spjóti. Þat leitar sér staðar ok flýgr undir hönd Þorgrími ok kemr út undir annarri; fellr hann þegar dauðr til jarðar. Þá tók Helgi hestinn ok leiðir þangat til; lætr Þor-

grím á bak, Grímr styðr hann, enn Helgi leiðir hestinn ofan til stakkgarðsins; þeir heilsa húskarli vel; hann tekr því glaðlega. Helgi mælti: „Nú höfum vér drepit hér mann frá verki með þér, ok er nú verkit óunnit, ok munu vit taka við at vinna með þér“. Enn hann svarar: „Einkis þarf ek með. Tel ek eigi mér þetta harmsök; því at ek get, at þat tali flestir menn, at honum mundi þessa fyrir löngu ván. Mun ek ekki vinna at ákafara, þó at þetta hafi í orðit; farið þit heim þann veg, sem ykkr gegnir bezt“. Helgi mælti: „Þorgrímr vill vera í ferð með þér heim, því at hann þykkist eigi einfærr“. Hann tekr reip ór sleðanum og bindr hann á bak fram við sil-ann. Tordýfill sitr nú heldr gneipr á baki. Þeir fara nú bræðr heim til Eyvindarár; enn húskarl gerir hlassit ok vinnr slíkt, er hann vill. Enn síðan fór hann heim, ekr hlassinu at vindauganu ok berr inn, ok eftir þat gefr hann hestinum ok brynnir, enn Þorgrímr sitr á bak á meðan. Ok er húskarl hefir dvalit daginn, sem hann vill, þá gengr hann inn, er hann hefir mokat fjós ok drepit á völl, enn Þorgrímr sat á baki einart meðan. Þórir bóndi var þá undir borð kominn ok var þá nær hádegi. Hann segir þá Þóri tíðindin. Þórir spurði hví hann hefði svá lengi dvalit. Hann segir, at hann ætti mikit at gera, — „enn mér þótti lítils um vert, þó

at skítfuglinn væri drepinn". Þórir sprettr þá undan borðum ok kveðr tvá menn til farar með sér ok lætr söðla hesta. Droplaugarsynir kómu heim til Eyvindarár ok sögðu Gró þessi tíðindi. Gró kvað þat vel orðit — „enn þó þykki mér þú frændi snemma taka til manndrápanna". Þetta víg kalla menn Helga fyrst hafa vegit. Gró bað þá skamma stund dveljast — „þit skuluð ríða nú heim á Arneiðarstaði" — þeir stíga þá á bak Inni-Krák — „því at ek get, at Þórir komi hér í dag at vitja ykkar; munu vit semja mál með okkr, enn þit farið nú vel". Þeir koma heim á Arneiðarstaði, ok er móðir þeira þá í kátara lagi; hon heilsar þeim vel ok spurði tíðinda. Þeir segja alls engin. „Hvat er í veiðum. síðan þit fóruð heiman?" Helgi svarar: „Smátt er í veiðum móðir, veidda ek tordýfil einn". Hon svarar: „Þat er lítil veiðr, því at þat er lítill fugl, enn njóttu heill handa; því at þann einn muntu veitt hafa, at mér mun mikil aufúsa á vera". Enn miklu var hon nú fleiri til sveinanna enn áðr. Þórir ríðr nú heiman með félaga sína ok kemr til Eyvindarár ok drepr þar á dyrr ok bað Gró til hurðar ganga. Hon gerir svá ok heilsar þeim vel. Þórir tekr því heldr seint ok spurði at Droplaugarsonum. Hon segir þá eigi þar vera — „enn þó er sem þeir sé hér. Þat sem til tíðinda hefir orðið í ferð þeira, þá vil ek

taka máli fyrir þá. Gerðu fé svá mikit sem þú vilt, enn ek mun bæta, því at oss þykkir lítils vert um eins þræls dráp, heldr enn þat fari í manna munna. Enn vit höfum átt vinskap saman góðan, síðan ek kom hingat til lands. Ætla ek, at enn skyldi svá vera. Er þetta eigi stærra mál enn svá, at vit megum þetta vel semja“. Þórir segir þat vel meg a, — „því at marga hluti hefir þú vel til mín gert, ok ráð sjálfr fyrir þessum bótum“. Gróa gekk þá inn ok kom út með svá mikit fé, sem vant er að bæta þræla. Hon gaf Þóri fingrgull ok bað sveinunum virkta. Þótti henni sér veittr vinskapr, ef hann héldi sátt við sveinana. Þórir kvað svá vera skyldu sem hon beiddi. Reið hann heim við svá búit.

13. Maðr er nefndr Nollarr. Hann bjó á þeim bæ, er heitir á Nollarsstöðum; þat er hit næsta Arneiðarstöðum. Nollarr átti fé lítit, enn mikla ómegð, ok hafði þat mest til atvinnu er hann leigði. Hann var verkmaðr mikill, svartr maðr, manna mestr, kvittinn var hann, illorðr ok óvinsæll, ok í öllu var hann óþokkamaðr. Hann var bróðir Þorgríms tordýfils. Í öngu var Nollarr vinsæll. Hann spurði tíðindi þessi, er gerzt höfðu í heraðinu; hann gerði för sína, ok ferr um nótt til Mjóvaness ok finnr Helga Ásbjarnarson ok biðr hann taka við málinu. Helgi svarar því óbrátt, kvað ekki mart milli þeira Droplaugarsona, sagðist ekki hirða at þeim

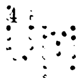
yrði slíkt til — „þykki mér, sem Þórir eigi málit. Mun hann gera þér nökkurn sóma, enn þú ert nábúi þeira bræðra ok munu þeir vera þér ásjámenn“. Nollarr svarar: „Því fór ek á þeira fund, at þú ert várr höfðingi; þykki mér þú skyldastr til að losa vandræði manna í heraðinu, þó at eigi falli jafnstórt til sem nú er orðit; enn ella er ekki skot til þín“. Helgi mælti: „Farðu á burt, ok vil ek ekki veita þína bæn, því at mér þykkir menn vel til valdir, þó at þit séuð bræðr, at þungt fái af“. Nollarr ferr á burt, ok þykkir sín för ill orðin, ok segir Helga því oft lítinn hlut mundu hafa fyrir Droplaugarsonum — „ef þeim skal aldri refsa sín ókynni“. Nollarr leggr á þá bræðr mikinn óþokka; þeir létu sem þeir vissi þat eigi. Þorbjörn hét maðr; hann bjó á Skeggjastöðum; þat er út hit næsta Nollarsstöðum, enn suðr frá Ási. Hann hafði verit kvángaðr, enn þá var hon önduð. Hann átti dóttur eina, er Helga hét; hon var væn ok vitr. Þorbjörn var vel fjáreigandi, vinsæll maðr ok góðr bóndi ok þá við aldr. Bersi hinn spaki var vin Þorbjarnar ok þá oft heimboð at honum ok gjafir, enn Bersi hafði gefit Helgu marga góða gripi, ok var þat orð á, at honum þætti sjá kona betri enn aðrar, síðan hans kona var önduð. Enn á þeim misserum var þat mælt, at Helgi Droplaugarson legði þangat kvámur sínar til Helgu Þorbjarn-

ardóttur, ok ekki var þat kallat henni um þveran hug, sem raun bar nökkut á; því at þá er þeir bræðr höfðu tvær nætr heima verit, þá tekr Helgi Inni-Krák ok beitti fyrir sleða; hann lætr koma húð í sleðann ok kvaddi Grím til ferðar með sér; snúa síðan ofan á ís. Þeir fara út eftir ísinum, alt fyrir Skeggjastaði, snúa til bæjar, láta þar hestinn úti í túni ok kasta heyi fyrir. Þeir bræðr ganga inn í stofu. Heilsar Helga þeim vel ok sezt Helgi niðr hjá henni; ok er þau töluðu sín á meðal, þá beiddi hann, at hon mundi fara ofan til Eyvindarár ok vera þar um vetrinn. Þessu játar hon. Ok er þau töluðu þetta sín í milli, þá kemr þar inn maðr einn; sá var í svörtum kufli. Þar var Nollarr; hann reikar utar ok innar eftir gólfinu ok lætr slúta höttinn. Enn þá er minzt er ván, hleypr hann fram ok ofan eftir vellinum, ok svá ofan at vatni. Þar stendr steinn undir bakkanum; þar kastar hann klæðum ok leggr upp á steininn. Síðan skýtr hann beinspýtum undir sik, hleypr síðan upp eftir vatni, slíkt er fara má. Um hádegisskeið kemr hann upp á Bersastaði; hann var í ‚kodsis' brókum. Enn svá hafði hann fljótt farit, at þat var með megni. Bersi heilsar honum vel ok spyrr, hví hann færi svá mikit. Nollarr svarar: „Því, at ærin er nauðsyn, ok ferr ek ekki síðr þinna vegna enn minna“. „Hvat er þat“, sagði Bersi. „Helgi fóstri þinn er kominn

á Skeggjastaði út, ok ætlar hann at fífla Helgu Þorbjarnardóttur út til Eyvindarár, ok leggja hana í sæng hjá sér, enn þar kemr at því sem mælt er, at betra er véltum at vera, enn öngum at trúa, því at þú hefir trúat honum sem sjálfum þér. Má þat ekki í einu orði telja, hvern sóma þú hefir honum gert, enn hann launar því sem hann hefir gnægzt til, ilsku ok undirhyggju". Bersi brosti at ok mælti: „Hví segir þú mér þessi tíðindi, heldr enn öðrum mönnum?" Nollarr svarar: „Því at ek ætlaða, at þér mundi helzt undir þykkja ok umhugat; því at þat er alþýðu rómr, at þér þykki hon betri enn aðrar konur". Bersi svarar: „Þat hefir jafnt verit mátulega í hóf stilt, ok þó at Helga væri gefin fóstra mínum, þá þætti mér þar fríð kona vel gefin hraustum manni. Enn þó get ek at honum þykki sér þat oflágt fyrir mannvirðingar sakir. Enn þann einn vinskap hefi ek átt við Helgu, at hvártki hefir spilzt fyrir því; hefir ek af því gefit henni gjafir, at faðir hennar hefir gefit mér góða gripi. Nú farðu og seg öðrum þessi tíðindi þín, því eigi deyfist hugr minn við mart". Nollarr svarar: „Satt er þat þó at segja, at útlifat hafa nú kappar Fljótsdæla, er þeir láta eitt sveinsníki taka af sér konur, þar sem þú ert svá ærr fyrir henni, at þú gáir einskis. Mun ek láta af at segja þér, þó at ek verði víss, at þú

lætr sem þú vitir eigi, þó at þér sé sneypa ger. Reynist þá skaplyndi yðart, er eigi er við þá um at eiga, er yðr þykkir dælt við; er ok því síðr dáð í yðr, er meir er á yðr leitat". Bersi svarar: „Þat veit ek at þér mun fara sem Þorgrími bróður þínum, at þú mælir til óhelgi þér, ef þú nytir þér eigi betri manna við". Bersi sprettr þá upp; kvaddi menn til ferðar með sér. Þeir taka hesta Bersa tvá ok leggja á söðla. Ríðr Bersi ok annarr maðr með honum, enn tveir ganga hjá; Nollarr var hinn fimti. Þeir fara út eftir ísum; færð var góð ok allkalt ok strauk mjök við. Þau Helgi og Helga sátu á tali mjök til annars litar. Þá bað Helgi at hon mundi búast, — „því at langt er út til Eyvindarár, enn ek vil eigi koma þar um nótt". Helga litaðist þá um: „Hvárt var ekki Nollarr hér í morgin á gólfi um hríð?" Helgi mælti: „Þat ætla ek víst, at hann væri hér, ok skjótt hefir hann nú burt horfit". „Kynlegt þykki mér, ef hann þykkist eigi víss orðinn nökkurra tíðinda; mun ek hvergi fara daglangt, því at ek get hann þangat njósnir þær borit hafa, at mér þætti vel, at hann yrði lygimaðr af". Helgi svarar: „Gerðu sem þú vilt, enn þat segir ek þér, sem ek mun efna, at eigi ferr ek eftir þér annan dag". Helga svarar: „Vel er, þótt þú ráðir því, enn hvergi ferr ek at sinni". Helgi gengr þá út ok sezt í sleða, enn Grímr ferr á

4

bak; fara þeir nú út eftir ísum. Nú sjá þeir bræðr, at menn fara sunnan eftir vatni fyrir Nollarsstöðum; þeir kenna nú mennina. Nú tekr Nollarr til orða: „Bersi, nú máttu sjá, hvárt ek hefi nökkut logit til; þar fara þau nú út eftir ísunum frá Skeggjastöðum; ríðr Grímr fyrir, enn þau Helga sitja í sleða. Er nú svá at ek tek at þreytast; vilda ek at þú leyfðir mér at fara heim, því at ek á mart at gera; enn ek er einn til". Bersi svarar: „Farðu hvert er þú vilt; ætla ek sjaldan at kveðja þik til ferðar með mér, ok óþökk skaltu af mér hafa fyrir þessa ferð". Nollarr snýr nú heim til bæjar síns, enn þeir Bersi fara út eftir ísum, mikit tölt. Þeir bræðr fara út undan — fara hvárirtveggju með hinu vestra landinu — unz þeir koma fyrir nes þat er gengr vestan í Lagarfljót ok heitir Meðalnes. Utan í nesinu stendr bær, er heitir á Hreiðarsstöðum. Þar er nú sauðahús. Þar bjó sá maðr er Hreiðarr hét; hann var landnámsmaðr ok vinr mikill Bersa ok Droplaugarsona. Hreiðarr var hinn bezti bóndi ok hinn vænsti maðr; heldr var hann nú við aldr ok hafði þar búit langa æfi. Fyrir nesit váru alt vakar; þar bryndi Hreiðarr nautum sínum. Ok er þeir bræðr kómu at vökinni, þá segir Helgi, at þeir mundu brynna hesti sínum. Þá var mjök hálfrokkit. Þeir gera svá. Þá mælti Helgi, at þeir mundu hlaupa upp í skóginn.

Þeir bregða knífum sínum ok kvista viðinn. Helgi bendi ok gerir sýlt í neðan; þá bindr Helgi á bak hestinum fram við silann ok niðr undir kvið; hríslu bindr hann í tagl, ok leggr upp tauma ok mælti, at hann skuli fara ofan til Eyvindarár. Hríslunni hrökkr um kríka hestinum ok hleypr hann því harðara ofan eftir ísunum. Þeir bræðr hlaupa upp í skóginn. Helgi brýtr sér völur tvær ok gerir kvistlausar; hann hefir þetta í hendi sér. Nú koma þeir Bersi at vökunum, ok er þeir koma sunnan fyrit nesit, þá taka til orða húskarlar Bersa: „Eigi veit ek, hverju sá hælir, er þessa menn segir hughvata, þar er þeir renna undan þeim manni, er þeim hefir beztr verit alla æfi. Nú ætlum vér aldri dáð í þessum mönnum“. Bersi mælti: „Þetta er mikil heimska, er þit mælið; get ek heldr, at hinn veg beri raun á, at þeir verði fám líkir um hríð. Nú vil ek, at þit farið heim á bæinn á Hreiðarsstöðum, enn ek mun ríða eftir þeim bræðrum við annan mann, því at ek væntir þess, at sá einn verði fundr várr ok þeira bræðra, at ek mun ekki mannflokka við þurfa, því at hér hafa hvárigir heiftarhug á öðrum; enn þit bíðið mín hér meðan, til þess er ek kem hér á morgin. Húskarlar verða þessu fegnir, ok taka við klæðum sínum, ganga til húss ok hlæja allmjök, ok kváðust aldri því líka menn hafa sét — „er hleypa undan því

meira, sem meir líðr á daginn". Bersi hrökkvir hestinn út eftir vatninu. Húskarlar gengu at vökunum ok lögðust at niðr ok drukku, er þeim var heitt orðit við gönguna; lögðu vápnin niðr á fötin, þau er þeir höfðu um daginn. Þeir váru í stakki ok brókum. Þá mælti Helgi: „Hlaupu vit nú ofan at þeim ok tökum þá ok veitum þeim harmkvæli nökkur; þeir hafa okkr mjök gabbat". Grímr svarar: „Aldri geri ek þat, því vit eigum engum manni betr at launa enn Bersa; hefir hann okkr metit umfram alla menn aðra". „Svá skal vera", segir Helgi, „hans skal at njóta, því at hann er vinr minn, enn hafa skulu þeir nú erendi ellegar, enn munum svá fyrir sjá, at þá saki ekki til lengdar. Enn vita skulu þeir, at vit eigum alls kosti við þá". Nú varð svá at vera, sem Helgi vildi. Þeir hlaupa ofan á ísinn. Tekr sinn mann hvárr þeira bræðra. Grímr fekk ekki at þeim gert, er hann tók, annat enn þat, at hann helt honum undir sér. Helgi veitir þeim umbúð, er hann vélar um, svá at hann snarar saman hendr á víxl á kviðnum, enn hneppir höfuðit aftr á meðal fótanna, skýtr völunni í knésbætrnar, nemr þá við hnakkabeininu. Nú ferr hann til með Grími ok býr um svá sem hinn fyrra, breiða yfir þá klæðin ok ganga svá til bæjar á Hreiðarsstöðum, drepa þar á dyrr ok biðja Hreiðarr út ganga. Hann gerir

svá, ok heilsar þeim vel, býðr þeim þar at vera. „Oft er þess kostr“, segir Helgi, „enn vit förum jafnan síð ok skulu vit heim í kveld, enn þó þykkjumst ek enn við þurfa, því at glófar mínir liggja niðr við nautabrúna, enn nú gengr til hafs, ok þykki mér driflegt; vilda ek, at þú takir upp í kveld ok hafir heim með þér þá er þú brynnir nautum þínum“. Hreiðarr var sá einn maðr, at hann háttaði aldri fyrr enn þriðjungr var af nótt, enn lá alt til hádegis. Hreiðarr gekk inn, enn þeir bræðr gengu suðr til Hofs ok svá fyrir neðan Skeggjastaði; þá gerir á veðr ok tekr at drífa ok nú gerir á hit mesta illveðr. Þá snýr Helgi til bæjar á Nollarsstöðum — „vil ek ganga með bæjum, enn eigi eftir ísum, því at mér þykir villufært. Helgi drepr þar á dyrr. Þá var liðit dagsetr. Nollarr ríss upp ór rekkju sinni ok steypir á sik stakki ok gengr til hurðar, ok þegar hann lýkr upp hurðinni, þá þrífr Helgi í hönd honum ok kippir út í illviðrit. Grímr tekr í aðra hönd honum ok leiða hann at viðkestinum; fletta stakkinum fram yfir höfuðit. Grímr stendr á fyrir framan höfuðit, enn Helgi hnykkir einum sviga ór kestinum ok hýðir Nollar, svá at hvergi var heil húð hans milli hæls ok hnakka. Þá létu þeir hann standa upp ok báðu hann fara burt frá þeim — „skaltu hafa þetta fyrir hlaup þitt, ok bíð svá verra“. Þeir fara ok snúa nú heim-

leiðis, koma svá heim er mikit var af nótt; tekr Droplaug við þeim báðum höndum, sem hon var jafnan vön. Bersi reið um kveldit til þess er hann kom til Eyvindarár. Nökkuru fyrri kom Inni-Krákr; enn í þessu kom griðkona ór fjósi ok sagði Gró, at Inni-Krákr var kominn heim með undarlegan búning. Gró gengr út, ok húskarl með henni, ok taka Inni-Krák ok beita frá sleðanum, brynna ok gefa honum; síðan leysir hann ór sleðanum rekendina. Þá kemr Bersi í tún. Gró fagnar honum með blíðu. Bersi þekkist þat ok spurði, hvárt þeir væri þar komnir frændr hennar. Hon segir, at þat væri eigi, — „eða hversu stenzt af um ferðir þínar". Bersi segir alla sögu, sem farit hefir. Bersi var þar um nóttina; veitir Gró þeim allalvarlega. Gró biðr þeim virkta við ok mælti, at hann skuli veita þeim vinskap. Bersi segir at svá skuli vera. Hreiðarr sat við fornsögu, til þess er liðit var dagsetr. Þá fór hann út ok gaf nautum sínum. Eftir þat rekr hann þær til brunns. Honum kemr þá í hng, hvat Helgi mælti við hann; snýr at vatninu ok at vökunum, finnr eigi glófana, sér þar bandknútu þessa er þar lágu; leysir hann þá; eru þeir svá stirðir sem stokkar. Ferr Hreiðarr heim eftir eyk, ok ekr þeim heim til bæjar; hann hjúkar þeim við ok hressast þeir vel. Þeir váru þar um nóttina. Um morgininn býst

Bersi heiman frá Eyvindará. Gró gaf honum fingrgull ok seilamöttul ok mælti til fullkominnar vináttu við Bersa. Ríðr hann þar til er hann kemr á Hreiðarsstaði. Hreiðarr tók við Bersa forkunnar vel. Sögðu húskarlar hans sínar eigi sléttar. Bersi hljó mjök at, kvað gleðibragð vera ungra manna — „enn er víst, at þeir hafi sýnt þat, at þeir hafa alls kosti við ykkr, enn látit mín at njóta, er þeir hafa eigi meira at gert við ykkr; því at ærnar sakir gerðu þit til, þó at þeir hefði drepit ykkr. Nú skulu þit láta vera kyrt“. „Svá munu vit gera“, sögðu þeir. Fara heim eftir þat; fara upp eftir ísunum, þar til er þeir koma fyrir Nollarsstaði. Þar sjá þeir Nollar sitja á hyrnishrúku sem hundr ok er allhlámáll. Hann biðr Bersa at hann mundi rétta málit, slíkar hrakningar sem hann hefir fengit. Bersi kvað þat maklegt, þó at hann hefði nokkurt bráðræði fengit, enn þó má ek eftir leita, þó at þú sért ómaklegr“. Nollarr dragnar heim, enn Bersi ríðr, þar til er hann kemr á Arneiðarstaði. Þá var í annan lit. Þeir Droplaugarsynir váru í túninu úti ok buðu honum þar at liggja ok urðu fegnir fóstra sínum, er hann var þar kominn. Bersi þektist þat ok var hann þar um nóttina. Enn um morgininn þá ræða þeir mart ok flest um þessa hluti, er hann hafði farit eftir þeim bræðrum. „Enn ek hefi því gert ferð mína eft-

ir ykkr, at ek vil at þit varizt þat, sem ek mun segja ykkr, at þit látið eigi vánda menn komast í milli ykkar ok mín; því at þit munuð ekki til þess taka, at ek muni ykkr af hendi gefa, meðan þit veitið eigi mér ágang eða Ormsteini syni mínum, enn ef ykkr greinir á, þá mun ek í jafnan stað leggja. Mun ek með ykkr, við hvern sem þit eiguð í heraðinu, aðra enn við konu þá, er þú hefir lagt tal þitt við; þá gerðu fyrir mínar sakir; grandalaust hefir verit okkart vinfengi. Mun ek alt at einu halda vinskap við þau á Skeggjastöðum, þótt þér gerið af yðru ráði slíkt sem yðr líkar". Helgi svarar: „Eigi veit ek, at þar þurfi um at vanda heðan í frá". Bersi mælti: „Þat vilda ek, at þit fengið Nollar kvikindi nökkurt fyrir *þat* harðrétti, er þit hafið honum veitt, þó at hann hefði maklegleika til". Helgi segir, at þat skuli víst gera fyrir hans orð. Bersi býst heiman við sína menn. Helgi gaf Bersa uxa tvá, fimm vetra gamla, gráir báðir, ok stóðhest rauðan ok var kallaðr Heiðarrauðr ok með merar þrjár. Hvárum þeira húskarla Bersa, er þeir höfðu knept við vakirnar, gaf Helgi, öðrum sverð, enn öðrum öxi. Skildust þeir vinir. Fór Bersi heim. Enn þeir bræðr sátu heima um hríð. Helgi leitar aldri á þá konu oftar, ok öngva aðra, svá at menn viti. Er þat ok alþýðu manna sögn, at Helgi hafi öngva konu elskat.

14. Þess er getit eitt sumar, at skip kom af hafi í Gautavík í Berufirði. Skipi þessu fylgdu þrændskir menn ok vistuðust hér um vetrinn. Á því sama vári eftir vetr afliðinn beiddi Þiðrandi Geitisson fóstra sinn fararefna — „vil ek kynna mér siðu annarra manna“. Hróarr svarar: „Þat þykki mér mikit, ef þú vilt fara af landi í burt, því at ek gerist mjök hrumr af elli, ok veit ek eigi hvárt þú kemr aftr. Enn alt at einu, þá skal ek sæma þik at því, sem ek hefir föng á; enn biðja vil ek, at þú komir sem fyrst aftr. Enn þú munt ráða“. Hróarr Tungu-goði fekk Þiðranda mikit fé. Honum þótti mikit er þeir skildu, ok öllum þótti mikil hans fráför. Réðst Þiðrandi til ferðar ok ferr suðr yfir heiði, ræðr sik í skip, ferr utan um sumarit. Þeim byrjaði vel ok skjótt; þeir kómu skipinu í Þrándheim í Niðarós. Þá réð Hákon hinn ríki fyrir Noregi. Hann hafði atsetu at Hlöðum. Þá sýndist, hverja menning Þiðrandi hafði hlotit, því at öllum mönnum fundust orð um, at eigi hefði þvílíkr maðr komit í manna minnum, sem Þiðrandi var. Hann ferr á fund Hákonar jarls. Jarl tók við honum vel ok setti hann í hásæti hjá sér ok veitir honum af mikilli blíðu um vetrinn. Hann virði öngvan sinna manna jafnan Þiðranda. Þeir töluðu löngum. Þiðrandi sýndi slíkt af sér, at unni honum hverr maðr

hugástum. Enn er vár kom, þá beiddi Þiðrandi sér fararleyfis út til Íslands. Jarl spurði, hví hann vildi svá litla stund dvelja við þar, — „því at ek ann þér hér allvel vistar; hefir hér enginn sá maðr komit, at mér þykki svá mikil eftirsjá at sem um þik, ef þú ferr á burt“. „Vel hefir þú til mín gert þessa stund, enn þó má ek eigi nýta at vera hér lengr, því at ek ann móður minni svá mikit, at ek hlýt at fara nú fyrst. Má yðr þat segja, at þar eru enn þeir menn, at létu sem bezt þætti, at ek kæma fyrr aftr enn síðar“. Jarl svarar: „Svá skal nú vera“. Þiðrandi kaupir sér skip ok lætr í koma mikit fé; hann þiggr af jarli góðar gjafir; eftir þat láta þeir ór landfestum ok sigla í haf. Þat hafa margir fyrir satt, at Þiðrandi hafi *óvirt* skaplyndi jarls fyrir sumar greinar, ok vildi af því eigi lengr vera með honum. Þiðrandi fekk þat sumar góða byri, ok kom skipi sínu í Skálavík í Vápnafirði ok bar af skipinu ok flutti heim varninginn. Eftir þat býr hann um skipit ok setr upp. Hann fór heim í Krossavík. Þar var tekit við honum forkunnar vel ok með allri blíðu; verðr þar ok fagnafundr mikill með þeim Þiðranda ok Hróari. Hann er þar fár nætr áðr enn Hróarr lýsir því, at hann vill at Þiðrandi fari austr með honum til eigna sinna ok ríkis — „því at ek má eigi annat enn vera ásamt með Þiðranda, svá ann ek honum

mikit, ok hver stund þykki mér löng, ef hann er eigi hjá mér“. Þiðrandi segir, at þat skuli þegar vera, er hann vildi, — „því at ek vil þess njóta, meðan kostr er“. Býr Þiðrandi ferð sína, ferr með Hróari austr til Hofs í Hróarstungu; urðu frændr hans hónum fegnir, þar sem þeir kómu í Vápnafirði. Allir frændr Þiðranda sýndu á sér mikinn feginsþokka, er hann var aftr kominn með virðingu. Ketill þrymr sendi orð Þiðranda systursyni sínum, at hann skuli koma í Njarðvík til heimboðs, ok segir, at hann skuli eigi til einskis fara — „því at hann er sá einn minna frænda, at mér er mest aufúsa at eiga mart við ok gott“. Þiðrandi heitr ferðinni, er áliði sumarit ok heyverkum er lokit, enn kvaðst þá eigi tóm eiga at, því at hann hafði fyrr heitit öðrum. Ketill segir, at Þiðranda færi vel. Maðr hét Ásbjörn; hann var sunnlenzkr ok þá nýkominn í Fljótsdalsherað. Hann var fæðingi suðr í Flóa. Hann fór þaðan austr á Rangárvöllu, þá austr á Síðu, ok léttir eigi fyrr enn hann kemr austr í Fljótsdal. Hann tekr sér þar vist. Ásbjörn var mikill maðr vexti, dökkr á hárslit, ljótr í andliti ok heldr óþokkulegr; þó slægði marga menn til at taka við honum, því at hann var garðlagsmaðr svá mikill, at enginn lagði lag við hann. Ásbjörn átti viðnefni ok var kallaðr vegghamarr. Ásbjörn hafði verit fimm vetr í Fljótsdalsheraði, er þetta varð

til tíðinda, ok hafði lagið garða um tún manna ok svá merkigarða. Ásbjörn var svá mikill meistari á garðlag, at þat er til marks, at þeir garðar standa enn í Austfjörðum, er hann hefir reista. Þorbjörn hét maðr; hann var kallaðr kórekr. Hann bjó á þeim bæ í Fljótsdalsheraði, er heitir á Kóreksstöðum fyrir austan Lagarfljót. Þat er í Útmannasveit við en eystri fjöll. Þorbjörn átti sér konu; hon var skyld þeim Njarðvíkingum. Hann átti tvá sonu; hét annarr Gunnsteinn, enn Þorkell hinn yngri. Þorkell var þá átján vetra, enn Gunnsteinn hafði tvá vetr um tuttugu; þeir váru báðir miklir menn ok sterkir ok allvasklegir; enn Þorbjörn var nú gamlaðr mjök. Hafði Ásbjörn vegghamarr verit þar tvá vetr ok grætt fé nökkut, enn á hinum þriðja vetri gerir hann bú, þvi at hann átti ólétta konu; átti hann áðr nökkur börn. Hann leigir land þar fyrir utan læk, þat er þá heitir á Hlaupandastöðum, enn nú at Sandlæk. Hann var þar einn misseri; honum varð ilt til fjár ok varð óhægt búit. Á þessu sumri gerir Ásbjörn vegghamarr heimanferð sína út í Njarðvík á fund Ketils ok bað at hann mundi taka við honum til húskarls. Ketill spyrr, hví hann vill eigi búa lengr. Honum kvað þykkja óefnilegt, at búa við óhægindi mikil. Ketill svarar: „Of liðmargr þykki mér þú vera“. Ásbjörn kvaðst ekki fleirum leita

vistar enn sér einum; lézt annat mundu sjá fyrir liði sínu. Ketill spyrr, hvat hann ætlar at sjá fyrir liðinu. Hann kvaðst ætla at hlaupa burt frá — „ok hingat til þín, því at ek ætla at mér sé lítill ágangr veittr fyrir ríki þínu; mun ek konuna láta kjalast við börnin“. Ketill svarar: „Þat hafði ek oft ætlat, at taka við þér. Mun ek gera þér á kost; þú skalt gera garð ofan ór fjalli undan hömrum ok út í sjó; þetta skaltu vinna til tveggja missera vistar“. Ásbjörn kvaðst ætla, at hann mundi þetta fá fullvel unnit, — „munu vit þessu kaupa, enn þú skalt sitja fyrir, at eigi sé fylgt á mik ómegðinni“. Ketill játar þessu. Síðan gerir hann ferð sína upp yfir heiði, ferr eftir rekkjuklæðum sínum, enn þar hleypr hann frá liðinu ok skyldi af því heita á Hlaupandastöðum; þá tóku þeir á Kóreksstöðum við ómegð hans, enn mistu landsleigu sinnar við hann ok sátu fyrir öllum vandkvæðum. Ásbjörn tekr til garðlags út í Njarðvík ofan ór fjalli; hann vinnr mikil verk á um sumarit, enn ekki hefir hann venjubrigði í skapsmunum, því at öllum líkaði illa við hann nema Katli einum.

15. At sjau vikum sumars býr Þiðrandi heimanferð sína; hann ríðr við hinn sjaunda mann út með Lagarfljóti ok ofan eftir Hróarstungu ok þar yfir fljótit, er heitir at Bakkavaði, ríða út eftir heraði ok koma um kveldit á Kóreksstaði til Þorbjarnar. Þorbjörn gekk á

móti þeim Þiðranda, ok synir hans, með mikilli blíðu, ok bauð honum þar at vera svá lengi sem hann vildi. Hann var þar þessa nótt ok gera þeir til hans ágæta vel. Þeir bræðr báðu Þiðranda, at hann mundi vilja fara út til Njarðvíkr ok biðja Ketil, at hann léti lausan Ásbjörn, enn gildi þó sumarkaup, eða ella tæki hann við liði sínu. Þiðrandi kvaðst skyldr at leggja orð til — „enn eigi nenni ek at ráðast í meira, þar er Ketill er frændi minn til annarrar handar“. Þeir segja, at þeim þætti þat várkunn. Eftir nóttina afliðna búast þeir til ferðar tuttugu saman; þeir ríða út yfir Ós ok ofan heiði, þar er heitir Gönguskarð, í víkina; var þá miðr aftann, er þeir kvámu í víkina. Þá var fátt manna heima; þá var eigi lokit heyverkum, enn þar var heyland mikit. Var mannfólk á verknaði, enn Ketill var einn heima karlmanna ok konur nökkurar. Ketill sat í skála. Nú var sagt í þann mund kæmi at honum skjálfti, sem jafnan var vant, at hann hrökk af fótum upp, svá at gnötraði í honum hver tönn; honum var ok svá hrollr sem vatni væri ausit milli skinns ok hörunds. Þá mælti hann við konu eina, at gera skyldi eld fyrir honum ok vildi hann bakast. Hon kastaði undir hann gæru einni. Ketill bakast við eldinn. Enn Þiðrandi ok hans menn ríða ofan eftir víkinni, ok er þeir koma á víkina mjök at bænum, þá sjá þeir, at maðr

var upp í hlíðinni at garðlagi; hann var í grám kyrtli; hann hafði knept upp blöðunum á axlir, enn lykkjurnar hengu niðr at hliðunum, ok í hvítum torfstakki yfir utan; hann hafði drepit á höfuð sér hetti. Þeir kenna þenna mann, at þar var Ásbjörn vegghamarr; hann kveðr þá ekki. Þeir ríða svá ofan með garðinum; mæltu hvárigir við aðra. Þá ríðr Gunnsteinn Kóreksson ofan at Þiðranda ok mælti: „Illvænlega lætr sjá maðr; muntu leyfa mér at ek taka geirnagla ór spjóti mínu ok taka af spjótit af skaftinu ok skjóta til hans ok vita, hversu hann verðr við“. Þiðrandi mælti: „Gerðu þat eigi, því at þat er fornt mál, at oft hlýzt ilt af illum, ok vil ek eigi, at þú eigir við hann“. Þá snýr hann í halaferðina ok af götunni; þá tekr hann ór geirnaglann ór spjótinu ok skaut til hans með hlátri miklum. Enn er Ásbjörn sér at spjótit ferr at honum, þá hleypr hann upp við; skotit kom í kyrtilsblaðit ok í lykkjuna ok svá út í blautan garðinn ok svá at hann fellr út af garðinum. Hann sprettr upp skjótt ok tekr spjótit ok kastar niðr, enn hann hleypr upp á garðinn ok þegar inn yfir. Hann tekr þegar skeið heim til bæjar. Enn þegar er hann kemr í túnit, þá hleypr hann í eldaskálann, þar er Ketill bakast; hann kastar sér upp í sætit gegnt eldinum. Ketill spyrr, hvat honum væri. Hann svarar: „Vant er at vita, hverjum vér

skulim fagna; ætlaða ek á vári, er ek réðumst hingat, at ek munda eigi barðr til meiðinga, eða með öllu til bana. Eru þeir komnir hér Kórekssynir; hefir Gunnsteinn skotit spjóti undir hönd mér ok kom út undir annarri. Nú ætlaða ek, at ek munda hafa heimsótt höfðingja, er þér eruð; enn ek sé, at enginn er í þér dugr, at þér rekið aldrigi várra harma, þó at oss sé skammir gervar". Ásbjörn hafði hátt raddarlag ok sárlegt andartak. Ketill hleypr upp við bræði mikla; hann þrífr ullskyrtu sína ok kemst í, enn áðr í brókum leista lausum; váru ilbönd undir neðan, *ok* höfðu menn þá línbrækr í þat mund. Ketill gengr þá þegjandi utar eftir eldhúsinu, svá at alla vega hraut eldrinn um hann. Hann gengr utar til lokrekkju þeirar er hann var vanr at sofa, tekr ofan hjálm ok setr á höfuð sér ok sverð í hönd sér, setr skjöld fyrir sik. Eftir þat snýr hann út með brugðit sverðit, enn kastar eftir umgerðinni. Enn í því er hann kom í tún, þá ríðr Þiðrandi í túnit ok hans menn. Ketill snýr þegar at Þiðranda ok höggr til hans með sverðinu. Þiðranda bar svá nær höggit, at hann sá eigi ráðrúm til at skjóta fyrir sik skildinum; hann kneppir sik aftr ór söðlinum ok kemr standandi niðr. Enn Ketill stöðvar ekki höggit at heldr. Þá riðu menn mjök í standsöðlum smeltum. Ketill höggr um endilangan söðulinn ok tekr í sundr bógana

báða ok hestinn undir söðlinum. Ketill höggr þegar annat sinn til Þiðranda. Hann kemr þá skildi fyrir sik. Ketill klýfr þá skjöldinn fyrir utan mundriða, svá at sverðit nam í vellinum stað. Konur þær er á bænum váru hlupu út þangat er menn váru á verki. Annarr bær stóð þá í víkinni, sá er at Virkihúsum heitir. Þangat hlupu sumar konur, því at þar váru enn karlar nökkurir. Fóru þeir þangat; þeir urðu alls tuttugu menn. Þiðrandi mælti við menn sína, at enginn skyldi bera vápn á Ketil — „enn ef nökkurr gerir öðruvís, enn ek mæli fyrir, þá mun ek bera vápn á hann, þó at hann sé af mínum mönnum“. Eftir þetta biðr Þiðrandi Ketil frænda sinn allra safninga — „hefi ek hér aðrar viðtökur enn ek hugða til, ok ef nökkut er þat í vorðit várum ferðum, at yðr þykkir málþarfa, þá vil ek bótum upp halda, svá at þér þykki sæmd í. Nú meðr því, at þú vilt einskis mín orð meta, þá láttu mik njóta móður minnar enn systur þinnar, ok er meiri ábyrgarhlutr at halda þessu fram, sem nú hefir þú upp tekit“. Ketill þegir við ávalt, enn Þiðrandi biðr hann vægðar einart. *Þiðrandi* lætr sem enginn væri annarr, enn Ketill sækir hann í ákafa. Þiðrandi mælti: „Hví er nú eigi vel, at nú vinni maðr þat er má annat; enn enginn maðr skal bera vápn á Ketil, því at hann mun sefast brátt; enn eigi banna ek, at þér drepit

menn hans sem þér meguð". Þá gera þeir svá. Þá horfa þeir suðr eftir túninu. Tekr nú at líða aftanninn mjök, ok lægir sólina, enn hross þeira váru hér ok hvar, því at þar hleypr hverr af hestum sínum sem kominn var. Þá berr suðr eftir vellinum, alt til þess er þeir koma at læk þeim er fellr fyrir utan garð þann, sem gengr fyrir neðan hlaðit. Þá stingr Þiðrandi fram blóðreflinum ok hleypr öfugr yfir lækinn. Þá var höggvinn af Þiðranda skjöldrinn allr, svá at enginn sp*án*n var eftir, nema þat er mundriðanum fylgdi. Í þessu höggr Ketill til Þiðranda ok kemr á öxlina hægri ok leysir frá herðarblaðit, svá at inn sá í lungun. Þiðrandi hljóp þá ofan yfir lækinn, tekr sverðit hinni vinstri hendi ok höggr til Ketils ok í gegnum hann. Ketill fellr þá dauðr til jarðar; enn Þiðrandi gengr þá suðr yfir lækinn ok at þúfu þeiri er nú heitir Þiðrandaþúfa. Hann sezt þar niðr. Þá stóð ekki fleira manna upp enn þeir Kórekssynir, Þorkell ok Gunnsteinn. Allir váru fallnir aðrir menn Þiðranda. Þeir Kórekssynir settust þá niðr hjá honum á sína hönd hvárr; þeir váru þá móðir mjök. Menn Ketils styrmdu yfir honum ok huldu hræ hans. Eftir þat gengu þeir heim vígmóðir, ok þó margir sárir. Nú tekr Þiðrandi til orða við Gunnstein: „Hversu þykki þér at fara, hvat mun nú tjá at lasta þat er orðit er, enn farit hefir betr, at hér

megi þér sjá nú, hversu einræðit kann at gefast; enn ekki tjár nú at ávíta þik. Enn hvat hefir þú sét til Ásbjarnar félaga þíns um aftan?" Gunnsteinn svarar: „Átt hefi ek annat verkefni enn hyggja at þeim skelmi". *Þiðrandi mælti:* „Ekki er mér þat þó, ek hefi ekki svá annríkt átt, at ek hafi eigi augu til sent, hvat hann hefir at hafzt. Þegar í kveld, er Ketill gekk út, ok menn drifu at honum, þá kom Ásbjörn út ok hafði hönd fyrir auga ok skygndi til hversu færi á milli vár. Enn nú hefir hann ekki farit hermannlega, ok þat hygg ek nú, at hann sé hér nú í vellinum fyrir utan lækinn; ætla ek at hann fletti mannnáinn einn". Gunnsteinn sér nú hvar hann er ok hleypr út yfir lækinn; hann hafði sverð í hendi ok höggr á hrygginn ok tekr hann í sundr í miðju. Eftir þetta gengr hann til sætis síns. Kona ein gengr út um kveldit. Þat var griðkona.

16. Gunnarr hét maðr. Hann var á vist með Katli. Hann var austmaðr ok hafði komit út um sumarit. Hann var háleyskr maðr at ætt, mikill maðr ok víglegr, ungr at aldri ok allvel mentr. Hann sat í útibúri fyrir ofan hús; þar var inni varningr hans. Ekki hafði hann verit við fund þenna, ok ekki hafði hann vitat til, at styrjöld sjá hefði verit. Konan hleypr til búrsins; þetta var vinnukona hans. Gunnarr

sat í dyrrum útibúrsins ok fiðraði örvar. Hon tekr til orða: „Satt er þat er mælt er, at eigi má mann sjá, hverr hverrgi er. Mundi Ketill eigi þat ætla at hausti, er hann bauð þér hingat, at honum mundi enginn brautargangr at þér verða, ef hann þyrfti nökkurs við, enn þú ert mannfýla því meiri, er þú liggr inni kyrr, sem hundr á hvelpum, þar sem húsbóndi þinn er lagðr við velli ok margir hans menn. Er hér kominn ófriðargangr ok hafa þeir vegit Ketil". Gunnarr hljóp upp við þessa tíðenda sögu ok þrífr boga í hönd sér, leggr ör á streng, er hann hafði nýgert. Hann gengr þá út ok mælti: „Hvárt eru þessir menn á burt farnir frá óverkum sínum, er þetta hafa gert?" Hon svarar: „Eigi er þat". „Hvar eru þeir nú þá?" „Þar eru þeir er eftir lifa fyrir sunnan lækinn á vellinum". Gunnarr mælti: „Hvar er hann Þiðrandi, ek vildi hann sjá?" „Þat ætla ek", sagði hon, „at hann siti á fuglþúfu milli þeira bræðra, Kórekssona". Gunnarr bendir nú bogann, ok var þat alt jafnskjótt, at strengrinn gall heima við bæinn ok Þiðrandi fell á bak aftr; kom örin fyrir brjóst Þiðranda ok út í millum herðanna. Gunnarr spurði, hvat manna sjá hefði verit. Hon svarar: „Þat var Þiðrandi Geitisson". „Seg allra kvenna örmust. Eigi fekk annan vinsælla né betr at sér. Hefi ek þeim manni bana unnit, er ek vildi sízt".

Þorkell Kóreksson spurði Gunnstein bróður sinn, hvárt hann væri mjök sárr. Gunnsteinn kvaðst hafa sár nökkur, — „enn hvat líðr þér, Þorkell“. „Ekki sár er skaðlegt á mér“. Þá mælti Þorkell: „Nú munu vit eigi þurfa Þiðranda at bíða, enda mun eigi ráð heim at leita til bæjarins. Eigi get ek at vit náum hestum okkrum; munu vit ok eigi vera mjúkir til göngu. Þeir hverfa skildi yfir Þiðranda þar á þúfunni, ganga síðan á burt, fara upp til götu, rétta leið upp í brekkur. Þeim fórst seint, því at náttmyrkr var á mikit. Þeir gengu til þess er þeir kómu at brekkum þeim, er neðstar váru í skarðinu. Þar var hvammr fyrir sunnan götur, ok heitir Kiðjahvammr. Á fellr ofan ór skarðinu ok ofan í hvamm; þar er mikill fors í; undir forsinum er hellir mikill. Í þeim helli eru menn oft á haustin, er á fjall er gengit. Þorkell mælti: „Förum vit til hellisins, því at mik gerir svá móðan, at ek má eigi lengra ganga“ Þeir fara til hellisins; er þar hlaðit grjóti fyrir framan. Gunnsteinn kastar sér niðr þegar, því at honum var heitt mjök; hann verpr af sér klæðum. Þorkell sprettir af sér belti sínu; eftir þat flettir hann af sér klæðum. Þá falla út iðrin. Hann sezt þá niðr, ok lét Þorkell þar líf sitt. Við þetta hafði hann gengit alt neðan ór Njarðvík. Nú er Gunnsteinn einn eftir hjá bróður sínum dauðum; hann var sárr mjök. Gunnsteinn sá þat af

sínu ráði, at ráðast á brott þaðan. Hann stendr þá upp ok er hann ætlar þaðan til göngu, þá var hann svá stirðr, at hann mátti hvárugan fót hræra yfir annan fram. Sezt hann þá niðr; verðr hann nú þar at vera, þó at honum þætti eigi gott. Þorbjörn kórekr lét illa í svefni þessa nátt. Enn er hann vaknar, þá ferr hann skundandi í klæði. Hann vekr upp smalamann, ok mælti, at hann mundi fara sendiför hans, — „vil ek at þú takir hesta tvá; vil ek at þú ríðir út til Óss ok ofan í Gönguskarð til hellis þess, er þér eruð vanir at hafa náttból um haustum, þá er þér gangið á fjall, ok vit við hvat þú verðr þar varr. Enn ef þú verðr við nökkur tíðendi varr, þá þigg ek, at ek fengi þat at vita". Sauðamaðr ríðr ofan til Óss ok ofan í Gönguskarð; hann *lítr* til ferða, enn er hann kemr ofan í Kiðjahvamm, þar stígr hann af baki ok gengr upp undir forsinn; hann gengr inn í hellinn; þá var lýst af degi. Hann spurði, hvárt nökkut væri þar, þat sem honum mætti andsvar veita. Gunnsteinn segir til sín. Sauðamaðr spyrr tíðenda. Gunnsteinn segir slík sem orðin eru. Sauðamaðr spyrr, hvárt hann mundi færr með honum í burt. Gunnsteinn kvað eigi annat til þess. Hann vildi þá brátt út ganga, enn mátti eigi, nema hann styddist við axlir honum öðrum fæti. Hann kemr honum í söðul, ok berr at honum klæði ok býr um hann sem

honum þótti vænlegast, ríðr nú upp yfir heiði ok kómu heim um hádegisskeið. Þá hafði Kórekr búit laug; tekr hann nú ok fægir sár Gunnsteins, ok veitir honum hægindi slík sem hann mátti.

17. Þessi tíðendi spurðust brátt, ok þótti mörgum mikil sem var. Hróari Tungu-goða fell þetta næst, svá at hann legst í rekkju af harmi ok deyr af helstríði. Eftir þenna fund kemr Þorkell fullspakr heim, því at hann hafði farit ofan í fjörðu eftir skreið. Hann kom þann dag heim, er fundrinn hafði verit áðr um nóttina. Þorkell fréttir fundinn ok at fallinn er faðir hans ok Þiðrandi. Haug verpr hann eftir Þiðranda frænda sinn, ok stendr hann þar á bakkanum ofan undan bænum. Hann færir í haug menn þá er fellu. Þorkell rak á burt austmanninn með miklum hrakningum, kvað hann þeim mikla skömm gert hafa, svá at eigi mundu menn bætr bíða, drepit þann mann, er aðrir væntu sér af hins mesta yndis. Gunnarr hvarf nú á burt ok spurðist ekki til hans.

Margir menn hörmuðu þessi tíðindi, er þeir spurðu, ok þótti þetta miklir atburðir. Bæði Þorkell Geitisson bróðir hans ok Bjarni Helgason frá Hofi í Vápnafirði, því at hann var náinn frændi Þiðranda, - - Helgi Ásbjarnarson átti Þórdísi toddu, systur Bjarna — svá þeir bræðr Þorvaldssynir Þiðranda sonar, Grímr ok Helgi; þeir váru allir í eftirleit við Gunnarr austmann

ok vildu allir Þiðranda hefna, enn til þessa manns spurðist aldri; var þat flestra ætlan, at hann mundi hafa hlaupit til fundar við aðra austmenn, þá er sátu búðsetu, þar er þeir höfðu skip uppi í víkum millum Njarðvíkr ok Borgarfjarðar fyrir handan Snotrunes. Þar sátu sautján austmenn, ok ætluðu menn af því, at hann mundi þangat vera farinn. Liðr nú á vetrinn, alt þar til at daga lengdi. Þá býr Þorkell Geitisson ferð sína norðan ór Krossavík með tíunda mann austr yfir heiði í herað. Hann ríðr upp eftir heraði fyrir austan fljót, alt þar til er hann kemr á Arneiðarstaði; hann fær þar góðar viðtökur af Droplaugu ok sonum hennar. Hann var þar um nóttina. Þá biðr hann þá bræðr, at þeir mundu fara með honum *út* til Njarðvíkr ok hitta Þorkel fullspak ok þaðan suðr í fjörðu — „vil ek vita, at ek komumst nökkut á sporð um þenna mann Gunnarr, er nú er kallaðr Þiðranda bani, er oss hefir mikla harmsök unnit; þetta er öllum oss mikil nauðsyn á, at geta hann afráðit“. Þeir bræðr ráðast nú til ferðar með Þorkeli, ok fara út eftir heraði; þeir kveðja upp einstaka menn ok verða þeir saman átján. Nú fara þeir ok koma um kveldit á Kóreksstaði til Þorbjarnar; þeim er þar boðit at vera ok þeir eru þar um nóttina. Þeir spyrja Gunnstein vandlega at þeim tíðindum, er gerzt höfðu um haustit í Njarðvík, enn Gunnsteinn

sagði greinilega frá ok þótti þó mikit fyrir at segja. Enn er þriðjungr lifði nætr, þá stendr Helgi Droplaugarson upp; var tunglskin mikit ok færðir góðar bæði um heruð og heiðar. Hann vekr þá förunauta sína. Þá gengr hann til Gunnsteins ok mælti við hann: „Þú munt vilja með oss, frændi, út í Njarðvík“. Gunnsteinn svarar: „Fara skal ek, ef þér vilið“.

18. Eftir þat ráðast þeir til ferðar, fara út fyrir neðan Sandbrekkur ok svá út til Óss, ok upp í heiði til Gönguskarðs, unz þeir koma svá upp, at ein brekka var eftir. Þar er hvammr fyrir utan göturnar, ok heitir Djúpihvammr; þar liggr leiðin um sumarit hit syðra, enn jafnan um vetrinn fara menn ofan eftir hvamminum þá er snjáva leggr. Helgi snýr nú af götunni ok sezt niðr. Hann biðr þá alla niðr setjast, ok skipar þeim í garða enn hlið í miðju, sem í húsgarði. Þorkell Geitisson mælti: „Hvat skal breytni sú, frændi?“ Helgi svarar: „Ek þóttumst heyra mannamál upp í skarðit áðan. Nú skulu vér taka þessa menn höndum, hverir sem þeir eru.“ Ok er þeir höfðu nýsezt niðr, ríða þar at þeim fimm menn á broddstöfum. Þessir menn allir höfðu stálhúfur ok girðir sverðum. Þeir kendu þessa menn, at þar var Þorkell Ketilsson fullspakr neðan ór Njarðvík ok heimamenn hans. Helgi sprettr upp ok þeir allir, ok mælti at þeir skyldi hafa hendr á þeim.

Þeir gerðu svá. Helgi gekk at Þorkeli ok heilsar honum ok spyrr, hvert hann ætlar at fara. Þorkell kvaðst ætla at fara upp í herað ok heimta skuldir. „Hví segir þú svá ólíklega, at þú munir fara at fjárreiðum í þetta mund missera? Ok sé ek at ekki er þetta þitt erendi. Nú þykkist ek vita, hvárt þú ætlar, ok svá erendi þitt. Þat munda ek ætla, at þú mundir fara upp í Mjóvanes, á fund Helga Ásbjarnarsonar, ok selja honum í hendr Gunnar Þiðrandabana; mun þér þat þykkja líklegast, at hann muni geta haldit Gunnari fyrir mér; þú veizt at fátt er með okkr“. Þorkell svarar: „Hví ætlar þú mér þann hlut, at ek muni þann mann halda, er oss hefir mesta skömm gert; munu þér þat spurt hafa, at ek rak hann í burt þegar hinn sama dag, er ek kom heim“. „Ekki hirði ek, hvat þú segir til þess. Nú er þér skjótt til at kjósa um tvá kosti, hvárt þú vilt at ek drepi þik hér í Djúpahvammi, eða ella selir þú fram manninn“. Þorkell kvaðst eigi mundu fyrir sjá um þenna mann. Helgi flettir þá Þorkel af vápnum ok klæðum ok alla hans félaga; þá lætr Helgi leggja þá niðr ok fær til jafnmarga menn at vinna á þeim. Helgi mælti: „Eigi er oss vant við þik, ef þú virðir einkis frændsemi við mik; nú skal ek eigi hlífast við þik“. Nú sér Þorkell í hvert vandræði komit var ok mælti: „Fast gengr þú at flestu því er

þú vilt þér afskifti veita. Mér mun fara sem flestum, at ek mun kjósa at lifa, ef ek á kosti. Mun ek nú segja víst, at austmaðr er í minni varðveizlu. Hefi ek hann haldit í allan vetr, síðan er tíðindin gerðust; gerða ek þat til ólíkinda at kveðja hann á brott. Uppi í heiðinni, fyrir ofan bæinn í Njarðvík, gengr hjalli sunnan frá skarðinu út fyrir Skálanes. Enn á hjallanum gegnt bænum er hlaupin urðskriða ofan ór hryggnum á hjallann; þat grjót er mjök mosa vaxit ok geitaskófu. Þar á milli steinanna sló ek tjaldi á hausti, þá *er* ek rak hann á brottu; þat er járngrátt ok samlitt við grjótit; þar setti ek húðfat hans, ok bjó ek um sem ek kunna, ok þar hefir hann verit síðan". Þá svarar Helgi: „Nú gerðir þú vel, er þú sagðir hit sanna til, eigi fyrir því, vissa ek áðr, at hann var í þinni varðveizlu; skal ek nú ok eigi gera þér til meins, enn þú munt nú eigi at sinni lauss verða, at svá búnu". Þá mælti Helgi til Þorkels Geitissonar ok spurði: „Hvárt viltu nú heldr fara ofan yfir heiði ok leita austmanns, eða viltu sitja hjá Þorkeli nafna þínum ok gæta hans til hádegis". Þorkell Geitisson svarar: „Ek vil vera hér eftir hjá nafna mínum ok gæta hans, því at vit erum ófráir Vápnfirðingarnir; mun hér lítils við þurfa, þykki mér meiri hamingjuraun eftir honum at leita. Treysti ek þér betr ok þinni giftu". „Því bauð ek kjörs á",

sagði Helgi, „at mér þykkir vel, at þú ráðir, enn vant er at sjá hverjum þess verðr auðit. Nú skal skifta liði í helminga. Munu vit bræðr fara ofan yfir heiði við tíunda mann ok vita, hvat ek komi áleiðis, enn þér félagar farið upp á Arneiðarstaði í kveld ok bíðit mín þar unz ek kem á morgun, nema ek finni eigi austmanninn, þá mun ek koma á hádegi. Þá skal drepa Þorkel fullspak, ef hann hefir logit, enn ef hann segir satt, þá má hann eigi at hafa, þó at hann seti undan. Enn ef ek kem eigi aftr fyrir hádegi, þá skaltu Þorkel láta fara hvert er hann vill, því at ratat mun ek þá hafa hæli austmannsins, hvert sem hann verðr fyrir höndum eða eigi". Nú skiljast þeir þar. Fara þeir Helgi ofan yfir heiði, enn Þorkell Geitisson sitr eftir hjá nafna sínum. Enn er þeir Helgi kómu upp í skarðit, þá lýsti af degi. Þá var bakki mikill til hafs; dregr upp skjótt á himininn ok tekr at drífa; fylgir vindr af landnorðri. Þeir sækja ofan í brekkurnar. Þá sjá þeir, hvar hjallinn gengr út eftir hlíðinni. Þá mælti Grímr Droplaugarson: „Vinnum vér eigi tvisvar hit sama, snúum vér nú hér út eftir hjallanum. Þeir fara nú eigi lengi, áðr enn þeir sjá urðina ok tjaldit svá. Þá var hálfljóst af degi. Í þenna tíma vaknar austmaðrinn í tjaldinu. Hann þarf at ganga örna sinna. Hann ríss upp í skyrtu ok línbrækr; hann kippir skóm á fætr sér, enn

kneppir eigi; ekki hafði hann yfir sér ok ekki í hendi. Ok er hann bregðr brókum sínum, þá heyrir hann mál suðr á hjallann frá sér. Þeir áttu þá skamt til tjaldsins. Hann sá, at þá var eigi ráð at snúa í tjaldit, er ófriðarmenn váru svá nær komnir. Hann snýr þá út eftir hjallanum, slíkt sem hann má fara. Þeir sjá nú manninn, ok þóttust í hendi hafa ráð hans ok ætluðu, at hann mundi skamt undan taka; eggjaði hverr annan, at eftir skyldi halda. Gunnarr hleypr nú slíkt sem fætr mega bera, svá at af liggja skórnir. Nú dregr þó í sundr með þeim meðan hann var ómóðr. Gunnarr hleypr ofan hjá skálanum ok út af lautinni; þá nemr hann staðar ok hnýtir línbrókina at beininu. Þá váru þeir komnir ofan hjá skálanum á völlinn. Þeir gera garð ofan at sjónum. Grímr var þar allra manna skjótastr. Hann hleypr þá fram frá liðinu ok at honum Gunnari ok ætlar at sæta áverkum við hann. Gunnarr sér þetta ok kastar sér á kaf. Hann drepr þegar vör undir sik. Grímr sér, at hann getr eigi með vápnum sótt hann ok skýtr eftir honum spjóti, ok kemr í ena vinstri hönd Gunnari. Hann tekr til ok kippir á burt, enn hann legst út á víkina. Þá var hvast mjök ok föll stór. Helgi kveðr nú við ok mælti: „Hvar vitið þér slíkan mann at áræði sem þennan, eða hverr er fús eftir honum at ráðast“. Enginn kvaðst til mundu

hætta. „Þess er ván“, sagði Helgi, „því at annathvárt mun einum endast eða öngum af váru liði. Enn sá mun eigi fara, því at mér þykkir landtakan óvísleg, þar er Gunnarr er á strönd fyrir, enda er eigi víst, hversu sundit tekst. Nú munu vér heldr ganga inn til nausta ok vita, ef vér fáum oss þar skip at róa eftir honum, þó at oss sé þat nökkuru seinna; enn þó skulu vér at hyggja jafnan, hvert hann legst“. Þeir Helgi gera nú svá sem hann mælti fyrir, enn Gunnarr legst yfir víkina ok kemr á land fyrir sunnan skriðurnar, er nú heitir Gunnarsdæld. Því hafa þeir menn saman jafnat, er hvárttveggja hafa komit ok kunnigt er um, at þat sé jafnlangt sund, er Gunnarr hefir lagizt yfir þvera Njarðvík, ok frá Naustadæli ok yfir til Vindgjár. Gunnarr hleypr þá upp á nesið Snotrunes. Hásetar Gunnars sátu öðrum megin nessins búðsetu. Hann leitar þangat til þeira. Þeir Droplaugarsynir róa yfir víkina ok koma litlu síðar á land enn Gunnarr. Þeir setja upp skipit ok ráðast til göngu ok sjá hvar Gunnarr ferr. Þeir herða nú eftir honum. Gunnarr hleypr inn í búðina. Þá sitja þeir at dagverði. Gunnarr bað þá ásjá, — „vilda ek, at þér verðizt með mér; munu vér þá eigi uppgefnir fyrir þeim er eftir sækja“. Þeir kváðust aldri mundu gefa sik upp fyrir ógiftu hans. Hann gaf nafn víkinni, ok kendi við félaga sína, ok kallaði

Geitavík, ok svá heitir hon ávalt síðan. Ok er hann sér, at hann fær ekki af þeim, þá snýr hann brott ok upp á Snotrunes. Hann stefndi suðr til Borgarfjarðar með ekki meirum birgðum, enn áðr hafði hann. Þeir Droplaugarsynir sjá, at Gunnarr hleypr brott ór víkinni; koma þeir ekki þar; þeir hlaupa hit efra fyrir ofan búðirnar. Gunnarr tekr nú at hrymjast mjök á fótum, er hann hljóp berfættr um klakann, ok kuldi mikill; frjósa at honum línklæðin; dugði honum þat, at hann kostaði um ferðina slíkt er hann mátti; fekk honum því vermans. Nú dregr þó saman með þeim unz hann kom upp í ásinn; þá hallar br*á*tt af suðr.

19. Sunnan undir hálsinum stendr bær, er heitir á Bakka. „Sá er næst", hyggja þeir. Þar bjó sá maðr er Sveinungr hét. Hann var kraftamaðr mikill ok átti einn son níu vetra gamlan, þá er þetta varð tíðinda. Ekki var þar fleira karla; váru þar *enn* konur nökkurrar. Sveinungr var einrænn maðr ok var mál manna at hann væri eigi allr þar sem hann var sénn; enn þó var hann góðr þá er hann vildi, enn gerði við fá eiga. Sveinungr var þennan dag farinn at torfi á þá leið sem Gunnarr var á för. Hann er þá at gera hlassit, er Gunnarr hleypr þar hjá; hann hafði þá borit í hripin, enn eigi hlaðit í milli. Gunnarr hleypr at Sveinungi ok mælti: „Bjargaðu mér". Sveinungr svarar:

„Hvers þarftu við?“ Gunnarr svarar: „Fjándmenn mínir hlaupa eftir mér ok vilja drepa mik, ef þeir ná mér“. Sveinungr spyrr, hverr hann væri. Hann svarar: „Ek heiti Gunnarr ok em ek kallaðr Þiðrandabani“. Sveinungr spurði: „Hverir hlaupa eftir þér?“ Gunnarr svarar: „Ek veit þat eigi víst, þó ætla ek at þeir sé Droplangarsynir“. „Þat er vel“, segir Sveinungr, „ok mun hér eigi at sökum at spyrja; er þat gott at vita, þó at þú fáir hegning fyrir þann glæp, er þú hefir unnit, drepit þann mann, er allir hugðu bezt til“. Gunnarr svarar: „Eigi dyl ek at verkit sé ilt orðit. Er ekki þörf at minnr. Er þat öllum boðit, at bjarga sér meðan hann má“. Sveinungr mælti: „Legstu niðr á milli hripanna, ef þú vilt, enn ekki mun þér þetta duga fyrir slíkum köppum sem eftir sækja“. Sveinungr steypir af sér kuflinum ok færir hann í. Gunnarr legst nú í sleðann milli hripanna, enn Sveinungr þrífr í tauma hestsins ok léttir eigi fyrr enn hann kemr heim á Bakka. Enn þá er Gunnarr lagðist niðr í sleðann, bar hann inn á milli þeirra. Váru þeir Droplaugarsynir þá vestan í hálsinum, enn torfin eru austan í hálsinum ok sáu þeir eigi fyrir því. Sveinungr ekr fyrir þver dyrr hlassinu. Sveinninn stóð í dyrum; hann var í hvítum stakki ok söluváðar brókum. Sveinungr mælti við sveininn: „Taktu staf þinn ok

hlaup suðr ok upp í fjall ok safna saman fé okkru, því at veðr gerir illilegt, ok rek í hús". Sveinninn mælti: „Fara mun ek inn í stofu ok taka hött minn ok vöttu". Sveinungr mælti: „Þá er vér várum ungir, þurftum vér hvárki hött né vöttu". Nú hleypr sveinninn slíkt er hann má, því at hann var hræddr við föður sinn. Sveinungr beitir hestinn frá hlassinu ok leiðir til brunns; lætr síðan inn í hús; eftir þat gengr hann heim. Hann leysir þá ór sleðanum reipin ok reisir hann við vegg upp. Í þessu bili koma þeir Droplaugarsynir þar í tún.

Sveinungr heilsar þeim glaðlega. Þeir tóku því vel. Hann spyrr, hversu af stæðist um ferðir þeira. Helgi spyrr, hvárt hann hefði nökkut manna sét hjá sér áðan, — „er þú ókst torfinu". „Engan sá ek nema sjálfan mik, enn heimill er greiði við ykkr, sá er þér vilið þiggja". Helgi kvaðst einkis við þurfa — „er dags mikit enn eftir; er mér miklu meiri forvitni á um þennan mann, er áðan hljóp um torfgrafirnar; þykki mér þat eigi vera mega, at þú sæir hann eigi". Sveinungr svarar: „Aldri veit ek, hvárt ek sá eigi áðan mann hlaupa fyrir ofan torfgrafirnar í ljósum klæðum ok sá hinn sami hleypr nú þar suðr í fjallit". Hann réttir til höndina ok vísar þeim til. Þeir sjá nú, hvar maðrinn hleypr; eggjar Helgi nú, at þeir skyldu leggja eftir manninum. Þeir

gera nú svá. Enn er hann hljóp í burt, þá hafði Sveinungr velt hlassinu inn í anddyrit; varð Gunnarr þá undir enn hripin á hann ofan. Þar lá hann þá er þeir kómu Droplaugarsynir, ok nú þegar er þeir váru burt, þá ryðr hann af honum torfinu. Hann tekr hníf ór skeiðum ok ristir af honum klæðin; eftir þat fylgir hann Gunnari í fjóshlöðuna; kemr honum á heystál upp. Eftir þat gengr Sveinungr inn ok hleðr upp torfinu. Droplaugarsynir gengu suðr yfir Brunnlækjar brunna, — þat er á sunnanverðum vellinum. — Þá stingr Helgi við fótum, nemr staðar ok mælti: „Þó ferr þessi maðr frálega, er áðr er nýkominn af sundi, er hér hleypr í fjallinu. Þætti mér sem hann myndi nú mjök hrymdr, er hlaupit hefir berfættr á klaka í allan dag. Eða, hvárt æpir hann eigi at fé?“ Gunnsteinn Þorbjarnarson svarar: „Hvat muntu þat mega marka, má hann þat gera til ólíkinda“. Helgi svarar: „Eigi sýnist mér sjá maðr svá vera sem mér væri ván at Gunnarr mundi vera. Munu eigi þau töfl í vera, at Sveinungr muni hafa sent heiman son sinn at safna heim fé, enn hann hafi borgit hinum ok komit undan. Nú skulu vér ekki elta þenna mann. Skal nú snúa af ok eiga við Sveinung bónda“. Þeir ganga nú heim til bæjarins, enn Sveinungr er inni í anddyri ok hleðr upp torfinu ok mælti: „Hví farið þér svá

hverft?“ Helgi svarar: „Því at þat er vár ætlan, at maðrinn muni vera í þinni varðveizlu, enn eigi í fjalli uppi, sem þú sagðir: Er þar son þinn“. Hann svarar: „Ek ætlaða, at hann mundi í stofu inni. Enn þó veit ek eigi, hversu ek munda nú fara at fela hann“. Helgi svarar: „Þú munt hafa látit hann í milli hripanna ok velt honum af sleðanum með torfinu; munu vit hafa gengið á hann. Nú viljum vér rannsaka hér“. Sveinungr svarar: „Hafi þér nú ríki til þess fyrir liðfjölda sakir, enn aldri hefi ek fyrr rannsakaðr verit sem þjófar“. Nú ganga þeir inn ok rannsaka hús öll ok finna hann eigi inni. Þá mælti Helgi: „Bæði skal koma í fjós ok hlöðu“. Sveinungr svarar: „Þat er víst, at þar sé austmaðrinn, því at hon baula er jafnan taðdrjúg“. Helgi svarar: „Aldri hirði ek um skrítyrði yður“. Sveinungr gengr til rúms síns ok tekr ofan sax eitt mikit. Þat var níu alna hátt. Hann festir þat á sik. Síðan gengr hann til fjóss ok lýkr upp fjósinu. Hann snýst þá við honum Helga ok mælti: „Vita munu þér, Helgi, hvat lög eru, því at þú ert lagamaðr mikill, at eigi skulu fleiri menn inn ganga enn fyrir eru. Nú em ek einn. Vil ek at einn yðarr gangi inn, því at ekki eru hér fleiri fylgsni, enn brátt munu ratast í básum mínum, ok stíum hjá geitfé mínu; vil ek ekki hark manna, at fé mitt skemmist af vápnum

þeira. Enn í hlöðu eru dregnar geilar umhverfum hey; myrkt er þar, því at ek lét þar inn færa mikit úthey á hausti, ok byrgja öll vindaugu með myki, enn frosin hart; láttu menn þína höggva upp vindaugu, enn Helgi gangi með mér ok rannsaki". Helgi svarar: „Svá skal vera, sem þú leggr ráð til". Hann gengr inn í fjósit. Helgi gengr með honum, enn þeir Grímr ok hans menn höggva upp vindaugun. Þeim gengr seint, því at hart var mjök frosit. Helgi rannsakar fjósit í básum ok stíum. Eftir þat ganga þeir til hlöðu. Þá mælti Sveinungr: „Nú skaltu standa í dyrum enn ek mun ganga í hlöðuna ok umhverfum heyit, ek mun ok ganga upp á heyit ok velta ofan af því er vott er. Er þér ófært at fara upp á heyit fyrr enn ek hefi hreinsat áðr, því at þú ert skartsmaðr mikill; vil ek eigi at saurgist klæði þín". Sveinungr ferr nú upp á heyit, leggr austmanninn niðr á stálit innanvert, vefr nú at honum flögu mikla ok þurra; veltir nú öllu saman út af stálinu ok lætr liggja flögurnar; ok er hann er at velta hinni fjórðu flögunni, þá hafa þeir uppi vindaugat ok er þá ljóst í hlöðinni. Þá sjá þeir, at þar eru öngvir afkymar. Þá stendr Sveinungr upp af heyinu ok mælti: „Nú hafi þér sét hér fylgsni öll. Er nú at leita í heyinu ok fletta öllu upp í flögum. Mun annathvárt, at hann mun eigi hér vera, eða í hey-

inu; ella farið til ok brjótið upp heyit, ef þér vilið, enn ek mun standa hjá". Helga fanst fátt um ok mælti: „Aldri nenni ek at brjóta þat upp, ætla ek, at eigi þurfi hér lengr at leita". Eftir þetta fara þeir burtu ok biðja ekki Sveinung vel lifa. Þaðan á leið fara þeir sem fyrr, ok er þeir koma suðr í garð, þá rekr sveinninn féð þar í móti þeim. Enn þegar þeir Droplaugarsynir eru á braut, þá tekr Sveinungr austmanninn á braut, enn lætr liggja flögurnar. Hann fylgir honum til sjávar ok til nausts síns. Þar var velt fyrir framan skip, er Sveinungr átti, er hann sótti sér farm á suðr í fjörðu um haustit; váru grafnir stafirnir niðr í jörð, enn nú fokinn undir snjór hit neðra með borðunum. Þar var ok inni sauðfé, er Sveinungr átti, þá er ilt var úti. Sveinungr tekr nú pál ok grefr nú inn undir skipsborðit. Hann lætr Gunnarr koma inn undir skipit. Síðan mokar hann at snjónum ok sauðamyki, enn í þessu kemr sveinninn með féð, ok reka inn ok byrgja aftr hrófit. Treðr féð svá, at ekki sér nývirki á. Sveinungr brokkar þar eftir, enn sveinninn ferr heim. Droplaugarsynir fara suðr frá garðinum. Þá stingr Helgi við fótum ok mælti: „Þar kemr at því sem mælt er, at eftir koma ósvinnum manni ráð í hug; þykki mér sem vér munum enn hafa vanleitat hér". Grímr svarar: „Hvar ætlar þú hann muni verit

hafa?“ „Flögur þrjár velti Sveinungr utar af heyinu; enn mér þótti sem sú fyrsta væri þyngst, enn þá var myrkt at, ok þá sagði hann at ek skyldi til ganga“. Grímr svarar: „Hví sáttu eigi þetta þá sem nú“. Helgi svarar: „Því mér þótti þá eigi jafnlíklegt sem nú. Nú skal þó aftr hverfa at sinni“, sagði Helgi. Sjá hlutr er sá, at mörgum aflar tvímælis á, at Helga muni áræðisfátt vorðit hafa, þá er þeir váru tveir inni, ok muni hann þá sét hafa, enn þótt eigi til ráðanda. Grímr mælti: „Skulu vér nú til fjóss ganga?“ „Nei“, sagði Helgi, „eigi get ek þess við þurfa“. Þeir ganga nú ofan eftir vellinum. Þá er Sveinungr kominn upp úr klifum neðan ór fjörunni; ok er þeir finnast, þá tekr Sveinungr til orða: „Enn stýrir þú hverft, Helgi“. Hann svarar: „Svá mun þér þat þykkja“. „Hvárt skal nú áleita“, sagði Sveinungr. Helgi svarar: „Mér þykkir vanleitat enn í þínum herbergjum“. Sveinungr svarar ok brosti at: „Hvar mun hann nú verit hafa?“ „Þat get ek at hann hafi verit í flögu þeiri er þú veltir fyrst; sú valt þunglegast“. Sveinungr svarar: „Þá munda ek nú ganga þangat ok grípa hann í klær þér“. Helgi svarar: „Hafa muntu slægð til þess at koma honum þaðan á braut ok í annat leyni“. Sveinungr mælti: „Hvárt viltu þá þess leita?“ Helgi svarar: „Nú vil ek leita hans niðri í naustahúsi þínu“.

Sveinungr mælti: „Þetta er miklu ráðlegast at þær gymlur muni hafa tekit við honum, því at þær hafa ráð undir hverju rifi. Ek á þar fé mart inni, ok hefi ek byrgt, enn ef þér látið hrófit upp, þá fel ek yðr alla ábyrgð á hendi, því at fénaðr er þegar í fjöru, enn nú er hafrænlegt; kann hér jafnan þat á at verða í Borgarfirði, at flæði féð, sem áðr er kunnugt. Nú ef þér látið út féð, enn eigi inn, þá ætla ek yðr at ábyrgjast bæði við hríðum ok sjávargangi. Ek á þar skip inni, er ek hvelfda at hausti. Þat eitt er þar fylgsni. Nú munu þér þat verða ór stað at færa, ef þér vilið þar rannsaka. Nú fel ek yðr þar slíka ábyrgð á hendi sem *á* öðru, ef nökkut verðr at". Helgi svarar: „Þat hirði ek aldri; veit ek eigi, hvat at ábyrgð verðr. Alt skal nú leita af nýju". Helgi gengr ofan í einstigið, enn Sveinungr sezt niðr á bakkanum ok horfir út á sjóinn. Þeir ganga nú at hrófinu ok hleypa út fénu. Þá mælti Helgi: „Jafnt er sem Sveinungr segir, ekki eru hér fylgsni fleiri enn undir skipinu. Skulu þér höggva hjá umhverfum skipit. Síðan skal færa ór stað skipit". Þá mælti Grímr: „Eigi munu vér þess við þurfa, bróðir; stingum heldr spjótum várum inn undir borðin; munu vér þá varir verða ef nökkut verðr fyrir; enn vér megum ekki upp koma skipinu, nema vér brjótum nökkut at; er þat skaði mikill, ef brotinn verðr svá góðr gripr".

Þá taka þeir þetta bragð; stanga spjótum alla vega undir skipit. Þá verðr Gunnarr varr við ok þrífr um innviðuna, enn spyrnir í bitana, ok þar hrökkvist hann at upp, enn þeir lögðu fyrir neðan. Fekk Gunnarr mikinn þykk af eins manns vápni; hann fekk lagit í gegnum lærit fyrir neðan þjóhnappana. Þetta var mikit sár. Við þenna áverka brá Gunnarr sér ekki, ok ekki fann sá er helt annat enn hann hefði stungit í snjóinn. Ok er þeir höfðu leitat sem þeir vildu, þá ráðast þeir á burt, ganga ór naustinu ok láta eigi féð inn. Þeir ganga upp einstigit. Sitr Sveinungr þar á bakkanum. Hann mælti ekki orð við þá. Sveinungr var þústinn mjök ok litverpr; stundum var hann bleikr sem bast, enn stundum svartr sem jörð; nær horfðu fram öll hárin eftir hans haus. Þeir þóttust þá mega sjá, at honum var mikit í skapi, ok áttu þar ekki við hann, því at þeir höfðu þat fyrir satt, at þá mundi Sveinungr hafa trylzt at þeim, ef þeir hefði austmanninum náð. Eftir þat fara þeir Droplaugarsynir á burt, enn Sveinungr vitjar austmannsins ok færir hann heim á því kveldi í sín herbergi ok bindr sár hans. Eftir þat færir hann Gunnarr í jarðhús, er hann átti; þat var eigi heima á bænum. Þeir heldu suðr með hlíðinni ok stefndu suðr til Dysjarmýrar; kómu þar svá at liðit var dagsètr. Þar bjó sá maðr, er Gunnsteinn hét; hann var goði

þeira Borgfirðinga ok hafði þar mannaforráð. Gunnsteinn var samborinn bróðir Sveinungs. Gunnsteinn var manna mestr ok sterkastr, búþegn góðr, ok hinn harðasti í skapi við hvern sem hann átti; var þat enn orðtak manna, at hann væri í þvílíkri náttúru sem Sveinungr, at hvárrgi væri einhamr. Þeir bræðr kalla út Gunnstein. Hann fagnar þeim vel ok býðr þeim þar at vera, ok þat þiggja þeir; er þeim fylgt í stofu ok dregin af þeim klæði. Þar höfðu menn lokit náttverði. Var þeim unninn beini góðr. Þá sezt Gunnsteinn framan at stóli ok spyrr at ferðum þeira ok erendum. Helgi segir honum léttilega frá öllum rekstri þeim er þeir höfðu haft við Sveinung um daginn. Enn er hann heyrði, at Sveinungs var getit, þá spyrr hann vandlega, hversu með þeim hefði farit. Enn Helgi segir jafnt sem farit hafði. Enginn maðr hafði þá knif á belti; þá er menn fóru úti, höfðu þeir tygilknífa, ok festu á háls sér. Helgi bregðr knífinum ok ætlar at matast; hann tekr þann hlut, sem eftir var á diskinum; þat var skammrif eitt. Nú bregðr hann knifi ok ætlar at skera af. Hann mælti þá, Helgi: „Eigi er ofsögum sagt um fé þetta, er hér gengr um Miðfjörðu, því at mér þykkir þetta líkara af nautum munu vera“. Gunnsteinn svarar alls öngu. Hann seilist upp yfir borðit ok þrífr hönd hina hægri fyrir ofan ulfliðinn ok kreistir

höndina svá fast, at hann lýr hana alla ok ór hrýtr knífrinn ok niðr á borðit. Þá kastar hann niðr skammrifinu, enn þrífr til handarinnar ok lítr til Gunnsteins. Hann sér, at Gunnsteinn var svá bleikr í andliti sem nár ok fram horfðu öll hár á höfði honum. Helgi mælti þá við Gunnstein: „Hvárt ætlar fjándi þinn at hamast á oss?“ Gunnsteinn svarar: „Ekki mun ek tryllast á þêr, enn halda mun ek þangat til, er þú hefir sagt mér með röskleik, hvárt þú hefir ekki mein gert bróður mínum“. Helgi svarar: „Láttu mik lausan. Ekki mein hefi ek gert honum; eigi fyrir því, slíkr skratti er hann sem þú, ok eigi ætla ek hann sé betri“. „Trúa mun ek at þú hafir drengskap til at segja satt, enn ef öðruvís er, skulu vit eigi skildir“. Gunnsteinn lætr þá lausa höndina, enn Helga varð svá stirð höndin, at hann kendi einskis fingrs á þeiri hendi. Hann sprettr þá upp undan borðinu ok allir þeir, ganga innar at pallinum ok setjast þar niðr. Engi þeira tekr til matar. Er þá fram borinn matrinn. Fóru heimamenn þá í rekkjur. Enginn þeira Helga manna þiggr þar greiða; leggjast þeir niðr í klæðum sínum ok eru þar um nóttina. Ok er lifa mun þriðjungr nætr, þá gengr Helgi út; er þá ljóss vegr, enn tungl óð í skýjum. Þá snýr Helgi inn ok vekr upp menn sína; segir at allgóðr sé vegr. Þeir fara nú burt þaðan

ok biðja Gunnstein ekki vel lifa; ganga upp á heiðina. Enn er þeir kómu upp at bæ þeim er í Hvannstóð heitir — sá er efstr í Borgarfirði, — þá lýsti af degi. Þeir ganga upp heiðina. Helgi gekk fyrir, enn ilt var at fara mjök. Helgi vildi niðr setjast ok hvílast. Hann skaut frá sér spjótinu, enn falrinn lá í knjám honnm. Hann sér at spjótit var alt blóðugt. Þá tekr Helgi til orða: „Satt er þat, sem mælt er, at oft verðr lítils vant, ok get ek svá hér hafa orðit. Gefast annarra ráð verr enn mín. Þar hefir austmaðrinn verið undir skipinu. Hefir hann fengit geig nökkurn af spjóti mínu, enn eigi veit ek, hversu mikill er. Mundi yfir hafa tekit, ef svá hefði verit með farit, sem ek gaf ráð til“. Þeir svöruðu: „Förum vér aftr hvatlega, ok drepum Sveinung, ef vér náum eigi austmanninum“. Helgi svarar: „Hefði hann maklegleika til þess, enn eigi sýnast mér þeir bræðr hvers manns færi við at eiga. Get ek, at Sveinungr muni hafa brögð undir brúnum; munu vér eigi auðnu til bera yfir höfuðsvörðum Gunnars at standa, er dregr þá undan er í hvekkingum var með oss. Enn þat er nú satt at segja, at ek hygg, at Gunnarr sé fára maki í hreysti ok eljun. Mun nú skilja með oss at sinni“. Stendr Helgi þá upp ok tekr til göngu. Léttu þeir eigi fyrr, enn þeir kómu á Arneiðarstaði. Hitta þeir Þorkel Geitisson. Hann

spyrr, hversu farit hafi, enn Helgi segir alla atburði, svá sem gengit hafði. Þorkell kvað mjök vaxa ófrið, enn ekki við meðalmenn at eiga, þar sem þeir váru bræðr. Þorkell kvaðst þar hafa setit yfir nafna sínum til hádegis í Djúpahvammi — „enn þá lét ek hann lausan; sneri hann þá heim til Njarðvíkr“. Nú skiljast þeir; ferr Þorkell Geitisson heim í Krossavík, enn Helgi ferr heim á Arneiðarstaði.

20. Þessi atburðr spyrzt nú víða, ok þótti mönnum sjá maðr mjök ór öngum ekit hafa. Líða nú stundir ok eigi langar, áðr enn Sveinungr ferr heiman ok austmaðr með honum. Þeir fara upp yfir heiði ok létta eigi fyrr, enn þeir koma í Mjóvanes. Þeir finna Helga Ásbjarnarson. Ferr austmaðr heim í herað. Helgi tekr við honum ok lætr hann koma í útibúr sitt er stóð úti í túni. Ekki vissu þetta fleiri menn enn Helgi ok Sveinungr, at austmaðr var þar kominn til varðveizlu. Er hann þar þat er eftir var vetrarins; enn flestra manna ætlan er þat, at Gunnarr mundi með Sveinungi vera. Líðr nú várit ok svá fram at þingi. Þingstöð manna var at Helga Ásbjarnarsonar at Kiðjafelli. Helgi átti at helga þing. Hann sá at eigi mátti hann bæði fara at helga þing ok varðveita austmann, svá at eigi yrði nökkur varr við at hann væri þar. Hann tekr þat ráð, at hann sagði við Þórdísi toddu um kveldit þat

hit sama ok hann skyldi heiman ríða um morguninn eftir, at þar væri Gunnarr Þiðrandabani í hans varðveizlu, — „vil ek nú at þú takir við valdi hans, meðan ek er í burtu ok gætir, at eigi verði menn varir við, at hann sé hér“. Þórdís svarar: „Undarlegr maðr ertu, Helgi, er þú ætlar, at ek muni halda þann mann, er oss hefir slíkt mannspell gert. Skal ek láta drepa hann, ef ek nái honum, ok skal ek þetta efna sem ek hét. Sýnist mér sem þó sé ærinn agi meðal vár frænda. Er þat eigi ólíklegt, at af þessu gráni enn meir með yðr enn áðr. Ek skal þegar á morgun senda mann Bjarna bróður mínum; skal hann hafa virðing af“. Helgi svarar: „Þat gerir þú sem þér líkar; þér mun ek selja hann. Máttu ok muna, hversu mikils þú varst virð meðan þú varst heima. Varstu þá í einum sloppi ok gekst þar fyrir búi; sá ek þik ekki betr haldna enn eina ambátt, áðr enn ek tók við þér. Nú máttu hugsa, hvat þú átt mér at launa, því at þú gerist nú at litlu færa kvödd enn ek; svá tekr nú at vera þín virðing, at nálega vill svá hverr maðr sitja ok standa sem þú vilt. Nú er þér þat at segja, ef þú selr fram manninn undir öx Bjarna, at jafnskjótt skaltu í burt verða ok norðr til Hofs ok hafa slíka sæmd sem Bjarni bróðir þinn hyggr þér, ok aldri skaltu í sama húsi mér vera meðan þú lifir“. Hon svarar: „Þat hirði

ek aldri, hverju þú heitr mér; mun Bjarni mik at öngu ver halda enn þú“. Þau skilja nú ok þótti sitt hváru þeira. Líðr af nóttin, enn um morguninn drífa menn at honum Helga. Hann lætr reka at hesta; ríðr Helgi á burt með sínu liði ok upp á háls; hann helgar þing. Enn er Helgi er á burtu, þá gekk Þórdís til útibúrsins ok lýkr upp. Hon gengr at Gunnari ok veitir honum beina; hon mælti ekki við hann. Líðr dagr sá til aftans; er þá hýbýlum á leið snúit í Mjóvanesi; ok er menn eru undir borð komnir, er drepit á dyrr ok til hurðar gengit. Þar eru komnir menn úti, nær átta tigum manna. Þeir kalla út Þórdísi. Hon gengr út ok kennir Bjarna bróður sinn. Hon tekr við honum með allri blíðu. Bjarni þektist þat vel. Er þá tekit af hestum þeira, ok er þeim beini veittr; ok er lokit er náttverði, þá fara menn í hvílur. Þórdís gengr þá til hvílu þeirar er Bjarni hvílir í. Hon legst á rekkjustokkinn. Þau taka tal með sér, því at þeim varð mart til tals. Þar kom þó um síðir, at Bjarni tekr svá til orða: „Þat er mitt erindi hingat, at ek hefi haft njósn, at Gunnarr hefir hér verit um hríð. Nú vissa ek, at Helgi mátti eigi annast hann, meðan hann var á þingi; hann mun nú vera í þinni varðveizlu“. Hon svarar, kvað þat eigi vera — „ok eigi veit ek, hví þú ætlar mér þat, at ek munda varðveita þann mann, er svá

mikit skarð hefir gert í ætt várri, at vér munum aldri bætr bíða". „Ekki hirði ek, hvat þú segir til þess, því at þat veit ek, at hann er í þínum hýbýlum; fór ek af því hingat til þín, at ek þóttumst vita, at þú mundir mína för góða gera. Nú er ekki at dylja þess er satt er. Enn veit ek, fyrir hvat þú dylr. Hann mun hafa boðit þér varnað á um, at segja til hans ok heitit þér ógnun, talit upp hversu ósællega þú varst sett, meðan þú varst heima; mun hann hafa heitit þér, at reka þik á burt með hrakningum. Enn þó at svá sé, at þú komir til Vápnafjarðar, þá skaltu eigi minna ráðandi enn hér í Fljótsdalsheraði, ef þú gerir nú mína sæmd sem ek beiði". Þórdís kvaðst eigi mega þat segja, er eigi var til ok hon vissi eigi hvar væri. „Ekki hirði ek um dulkofra þinn, því at ek mun nær geta hvar hann er, ef ek vilda eftir leita. Nú mun ek mark til gera, at mér þykkir mikit undir at ná manninum. Ek hefi sjau hundruð silfrs í einum sjóð; þat er hit bezta fé; þat skal gefa þér til þess, at þú selir fram manninn mér í hendr". Þórdís svarar: „Ófésparari ertu nú við mik, enn þá er ek var heima at Hofi; enn ekki þætti mér þat verra, þó at ek ætta þat; því minna munda ek ok við taka fénu, ek ek vissa, hvar hann væri". Bjarni svarar: „Þá mun ek segja þér, hversu fara mun; ek mun hér rannsaka öll

hýbýli á morgun, þar sem mér þykkir líkast til. Þat get ek, at hann sé í vöruhlaða þínum, ok skal ek hann þaðan draga, ok drepa hann fyrir augum þér til hörmungar“. Þórdís svarar: „Eigi mun sú raun á verða, at hann sê hér“. Snýr hon nú til rekkju sinnar ok er skapþungt, sem ván var til. Sofa menn af um nóttina. Þegar menn eru sofnaðir, stendr Þórdís upp í klæði sín. Hon vekr upp mann einn; bað hann ganga út með sér, ok er þau koma út, þá mælti Þórdís: „Þú skalt fara sendiför mína skyndilega upp undir Kiðjafell á Þingvöll. Þú skalt segja Helga, at hann komi heim sem hann má fyrst, ok fari eigi fámennr; seg, at þeir eru hér gestir komnir, at ek þykkjumst eigi fulla sæmd veita mega, nema hann sé við; því at ek á öngum manni meiri sóma at veita, enn Bjarna bróður mínum. Ek veit, at hann mun skjótt við bregða. Ríð nú mikit ok far ákaft, því at ek heit þér því, at þú skalt eigi sauðreki þurfa at vera heðan af, meðan við lifum bæði, ef þú gerir vel þetta erendi“. Hann tekr hest ok ríðr upp á hálsa ok léttir eigi fyrr enn hann kemr á þing. Hann ríðr til búðar Helga ok stígr af baki. Hann gengr inn í búðina ok at þar er Helgi hvíldi. Hann fagnar vel húskarli ok spurði tíðinda, enn hann sagði erendi sín, þau er Þórdís bauð honum. Þá var í nætr elding. Hann býst skjótt ok kveðr upp menn

sína ok biðr reka at hesta. Ríðr hann þegar burt af þinginu með hálft annat hundrað manna ok út eftir hálsum ok svá heim í Mjóvanes.

Enn um morguninn snemma í Mjóvanesi, þá stendr Bjarni upp, ok lætr menn sína brátt reka at hesta sína — „vil ek ríða á burt“. Þórdís gengr at honum ok bað at hann skuli eta dagverð — „áðr þér ríðið“. Bjarni kvaðst eigi nenna at rannsaka hana sem þjófa fyrir frændsemis sakir — „enn hefir þú maklegleika til; viltu allskostar ilt til mín gera. Munda ek finna hann, ef ek vilda leita með harðindum, því at þar mun hann vera sem ek sagða þér í nótt“. Eftir þetta ríðr Bjarni á burt með menn sína. Skiljast þau systkin með lítilli blíðu at sinni. Síðan ríðr Bjarni út með vatni. Ok er þeir eru komnir út með vatni, sjá þeir jóreyk ofan at garði í Mjóvanesi. Ríðr Helgi ákaft; hann kemr í tún; er Þórdís þá eigi inn gengin. Hon snýr at Helga bónda sínum ok fagnar honum vel. Hon segir honum allar viðræður þeira Bjarna ok hversu farit hafði alt með þeim — „hefi ek þik meira metit enn alla aðra“. Hann þakkar henni allan góðvilja — „vissa ek, at ek var vel kvángaðr, enn eigi vissa ek, at þú varst slíkr skörungr sem þú ert. Hefir þú miklu betr þetta gert, enn þú hézt. Nú mun ek ríða aftr á þing, ef þú þykkist birg heima“.

Hon segir Helga þá hvat Bjarni hafði fram lagit ok hvat hann hafði um mælt. Eftir þetta ríðr Helgi til þings. Þórdís stjórnar búi heima. Bjarni ríðr norðr til Hofs; enn þau Þórdís ok Helgi höfðu Gunnar með sér ok gerðu vel til hans. Er hann þar um sumarit í góðum fagnaði ok fæddr þó á laun.

22. Þeir Droplaugarsynir heldu svá ríkt vörð á um skip þat er Gunnarr átti, at hann náði aldri þangat at koma, ok öngum fjárhlut náði hann, nema nökkurum gripum ok þó fám. Austmennirnir fara utan um sumarit, koma til Noregs ok segjast aldri vita, hvárt Gunnarr mundi koma til Hálogalands eða eigi. Nú segja þeir öll tíðindi ok undanrekstr þann allan, er hér hafði verit. Þetta sumar ríða menn til þings ok leggr Þorkell Geitisson fé til höfuðs Gunnari, ok fekk öllum höfðingjum umboð, at hann skulu höndum taka. Allir hétu góðu um þetta, enn þeir þó mestu, er Þorkell átti heitast vinfengi við, ef þeir kæmi því fram. Þat var Þorkell Eyjólfsson; hann bjó vestr at Helgafelli ok átti Guðrúnu Ósvífrsdóttir. Hon var í kærleikum við Helga Ásbjarnarson; höfðu þau fyrr sendst gjöfum í millum; þó hafði Þorkell Eyjólfsson eigi vitat til þess. Ok er af líðr sumarit, þá lætr Helgi járna hesta þrjá. Hann fær mann til föruneytis við Gunnar ok sendir hann norðr á Möðrudalsheiði ok svá norðr hit

efra til Mývatns; fara svá vestr til sveita, unz hann kom til Helgafells, því at hann var sendr þangat til umsjár ok halds með gnógum jartegnum til Guðrúnar Ósvífrsdóttur, at hon skuli taka við honum með blíðu ok halda hann þar fyrst um vetrinn ok koma honum utan um sumarit eftir. Bar ok vel í móti nú; er Þorkell eigi heima; hann hafði heitit Þorkeli Geitissyni, at taka Gunnar af lífi, ef hann næði honum. Þorkell hafði farit út í eyjar eftir skreið. Guðrún tekr við Gunnari afar vel. Dvelst förunautr Gunnars skamma hríð. Sendir Guðrún Helga Ásbjarnarsyni góðar gjafir. Ferr hann til þess er hann kemr í Austfjörðu. Gellir hét son þeira Guðrúnar ok Þorkels; hann var ungr maðr ok vel mentr ok farmaðr mikill. Hann kom út þetta sumar í Laxárósi, enn nú var hann at vist með föður ok móður at Helgafelli. Ok er Gunnarr hefir þar verit eina nótt, þá kemr Þorkell heim síð um aftan. Þar var fjölmenni mikit. Eru gervir eldar fyrir þeim ok dregin af þeim klæðin Menn ganga fram ór stofu til eldanna. Þorkell sér, at þar gengr fram maðr einn, í blám kyrtli ok heklu grárri. Sá maðr var ákaflega þreklegr, enn eigi hár. Hann hafði bjarta öxi í hendi. Maðrinn var ljóss á hár, réttleitr ok vel í yfirbragði. Þorkell spyrr, hverr sá maðr væri hinn drengilegi. Hann segir til sín ok kveðst Gestr heita. Þor-

kell starir á þenna mann um hríð ok mælti: „Furðu líkr ertu þeim manni at frásögn, er heitir Gunnarr ok er kallaðr Þiðrandabani, ok hefir verit í Austfjörðum um hríð. Eða hvar er heimili þitt, eða hvárt ætlar þú at fara?“ Þá varð honum orðfall ok svarar öngu. Þorkell svarar: „Svá virðist mér, sem þú munir annarr maðr enn þú segir, ok rétt get ek at ek fara um nafn þitt ok athöfn“. Gunnarr svarar: „Enn ef svá er sem þú segir, hvat mundir þú þá til taka?“ Þorkell svarar: „Þat skaltu vita brátt“. Hann sprettr nú upp ok þrífr sverð eitt er lá í sætinu ok hét Sköfnungr, er síðan týndist með honum á Breiðafirði. Þorkell bregðr þegar sverðinu ok hleypr innar yfir eldinn ok höggr til Gunnars. Hann bregðr við öxinni ok upp yfir höfuð sér. Þorkell höggr í öxarfetann, enn misti mannsins; svá fast hjó Þorkell, at mjök svá festi sverðit í öxarfetanum. Gunnarr bregðr við ok færir upp öxina. Menn hlaupa innar í stofuna ok sögðu Guðrúnu, hvat um var í eldaskálanum. Hon gengr fram ok biðr Þorkel bónda sinn stöðvast, — „vil ek at þú gerir honum ekki grand, nema þú vilir, at vit skilim okkart félag upp frá þessum degi, ef þú gerir honum nökkurt mein, því at Gunnarr var mér sendr af vinum mínum til halds ok traustz. Skal ek hann svá annast sem son minn til þess er skip ganga af Íslandi í sumar. Enn ef nökk-

urr maðr vill hár af höfði honum blása, þá skal ek þeim líkan grimmleik gjalda, sem ek má mestu á leið koma. Enn þat mæla sumir, at þat sé lítit gaman þeim sem þat hafa reynt, at verða fyrir reiði minni. Skal ek þá ok ekki af spara, þat er ilt er, ef ek verð vör við, at nökkurr geri honum mein. Þat vil ek, at þú eigir ekki við hann, því at honum mun einhlít mín umsjá ok velgerningr". Þorkell svarar: „Oftast ertu ráðgjörn, Guðrún. Verðr oftast engin hæfa á, ef þú ræðr eigi því sem þú vilt; verðum vér jafnan lítilmenni af, ef þú hlutast til". Sefast Þorkell nú brátt ok rennr honum reiðin. Er Gunnarr þar um vetrinn í góðum fagnaði.

Þat er sagt einn aftan um fardaga sjálfa, at þau Guðrún eru komin í rekkju sína. Þá tekr hann til orða: „Hversu er þess gert við Gunnar félaga þinn, at þér þykki vel vera?" Guðrún svarar: „Þat mun ek skjótt segja þér. Skip stendr uppi í Laxárósi, þat er Gellir son minn helt hingat í fyrra sumar. Þat vil ek láta hlaða þar ok búa utan í sumar ok hlaða varnaði ok góðum reiða. Þat vil ek gefa honum, enn Gellir skal sitja eftir í sumar". Þorkell sagði ekki í móti, — „því at mikill er ofsi þinn, enn þó mun enn sem oftar, at lítit samþykki mun á verða, ef eigi er svá gert sem þú vilt". Slitu þau talit. Líðr af nóttin. Enn

þègar um morguninn lætr Þorkell snemma at vera; er flotat skipinu, enn fluttr til mikill varningr ok góðr. Hafa þau stórkostnað fyrir. Enn þá er albúit er skipit, þá leiða þau Gunnarr til, gefa honum skip með rá ok reiða ok miklum fjárhlut. Gunnarr þakkar þeim vel þessa gjöf ok marga aðra virðing, er þau höfðu honum veitt. Skiljast þau nú allgóðir vinir. Siglir Gunnarr í haf, þègar honum gaf byri; varð hann allvel reiðfara, tók þar land sem hann kaus á ok faðir hans átti bygðir fyrir. Gunnarr var hersis son, enn hann réð fyrir Hálogalandi. Þar var honum vel fagnat, því at nálega þóttust menn hann ór helju heimtan hafa; er þat flestra manna sögn ok orðtak, at eigi muni einn maðr meir ór öngum ekit hafa enn Gunnarr, slíkir garpar sem eftir leituðu. Annat sumar eftir býr Gunnarr þetta skip með miklum fjárhlut ok sendir út til Íslands með gripum til Þorkels ok Guðrúnar Ósvífrsdóttur ok annarra þeira, er hann þóttist góða hluti eiga at launa. Skipit kèmr í Laxárós; tekr Gellir við skipinu ok hefir lengi í ferðum síðan. Enn Gunnarr sitr í búi sínu á Hálogalandi ok kemr hann lítt við þessa sögu heðan í frá.

23. Hallsteinn hét maðr, er bjó á Víðivöllum enum *nyrðri* í Fljótsdalsheraði. Hans er getit fyrr í sögunni. Hann var maðr mikill ok hinn skilríkasti bóndi. Hann átti tvá sonu,

Sigvat ok Snorra; þeir váru allvel mentir. Þeir váru ýmist heima með föður sínum, eða með Hrafnkatli Þórissyni. Þeir váru hávaðamenn miklir, ok heldu mjök til kapps við flesta. Þeir höfðu mikit traust undir Hrafnkatli; var þá höfðingsskapr hans sem mestr í þat mund. Hallsteinn bjó svá nökkur misseri, at hann setti ýmsar konur fyrir búit; varð honum þat stórmjök óhaglegt. Þess er getit eitt vár, at hann reið ofan til Bersastaða. Bersi tekr við honum ágæta vel ok spyrr hann at erendum. Hallsteinn svarar: „Ek vilda, at þú riðir með mér ofan á Arneiðarstaði. Hefi ek lengi við mikil óhægindi búit; nú vilda ek kvángast ok hafa þar til yðvart fullting". Bersi svarar: „Hver er kona sú?" Hallsteinn svarar: „Hon heitir Droplaug ok er dóttir Björgólfs". Bersi svarar: „Eigi vilda ek at þú gerðir þetta, því at ek get, at hon verði þér ofstýri. Sýnist mér sem hon sé eigi hvers manns færi, enn allvel er konan ment". Sýnist mér, sem þit munuð allóskaplík, því at hon er hinn mesti svarri ok af góðum ættum, enn þú ert af smábúanda ætt ok smálátr í skaplyndi, enn þó þú sért fémaðr mikill, þá tekr þú mjök stein um megn þér. Vil ek þat ráð þér gefa, sem hverjum öðrum, at hann leiti sér þess ráðaneytis, at eftir hans skaplyndi sé, enn eigi með svá litilli forsjó, at engin eru

álit. Eru synir þínir uppivöðslumenn miklir, enn þeir Helgi eru enn kallaðir nökkut ágjarnir, ok ef þér verðið eigi samþykkir, þá mun þeira fundr skakkr verða. Nú þykki mér þín ferð eigi til ágengileg verða. Ertu áhugamikill, ok miklu framar enn ek ætlaða; því at ek hefi lengi verit húsfreyjulauss ok oft verit áeggjaðr at biðja hennar, ok hygzt mér svá at, sem mér muni eigi hæfa at fá hennar; mun ek heldr búa einn saman um hríð. Nú let ek þik, enn þú gerir sem þér líkar". Hallsteinn svarar: „Satt er þat, sem mælt er, at öngum skyldi maðr treystast, því at sá kann mann mest at blekkja, er hann hefir mestan trúnað á. Nú varði mik aldri þessa, Bersi, at þú mundir svá fara fótum saman, enn mín sæmd liggr við öll; hefi ek lengi vinskap við þik átt, ok trúat nær á þik sem á goð, ok ertu því minni í vafi, sem ek þarf meir". Bersi svarar: „Þat er forn orðskviðr, at veldr-at sá er varar. Nú hefi ek sagt sem mér sýnist, enn fara skal ek með þér ef þú vilt. Ábyrgist þú mest, hversu sem sækist, enn sannspár verð ek þér at þessu, at þessa muntu mest iðrast sjálfr af bragði". Hallsteinn svarar: „Verði sem má, alt skal nú fara at einu". Þeir ríða nú út eftir heraði, unz þeir koma á Arneiðarstaði. Er gengit móti Bersa ok Hallsteini at vanda með allri blíðu. Eru þeir þar um nóttina, enn um morguninn gengr

Bersi at Droplaugu ok sonum hennar, ok kvaðst eiga skylt erendi við þau. Nú ganga þau á tal. Bersi segir upp sitt erendi. Þau Droplaug svara seinlega þessu máli, enn Bersi bað at þau skyldu eigi draga lengi þetta mál — „vil ek at þér verðið af skörungar ok segið, hvat yðr býr í skapi“. Helgi svarar: „Svá þykki mér sem þau Hallsteinn muni eigi skapglík mjök; nú vil ek, at hon segi fyrir sik; vil ek því samþykkja sem hon vill til sín snúa“. Droplaug svarar: „Auðsét er þat, at Hallsteinn hefir sét þat, at þú ert fjárfastr. Höfum vér þó þess fjár lengi vel notit, at Þorvaldr faðir ykkarr hefir átt ok saman dregit. Hefir nú síðan mjök í kostnað gengit, því at hvárt haust verðu vér niðr at leggja mart fé í bú várt; enn á várum verðr gripum til at verja at kaupa málnytu. Enn mér þykkir ilt at láta risnu mína. Enn nú ætla ek fátt ganga fé á fótum; enn eigi skorta jarðir eftir. Er hér skjótr kostr við Hallstein, at ek skal fara upp á Víðivöllu með þér ok eignast allan fjárhlut at helmingi við hann, enn ek mun ekki fé heðan hafa nema gripi nökkura, því at ek ann sonum mínum bezt at njóta þeirar eignar, er hér stendr saman. Vil ek ok, at synir mínir standi þar til erfðar sem þau börn, er ek á við þér; mun ek aldri svá lengi lifa, at ek geti goldit þeim bónda, er ek átti, fyrir þann góðvilja, er hann

veitti mér; ann ek því bezt sonum mínum at njóta allra þeira hluta er gagn er at". Synir Droplaugar báðu hana sjá fyrir kosti sínum, enn kváðust ætla, at þeim mundi endast fé um sína daga. Droplaug segir, at Hallsteinn mundi um þenna kost kjósa eiga. Hallsteinn gengr óhokinn at þessu, ok er nú þetta at ráðum gert. Droplaug er nú fest Hallsteini; riðu þeir nú heim eftir þat.

24. Þessi tíðindi spyrjast nú víða um heraðit, ok þeir Hallsteinssynir spyrja þetta sem aðrir. Þá fóru þeir heim á Víðivöllu ok skiftu fénu öllu í helminga ok taka við móðurarfi sínum. Ráðast þeir nú í burt með fé sínu. Eftir þetta er til veizlu snúit ok mönnum til boðit, ok er þar mestr hluti fyrirmanna saman kominn. Enn svá mikla óvirðing sýndu þeir Hallsteini, synir Droplaugar, at þeir vildu eigi vera at boði hennar; eigi var Hrafnkell þar ok eigi Helgi Ásbjarnarson. Veizlan fór vel fram ok skörulega, enn eftir boðit tekr Droplaug við búinu ok allri umsjá fyrir utan stokk ok innan ok þvílíka risnu sem hon var vön. Þeir bræðr Droplaugar synir skipa bú sitt ok setja konu fyrir; halda öllu hinu sama um búrisnu sína, sem vant var til áðr. Um samfarar þeira Hallsteins ok Droplaugar var ekki mart, enda ekki illa, enn synir Hallsteins lögðu mikinn óþokka til Droplaugar, svá at þeir kómu aldri at finna

föður sinn. Enn á fyrstum misserum, er þau váru ásamt hjón, þá ferr Droplaug kona eigi einsaman, ok líða stundir fram í líkendi, þar til er Droplaug fæddi barn; þat var sveinn. Er hann vatni ausinn ok nafn gefit ok kallaðr Björgólfr eftir móðurföður sínum. Óx sá sveinn upp ok var hinn efnilegasti; unnu þau honum mikit, því at hann var hinn bráðgervasti í öllu.

25. Synir Droplaugar kómu jafnan at finna móður sína; enn ávalt, er þeir fóru á millum, þá dvöldust þeir á Bersastöðum löngum. Einn hlutr var sá í fari Bersa, at Helga var mjök óþokki at, því at Bersi elskaði mjök goðin; hann var blótmaðr mikill, ok hafði mikinn átrúnað við goðin. Bersa þótti Helgi oflítinn átrúnað vilja hafa á goðunum, því at hann gerði sér óþokkat mjök um þat. „Sé ek öngvan þann hlut í þínu fari“, segir Helgi, „at þér verði jafnmikil heimska í sem þetta, er þú veitir svá mikinn átrúnað undrænum þeim er menn gera með höndum sér ok bæði eru blind ok dauf ok mállaus, ok þat skil ek, at þau mega hvárki gera sér gagn né öðrum, ok því em ek miklu skemr með þér enn ek mundi ella, at ek veit einn, hversu andstygg mér eru goðin; enn alla hluti aðra veitir þú mér með mikilli ástsemd“. Bersi svarar: „Þú værir allra manna spakastr á öllu Íslandi, þeira er nú vaxa upp, ef þú legð-

ir þinn trúnað undir þeira miskunn". Helgi svarar: „Verði mér aldri svá ilt, at ek vænti mér góðs af þeim fjándum, er *af* öngu loða saman nema illu einu". Skildu nú við svá búit. Þau Droplaug ok Hallsteinn bjuggu saman sjau vetr, svá at álitlega var; enn svá sem þau bjuggu saman lengr, þá harðnaði þeira samfarir. Gerðust nú óhægindi mikil í búinu; enn þó stóð mikit fé saman, því at Hallsteinn var fémaðr mikill. Droplaug sendi oft sonum sínum orð, at þeir skyldu koma til at skifta fénu við Hallstein, enn þeir fresta um hríð.

26. Þat er á einum vetri á skammdegi, at sendimaðr kemr ofan af Víðivöllum á Arneiðarstaði ok segir, at Droplaug vill, at þeir kæmi upp þangat sem fyrst. Þeir bregða ekki skjótt við þessa orðsending. Líðr fram í vikuna. Þá kemr annarr sendimaðr með hinum sömum erendum sem hinn fyrri. Helgi bað sendimanninn fara heim — „enn ek mun fara, þá er mér þykkir tími til vera". Sendimaðrinn ferr heim við svá búit. Þenna vetr var þung veðrátta; váru færðir illar eftir heraðinu. Þat var einn morgun snemma í ár, at Helgi er á fótum ok biðr Grím bróður sinn upp standa. Hann gerir svá, ferr í klæði sín. Síðan ganga þeir út. Þá var á hafrænt veðr ok heiðríkt hið efra, enn stóð garrinn með fjöllum, frost mikit ákaflega. Helgi stefnir suðr yfir gilit ok ofan ás; enn er

þeir kómu ofan á ísinn, þá var ákaflega ilt at fara. Nú dregr saman myrkvinn ok tekr at drífa ok gerir mjök fjúkanda. Helgi tekr nú til orða: „Hér er nú miklu verra at fara enn ek ætlaða; munu vit nú snúa yfir í heiði ok upp með bæjum við þat", því Helgi ætlaði at þar mundi miklu betra at fara. Nú gerir á þá illviðri mikit ok ákaflega hríð; gengr nú á norðr ok stendr af heiðinni veðrit. Þeir bræðr ganga lengi um daginn alt til þess er mjök var annars litar. Þá koma þeir at gili einu miklu ok fara yfir gilit. Þá tekr Grímr til orða: „Hvat gili er þetta?" Helgi svarar: „Þat munda ek ætla, at væri Öræfagil milli Bersastaða ok Skriðu, suðr frá Bersastöðum, því at mér þykkir drjúgt verit hafa neðan eftir heiðinni. Helgi kvað þat eigi mega vera — „því at er enn örðugt; enn þó get ek, at ráðlegra sé at fara ofan í bygðina; mun okkr vís gisting, hvar sem vit komum til bæjar". Snúa *þeir nú* ofan ór fjallinu. Þeir áttu nú allfærðþungt, ok er þeir koma á jöfnu, urðu þeir við öngva bæi varir ok vita nú aldri hvar þeir fara. Þeir ganga þá enn upp eftir heraðinu. Þeir kómu á grjóthól einn. Þar var borit af. Þeir ganga eftir hólnum, enn er minstar vonir eru, missa þeir fóta ok hlaupa ofan fyrir hengiskafl einn. Þeir hlæja mikit, ok var þá blautt undir er þeir kómu niðr. Þeir váru svá klæddir, at þeir váru gyrðir í brækr,

ok váru yfir utan í vararfeldum ok kneptir at þeim undir höndum, gyrðir sverðum ok höfðu digrar stengr í höndum; svá bjuggust þeir til göngu í hvert sinn. Þeir stinga niðr brodd-stofunum ok finna, at íss er undir. Grímr spyrr, hvárt hann kenni nökkut til, hvar þeir váru komnir. Helgi svarar: „Þat er fjarri; hér veit ek hvergi ísa vera nema á Lagarfljóti, enn hér ganga ekki melar svá ek viti". *Grímr* kvaðst eigi vita, hvar þeir váru komnir. Þeir herða nú enn á gönguna ok ganga burt af ísinum ok koma á hrjóstr eitt. Þar sjá þeir sorta einn í hríðinni fyrir sér. Þeir sjá at þat var virki eitt mikit ok svá hátt, at Helgi getr eigi betr enn tekit upp jafnhátt. Þeir gengu umhverfis virkit. Þat var kringlótt. Þeir finna at hlið var þar fyrir grindlæst ok búit um vel. Helgi mælti: „Vita muntu, hvar vit erum komnir?" „Nei", sagði Grímr, „heldr ferr þat fjarri, því at hér hefi ek aldri komit fyrr svá at ek muna". „Ekki er mér þat", segir Helgi, „kenni ek víst, hvar vit erum komnir. Þetta er hofgarðr Bersa fóstra míns, enn hér eru brunnar fyrir ofan, ok höfum vit þar komit at áðan á ísinn, enn nú hefir okkr hér at borit". Þar heitir at Bersabrunnum. Grímr mælti: „Föru vit í burtu heðan sem skjótast". „Nei", sagði Helgi, „koma skal hér inn, því at ek vil sjá hýbýli þau er hér eru fyrir". Hann gengr

þá at hliðinu ok rekr hjölt brandsins upp á lásinn ok braut frá; ganga síðan at hofinu ok brjóta upp. Þeir ganga inn í hofit. Þá tekr Grímr til orða: „Illa gerir þú nú, frændi, er þú ferr hér með svá miklu harki, at þú spillir hér hvarvetna. Veit ek, at Bersa fóstra þínum muni stórilla líka, ef hann verðr varr við. Helgi svarar: „Vita vil ek, hversu dólgar þessir sé viðtakna, því at eigi er víst, at ek þurfa meir í annat sinn enn nú; munu þau þá eigi annat sinn góð, ef þau gefast nú illa“. Þá gengr Helgi inn í hofit ok sér, at þar er ljóst, svá at hvergi berr skugga á. Þar var alt altjaldat. Setit var þar á báða bekki; þar glóaði alt í gulli ok silfri. Þeir blígðu augum, ok buðu ekki þeim er komnir váru. Í öndugi á hinn óæðra bekk sátu þeir í samsæti Freyr ok Þórr. Helgi snarar fyrir þá ok mælti svá: „Þar siti þit herjans synirnir; mun þeim þykkja þit vera sæmilegir höfðingjar, sem ykkr dýrkar. Nú ef þit vilið, at vit bræðr trúum ykkr sem aðrir, þá standið þit upp ok sýnið risnu af ykkr ok bjóðið okkr bræðrum, því at nú er vont veðr úti. Nú ef þit vilið því játa, þá munu vit bræðr trúa yðr sem aðrir menn, enn ef þit skjótið drambi á ok vilið ekki liðsinni veita okkr, þá munu vit ekki tál af ykkr halda“. Þeir skjóta drjúglæti á ok þegja við. Þá snýr Helgi um þvert gólf; þar sátu þær Frigg ok Freyja.

Hann mælti þessi hin sömu orð við þær sem áðr; kvaðst hann mundi veita þeim blíðu, ef þær vildu veita betr honum. Grímr mælti nú: „Gerðu svá vel, at þú skift eigi lengr orðum við andskota þessa ok förum nú í burt“. Helgi mælti: „Eigi skal mér þat verða sem flestum, at ek renna þar á garðinn sem lægstr er“. Hann þrífr þá til þeira Þórs ok hnykkir þeim af stólinum ok flettir af þeim klæðunum; lætr svá ganga koll af kolli, at hann flettir öll goð af klæðum ok gripum ok steypir þeim af stöllum á gólf fram. Hann berr þá alt fram í eina hyrning ok birgir, svá at eigi mátti spillast. Grímr mælti: „Þetta er ill bellivisni, *er* þeim er ekki eftirlæti í, enn þú munt sitja fyrir fjandskap Bersa fóstra okkars. Er þetta illverk vorðit“. Helgi svarar: „Enn ek ætla, at ek hafi aldri unnit betra verk enn þetta á minni æfi, því at þau hafa viltan stig fyrir mér í dag, því at ek hefi aldri fyrr villr farit á æfi minni“. Helgi gengr út ok lætr opit hofit. Stendr nú fok um alt húsit. Helgi snýr nú ofan at ánni ok upp eftir nesinu unz þeir kómu á Víðivöllu; þá var af dagsetri. Þar var tekit við þeim með blíðu. Þeir eru þar nökkurar nætr. Þá léttir af veðrinu. Droplaug var löngum á tali við sonu sína; vissu ekki *aðrir* menn til, hvat erendum var. Síðan fara þeir heim er þeim þykkir tími til kominn.

27. Þorsteinn hét maðr, er bjó á Desjarmýri í Borgarfirði; kona hans hét Þórdís ok var skyld mjök þeim Droplaugarsonum. Björn hét maðr, er bjó í Snotrunesi í Borgarfirði; hann var kvæntr ok hlítti þó eigi þeiri einni saman. Þorsteinn var barnfóstri Helga Ásbjarnarsonar. Björn fór jafnan á Desjarmýri til tals við Þórdísi konu Þorsteins; hann var þá hrumdr mjök, ok var hon til fjár gefin Þorsteini; var hon þó vel at sér. Þat var einn tíma, at Þorsteinn talaði við Helga Droplaugarson ok bað hann freista, ef Björn vildi gera fyrir orð hans ok láta af tali við Þórdísi; hann var ófúss þessa, ok hét þó at freista til einu sinni. Einn tíma gekk Björn um nótt á Desjarmýri, enn Helgi fór á móts við hann. Þá mælti Helgi: „Þat vilda ek Björn, at þú léttir komum þínum til Þórdísar, ok er þér fremd engi at skaprauna gömlum manni; lát nú at orðum mínum ok mun ek veita þér í annan tíma svá“. Björn svarar engu ok gekk veg sinn. Annan tíma fann Helgi Björn, er hann fór af Desjarmýri, ok bað hann með mjúkum orðum, at láta af komum sínum þangat, enn Björn kvað eigi gera mundu um at vanda. Þat fylgdi ok því máli, at Þórdís var eigi kona einsaman, ok var þat heraðsfleygt orðit. Helgi hafði þetta mál tekit af Þorsteini, ok beiðir nú Björn bóta fyrir, enn hann kvaðst öngum bótum bæta mundu ok öng-

um svörum fyrir halda. Síðan hjó Helgi Björn banahögg, ok stefndi honum til óhelgis, er hann var veginn um sanna sök. Um nóttina eftir fór Helgi við þriðja mann í sker eitt, er þar var fyrir landi, ok færðu þeir Björn þangat ok huldu þar hræ hans. Heitir þar síðan Bjarnarsker. Menn váru sendir í Mjóvanes til Helga Ásbjarnarsonar, ok þóttist kona Bjarnar þar eiga tilsjá um eftirmálit, þar er hann var. Fór nú Helgi Ásbjarnarson í Borgarfjörð, at búa til málit, ok fann eigi hræ Bjarnar. Síðan stefndi hann Helga Droplaugarsyni um þat, er hann hefði myrðan manninn, ok sökt honum dauðum í sjó, enn hulit eigi moldu. Helgi stefndi til þings skóggangssök þeiri. Helgi Droplaugarson hafði til alþingis búit legorðs sökina. Nú fara hvártveggi málin til alþingis ok í dóm; síðan bauð Helgi Ásbjarnarson til varna; þá gekk Helgi Droplaugarson til dóms ok mikit fjölmenni með honum. Hann nefndi sér vátta, at ónýt váru öll mál Helga Ásbjarnarsonar, ok kvað þar þá þrjá menn, er þat sá, at Björn var moldu huliðr, ok urðu svá öll þessi mál ónýt fyrir Helga Ásbjarnarsyni. Þá vildi Helgi Droplaugarson gera Björn sekan, enn Helgi bauð fé fyrir, ok varð þá Helgi Droplaugarson at ráða. Gerði hann sér hundrað þeira aura, er þá gengu í gjald, ok skildu svá.

28. Nökkurum misserum síðar kom Helgi

Droplaugarson af haustþingi á Víðivöllu til Droplaugar móður sinnar. Þá mælti Droplaug við Hallstein bónda sinn, at hann skyldi bjóða Helga at vera þar um vetrinn, enn hann svarar: „Ekki er mér um þat mikit", segir hann; „vil ek heldr gefa honum nökkur yxn eða hesta". Enn við áeggjun hennar bauð hann Helga þar at vera, ok þat þá hann. Hallsteinn átti þræl, er Þorgils hét. Þat var hálfum mánuði síðar, at þau töluðust lengi við einn morgin, Droplaug Helgi ok þrællinn, ok vissu aðrir menn eigi þeira viðræður. Þorgils þræll vann at sauðfé um vetrinn á gerði fyrir sunnan garð, ok var góðr verkmaðr; þangat váru borin hey mikil. Einn dag kom Þorgils at Hallsteini ok bað hann fara at sjá hey sín ok fé. Hann fór ok kom í hlöðu, ok ætlaði út um vindaugat; þá hjó þrællinn til Hallsteins með öxi, er átti Helgi Droplaugarson, ok þurfti hann eigi fleiri högg til bana. Helgi kom þar at ór hlíð ofan frá hrossum sínum, ok sá at Hallsteinn var veginn; drap Helgi þegar þrælinn. Síðan fór hann heim, ok sagði móður sinni tíðendin; enn hon sat við eld ok konur hjá henni. Litlu síðar spratt þat upp af heimamönnum á Víðivöllum, at þau Droplaug, Helgi ok þrællinn hefði lengi á tali verit um daginn, áðr Hallsteinn var veginn, ok varð þetta víg óvinsælt. Þetta mál tók Helgi Ásbjarnarson ok stefnir Helga ok Droplaugu um

fjörráð við Hallstein, ok bjó hann nú þetta mál til alþingis. Urðu mál Helga Droplaugarsonar óvinsæl, ok vildu engir menn honum veita at, nema þeir Þorkell Geitisson (ok Ketill Þiðrandason). Enn er menn fóru heiman til alþingis, þá tók Droplaug vöru þá, er þau Hallsteinn höfðu átt, ok fór til skips í Berufjörð með son sinn þrevetran, er Björgólfr hét, ok fóru þau þar utan ok kómu til Færeyja. Keypti hon sér þar jörð ok bjó þar til elli; er hon svá ór þessi sögu. Enn því hafði Helgi Ásbjarnarson þessi mál, at eigi váru synir Hallsteins hér á landi, ok varð hann nú fjölmennr á þinginu. Var þar leitat um sættir milli þeira nafna, ok fekst ekki annat af, enn Helgi Ásbjarnarson réði einn. Var sú sátt þeira, at fyrir víg Hallsteins skyldu koma tólf hundruð ok fimm kúgildi í; enn Helgi Droplaugarson skyldi fara utan ok vera þrjá vetr í burtu, ok vera nótt í húsi þar til er hann færi utan; enn ef hann færi eigi, skyldi hann sekr falla fyrir Helga Ásbjarnarsyni á milli Smjörvatnsheiðar ok Lónsheiðar. Helgi Droplaugarson leitaði ekki við utanferðinni. Þá fór Grímr bróðir hans frá búi sínu ok til móts við bróður sinn, ok váru á vetrum (með Þorkatli) í Krossavík; þeir fóru um alt herað til þinga ok mannfunda, svá sem Helgi væri ósekr. Því næst kómu út í Reyðarfirði synir Hallsteins. Þeir gáfu Helga Ás-

bjarnarsyni viðu til skála ok launuðu honum því eftirmál eftir föður sinn. Stendr sá skáli enn í Mjóvanesi.

29. Þorgrímr skinnhúfa bjó í Miðbæ í Norðrfirði. Kona hans hét Rannveig. Hon var systir Þórdísar, er Þorsteinn átti, ok skyld Helga Droplaugarsyni. Hon bað um várit á Múlaþingi Helga frænda sinn fara til fjárskiftis með þeim Skinnhúfu; ok þat varð, at hann hét ferðinni. Þat var nökkurum vetrum fyrr, er þeir nafnar fundust á haustþingi at Þinghöfða; þá skyldi Helgi Droplaugarson mæla lögskil, ok varð honum misint, ok hlógu menn at mjök, enn Helgi Ásbjarnarson brosti at. Helgi Droplaugarson fann þat ok mælti: „Þar stendr Hrafnkell at baki þér, Helgi". „Þat er mér engi brigzli", kvað Helgi Ásbjarnarson, „enn þat skaltu þó vita, at sá mun verða okkarr fundr at vit munum eigi báðir heilir skilja". Helgi Droplaugarson svaraði: „Eigi hræðumst ek þessi hót, þótt þau sé allægileg, fyrir því at ek ætla mér at hlaða hellum at höfði þér á þeim fundi". Ok skildi svá tal þeira at sinni.

Eftir þetta kom Grímr at máli við bróður sinn ok sagði, at nú skyldu þeir fara til Rannveigar, ok gera fjárskifti með þeim Þorgrími skinnhúfu. Þorkell ok Gunnsteinn ór (hinni) innri Krossavík fóru með ok tveir heimamenn þeira með þeim, ok váru þeir sex saman. Fara

þeir þá um heiði austr ok koma til Þorkels á Torfastaði; dóttir hans var Tófa, er kölluð var Hlíðarsól. Hon var hjalskona Helga Droplaugarsonar. Þar váru þeir um nótt, ok töluðu þau Helgi mart ok Tófa; sagði henni svá hugr um, sem hann mundi eigi aftr koma ór þessi för; hon gekk á götu með þeim ok grét mjök. Helgi spretti af sér belti, ok var þar á knífr góðr, ok gaf henni. Enn þeir fóru til bæjar þess, er at Straumi heitir; sá maðr fór þaðan með þeim, er Helgi hét; váru þeir þá sjau saman. Þeir kómu til Eyvindarár til Gró; var þeim þar vel fagnat. Þorbjörn hét maðr; sá var húskarl Gró; hann gerði vel til vápn. Helgi Droplaugarson bað hann gera til sverð sitt, meðan hann færi í fjörðu ofan, ok fekk Þorbjörn honum annat sverð. Þaðan fóru þeir í Norðrfjörð til Þorsteins mágs síns; hann átti Þórdísi systur Rannveigar, er átti Þorgrímr skinnhúfa. Þann dag, er Helgi sat þar, þá kom ofan um heiði Þorkell bróðir Þórarins ór Seyðarfirði, ok einn maðr með honum. Þeir váru þar um nóttina, ok töluðu þeir Helgi mart ok mæltu til vináttu með sér. Helgi mælti við Þorkel: „Hvert ætlar þú heðan?“ Hann svarar: „Út á Nes til Bjarnar; hann seldi léreft, er ek átta í vetr; mun ek þar vera þrjár nætr“. Þá mælti Helgi: „Ek vilda at vit færim báðir saman upp um fjall“. Þorkell

kvaðst þat gjarna vilja. Síðan fara þeir allir saman í Miðbæ; (þaðan fór Þorkell út á Nes. Helgi drap á dyrr í Miðbæ, ok) gekk Rannveig til dyra. Helgi sagði við hana: „Viltu nú fjárskiftit með ykkr Þorgrími?“ „Vil ek gjarna“, kvað hon. Þá nefndi hon sér vátta, ok sagði skilit við Þorgrím skinnhúfu. Hon tók föt hans öll ok rak niðr í hlandgróf. Eftir þat fóru þau á brott, því at Helgi ætlaði síðar at heimta út fé hennar. Fara þau til dagverðar í Fannardal. Enn er þau váru í brottu, spratt Þorgrímr upp ok vafði um sik rekkjuvaðmáli sínu, því at föt váru engi. Hann rann til Hofs; þar bjó Þórarinn moldoxi (hann var mikill fyrir sér). Þórarinn mælti: „Hví ferr þú hér svá snemma, Þorgrímr, ok heldr fáklæddr?“ Hann svarar, kvað konu sína brott tekna, — „vil ek nú biðja þik ásjá um þetta mál“. Þórarinn svarar: „Gefa vil ek þér fyrst klæði, því at þess er þér nú mest þörf“. Síðan át hann þar dagverð. Þá mælti Þórarinn: „Þat mun ek þér ráða, at þú finnir Helga Ásbjarnarson ok skorir á hann, at rétta þitt mál. Enn ef svá ferr, sem ek get til, at þú fáir ekki, þá spyr þú, hvénær hann ætlar at efna orð sín, þau er hann mælti at haustþingi á Þinghöfða. Enn ef hann vaknar þá eigi við, þá leita þér ráðs. Enn seg, at Helgi Droplaugarson mun fara um fjall upp á þriggja nátta fresti ok þeir sjau

saman. Far til Helga í kveld ok kom síð; því at hann lýkr sjálfr hurðu aftan hvern í Mjóvanesi". Þeir skildu, ok fór Þorgrímr leið sína ok kom þenna sama aftan í Mjóvanes. Helgi sat við eld. Þorgrímr bar þegar upp sín erindi, ok segir Helga vandræði sín; enn hann fekk ekki orð af Helga. Þá mælti Þorgrímr: „Allmjök dregr nú at því, at þú haldir öngva þingmenn þína skammlaust fyrir Helga Droplaugarsyni, hvárki á þingum né mannfundum. Eða hvénær ætlar þú, at fundi ykkarr skyli verða, er þú lofaðir honum á Þinghöfða, at þit skyldið eigi báðir á brott komast; eða vildir þú enn fleiri ófarar fara fyrir honum?" Helgi Ásbjarnarson mælti: „Hvárt eru þetta þín ráð eða annarra manna?" Hann svarar: „Þórarinn moldoxi réð mér þetta". Þá mælti Helgi: „Þú, Þorgrímr, skalt fara upp yfir háls á Mýrar til Bjarnar hvíta, ok bið hann hingat koma fyrir miðjan dag á morgin; ok þá far þú aftr um Bolungarvöll ok kom á Víðivöllu til fundar við sonu Hallsteins, ok bið þá hingat koma, ef þeir vilja hefna föður síns; þá far þú ofan fyrir vestan vatn undir Ás til Özurar, ok bið hann hingat koma, ok fylgdu honum". Hann fór þegar. Um daginn kómu menn í Mjóvanes, þeir er Helgi hafði eftir sent. Með Helga váru á vist austmenn tveir; hét annarr Sigurðr skarfr, enn annarr Önundr. Nú fóru þeir heiman sex-

tán saman til Höfða; Helgi bað Hjarranda fara með sér ok Kára bróður hans. Hann sagði: „Ek var búinn, þótt fyrr væri“. Nú eru þeir átján saman ok fóru upp í Eyvindardal til Knútusels, ok sátu þar fyrir þeim Helga Droplaugarsyni. Ígull hét maðr (er bjó undir Skagafelli í Eyvindardal); Þórðr hét son hans; þeir skyldu halda njósn um ferðir Helga Droplaugarsonar, því at þaðan mátti fyrr sjá mannferð enn þaðan sem þeir Helgi Ásbjarnarson sátu fyrir.

30. Þá er þar til at taka, er Þorkell kemr í Fannardal til föruneytis Helga Droplaugarsonar, ok váru þeir þar um nóttina. Helgi lét illa í svefni, ok var hann þrem sinnum vaktr á þeiri nótt. Þorkell spurði, hvat hann dreymdi, enn Helgi kvaðst eigi mundu segja. Nú klæðast þeir. (Helgi bað Þorstein sjá um kost Rannveigar, — „lát fylgja henni ef þú vill til bús Gríms bróður míns“). Þeir fóru fyrir dag utan ór Fannardal ok váru níu saman ok upp á heiði; ok þá er lokið var brekkunum, hvíldist Helgi, því at honum var orðit erfitt, ok lagði undir sik feld sinn. Þá kló hann kinn sína ok gneri hökuna ok mælti: „Þat er vænna áðr enn kveld komi, at þar klæi lítt; eða er þér, Þorkell, nú jafnmikill hugr at heyra draum minn sem í nótt?“ Hann svarar: „Eigi er mér nú minni hugr á því enn þá“. „Mér þótti“, segir

Helgi, „sem færim vér þessa leið, sem nú förum vér ok ofan eftir Eyvindardal (til Kálfshváls); þá runnu átján vargar móti oss eða tuttugu, ok var einn miklu mestr; enn vér vildum á hválinn (sem í dalnum stendr) ok kómumst eigi; enn þeir sóttu at oss (þegar), ok kleip einn í höku mér ok í tanngarðinn, ok þá var ek vaktr". Þá kvað Þorkell: „Þat mun víst, at menn sitja í vegi fyrir þér; mun þar vera Helgi Ásbjarnarson ok aðrir heraðsmenn, ok leiðist nú flestum mönnum yfirgangr þinn í heraðinu. Nú höfum vit mælt til vináttu með okkr, ok vil ek at þú farir heim með mér, ok ver þar nökkura stund". Helgi svarar: „Svá mun ek fara sem ek hefi ætlat". Þeir fóru nú ofan eftir Eyvindardal ok kómu á bæ Þórdísar; hon var gömul, ok bæði ljót ok svört. Helgi ætlaði at spyrja hana tíðenda; enn í því tekr einn maðr upp snækökk ok gerði harðan í hendi sér ok laust við kinn Þórdísi ok varð henni ilt við. Hon mælti: „Fari þér svá, at yðr taki gramir allir". Þá mælti Helgi: „Þat er heimsklegt at berja til kvenna ok er án ills gengis nema heiman hafi". Fekk Helgi þar nú engi tíðendi. Fóru þeir svá þaðan á brott ok ofan til Valagilsár. Þá bauð Þorkell at fylgja Helga til Eyvindarár. „Eigi þarf þess", kvað Helgi. Nú skiljast þeir; ok þá er Þorkell var kominn skamt í brekkuna, hverfr hann aftr til móts

við Helga. Hann tók allvel við Þorkatli ok kvað slíkt vinraun mikla. Nú fara þeir til Kálfsvaðseyrar; þá sjá þeir átján menn renna í móti sér. Nú vildu þeir Helgi Droplaugarson snúa til hválsins ok máttu eigi. Þá sneru þeir upp at götunni á gilsþröminn hjá Eyrargilsá; þar var lítil upphæð ok lögð í snjófönn neðan; enn nú er þar hrísi vaxit um alla þá hæð, ok er þar nú lítill grjótvarði, er þeir börðust. Þá spurði Helgi Grím bróður sinn, hvárt hann vill skjóta til Helga Ásbjarnarsonar uppi eða niðri; enn Grímr kaus uppi til at skjóta. „Eigi viltu nafna minn þá feigan“, kvað Helgi, „fyrir því at eigi mun honum hlíf verða at skildinum, þar er ek skýt til“. Nú skutu þeir báðir senn til Helga Ásbjarnarsonar, ok skaut Grímr í gegnum skjöldinn ok varð Helgi eigi sárr af því. Enn Helgi Droplaugarson skaut í knéskel honum ok rendi ofan í legginn, klofnaði til leggrinn, ok svá ofan í gegnum ristina, ok varð hann þegar óvígr. Þá settist Björn hvíti undir herðar honum, ok barðist hvárgi þeira um daginn. Özurr undan Ási gekk frá; kvaðst eigi mundu vega móti Helga Droplaugarsyni. Þórðr skarfr (son Íguls) var njósnarmaðr Helga Ásbjarnarsonar ok hafði legit í ánni (um daginn); váru frosin klæði kans. Hann sótti upp í skaflinn at Helga Droplaugarsyni ok þóttist við hann sakir eiga; ok er hann kom í skaflinn, skaut

Helgi Droplaugarson til hans milli fótanna ok í gegnum kyllinn ok fell hann á bak aftr, enn spjótit festi í skaflinum, ok hékk hann þar á skaflinum allan daginn. Eftir þat eggjaði Helgi Ásbjarnarson mága sína til atgöngu ok nefndi til Hjarranda; sóttu þeir þá Kári ok Hjarrandi at Helga Droplaugarsyni. Enn þeir Hallsteinssynir sóttu Grím ok maðr með þeim. Enn Þorkel svartaskáld sóttu (þeir) austmenn tveir, ok var Sigurðr hinn þriði maðr bezt vígr af liði Helga Ásbjarnarsonar. Þar fell Þorkell svartaskáld, enn hann drap austmanninn annan, enn Sigurðr varð sárr mjök, því at Þorkell var bezt vígr af þeira liði (bræðra), þegar Helga leið ok Grím. Nú gangast þeir at fast; ok þá er þeir Hjarrandi ok Kári sóttu Helga Droplaugarson, þá hljóp Helgi hinn magri frá Straumi í móti Kára; áttust þeir við ok fell Kári, enn Helgi varð sárr mjök. Þá sótti Hjarrandi fast at Helga Droplaugarsyni ok hjó til hans hart ok tíðum; enn Helgi hjó hvárki færa né smæra; enn sverð þat er hann hafði, dugði ekki. Þá mælti Helgi við Hjarranda: „Allhart mundir þú fram ganga, ef þú ættir frjálsborna dóttur Helga Ásbjarnarsonar“. Hjarrandi svarar: „Láttu at því koma; jafnskyldar eru Helga báðar“. Ok sótti hann at harðara, þótt slík orð færi í. Hjóst skjöldr Helga Droplaugarsonar mjök, ok sá hann, at honum mundi eigi svá

búit duga. Þá sýndi Helgi vígfimi sína ok kastaði upp skildi sínum ok sverði ok tók sverðit vinstri hendi ok hjó til Hjarranda ok kom á lærit, enn sverðit beit eigi, þá er beinsins kendi, ok svaddi ofan í knésbótina, ok varð hann af því sári óvígr; ok í því hjó Hjarrandi til Helga, enn hann brá við skildinum ok hljóp af sverðit í andlit honum ok kom á tanngarðinn, ok af vörrina neðri. Þá mælti Helgi: „Aldri var ek fagrleitr, enn lítit hefir nú um bætt“. Tók hann þá til hendi sinni ok sletti í munn sér skegginu ok beit á. Enn Hjarrandi fór niðr fyrir skaflinn ok settist niðr. Þat er mál manna, at skemmri mundi hafa orðit fundr þeira Hjarranda, ef Helgi hefði haft sverð sitt ok hefði eigi við fleirum átt at sjá, ok var Hjarrandi þó hinn mesti fullhugi. Þá sá Helgi, at Grímr bróðir hans var fallinn; enn þeir váru allir dauðir, er at honum sóttu; enn Grímr var sárr til ólífis. Þá tók Helgi sverð þat, er Grímr hafði átt ok mælti: „Nú er sá maðr fallinn, er ek hugða bezt; þat mun nafni minn vilja, at vit skilim eigi at þessu“. Ok stefnir Helgi þá ofan at þar er Helgi Ásbjarnarson sat. Enn þá váru allir menn stokknir ofan af skaflinum, ok vildi þá engi bíða Helga. „Þar stendr þú, Özurr“, kvað Helgi, „ok mun ek ekki við þér sjá, því at þú jóst mik vatni“. Ok bar hann þá ofan gegnt Özuri. Þá varð Özurr skjótt

til ráða at taka, því at bani annars hvárs þeira Helganna lá við. Þat varð þá órræði Özurar, at hann lagði á Helga Droplaugarsyni spjótinu, svá at stóð í gegnum hann. Helgi gekk á spjótit ok mælti við Özur: „Sveiktu mik nú“. Özurr sá, at Helgi sneri at honum ok mundi ná til hans með sverðinu; þá hratt hann frá sér spjótinu með öllu saman; sneri þá spjótskaftinu í jörð niðr ok lét hann þá laust. Þá mælti Helgi, er hann sá, at hann náði honum eigi: „Nú seinkaða ek, enn þú bræddir heldr“. Reið hann þá af út á snjáinn, ok lauk svá æfi Helga Droplaugarsonar. Fimm menn höfðu bana af liði Helga Ásbjarnarsonar, enn sárir allir aðrir, utan Björn hvíti ok Özurr. Þar fell með Helga Droplaugarsyni Þorkell svartaskáld ok förunautr hans ok austmaðr, er heiman fór með Helga Droplaugarsyni, ok Grímr bróðir hans.

Helgi Ásbjarnarson reið af fundinum ok var studdr á baki, enn Hjarrandi reið einn saman, enn Kári var á skjöldum borinn heim til Höfða ok (var þar) orpinn haugr eftir hann. Nú koma þeir til Höfða ok váru spurðir tíðenda; enn þeir sögðu þau, er orðin váru. Þá mælti einn maðr: „Hvat gerði Helgi Droplaugarson um aðra menn fram í dag?“ Sigurðr skarfr svaraði: „Ef slíkir hefði allir verit með Helga Droplaugarsyni sem hann var, þá hefði engi várr brott komizt“. Helgi hinn magri kom til

Eyvindarár ok sagði Gró tíðendin. Hann var sárr mjök. Hon mælti þá við Bárð son sinn: „Tak þú hesta ok eyki ok förum eftir þeim Helga ok Grími“. Þau fóru ok kómu til valsins, ok var þeim bræðrum velt í sleða ok Þorkatli með þeim. Enn þeir fóru á hestum, er sárir váru; enn þar váru þeir jarðaðir, er dauðir váru. Nú fara þeir heim á leið, ok fylgdi Gró þeim sleða fastast, er Grímr var í, ok lét hóglega með hann fara. Nú kómu þau heim ok létu færa líkin til útibúrs eins. Gró mælti: „Nú munum vit Bárðr son minn náttsæta líkin; enn þér farið með þá, er lífs eru, ok vinnið þeim beina“. Enn er menn váru í svefni, fór Gró yfir um vatn til Ekkjufells; þar bjó Álfgerðr læknir. Gró bað hana fara heim með sér ok sagði henni tíðendin. Nú kómu þær heim til Eyvindarár, ok var líf með Grími. Álfgerðr batt sár hans ok hafði hann á brott með sér. Um morgininn eftir var haugr gerr utan við Eyvindará fyrir sunnan garð, ok fór Bárðr með líkin ok sá maðr, er þau trúðu bezt at leyna mundi, at Grímr var á lífi, ok váru þeir Helgi ok Þorkell þar heygðir. Nú liggr Grímr í sárum þann vetr, ok svá Helgi Ásbjarnarson. Nú fló sá kvittr, at Grímr lifði, ok sannaði annarr, enn annarr kvað lygi; kom þat fyrst upp af hjónum Gró. Þá lét Helgi gera lokhvílu í Mjóvanesi, er hann spurði, at

Grímr var heill. Síðan fór Grímr norðr í Krossavík til Þorkels Geitissonar, ok var honum þar vel fagnat.

31. Nú keypti Helgi Ásbjarnarson land þat, er at Eiðum heitir, út í Heraði, enn seldi Mjóvanes, ok þóttist þar betr kominn, er þingmenn hans váru umhverfis, ok lét gera þar lokhvílu. Þórdís kona hans spurði, hví hann vildi þar heldr land eiga, er alt var skógi vaxit at húsum heim ok mátti hvergi sjá mannaferðir, þótt at garði færi. Þá kvað Helgi vísu:

(1) Ák í mörk es myrkvir
miðlegg daga tveggja
— fram berk Heiðs í hljóði
hrann-varg, — spæing margan,
at mótstafir Meita
minna þeirs styr vinna
hildar-börrum hjarra
hrælœkjar mik sœkja.

Grímr var nökkura vetr í Krossavík ok var eigi kátr, ok aldri hló hann síðan Helgi var fallinn. Þorkell átti för til Eyjafjarðar, at sætta þingmenn sína, ok reið hann heiman; enn Grímr var heima ok annaðist um bú. Nökkur um nóttum síðar bjóst Grímr heiman, ok sagðist eiga fjárheimtu at þeim manni, er Þorgrímr hét ok bjó í Hjarðarhaga í Jökulsdal. „Er nú reynt“, kvað Grímr, „at hann vill ekki gjalda“. Þá mælti Jórunn, kona Þorkels, hon var dóttir Einars frá Þverá: „Ek mun gjalda þér skuld

þessa, ok far þú hvergi". „Ekki geldr hann þá", kvað Grímr. Fór hann þá heiman ok hafði með sér nest; fóstbræðr hans fóru með honum: Glúmr ok Þorkell trani. Þeir fóru þar til er þeir kómu til Rangár fyrir vestan vatn. Nú lögðust þeir yfir ána með Þorkel trana ok kómu á þann bæ, er á Bakka heitir fyrir austan fljótit ok gengu þar í fjós, ok tóku þar pál ok reku ok fóru á brott síðan ok þaðan út til Oddmarslækjar fyrir vestan Eiðaskóg. Við lækinn grófu þeir sér jarðhús, ok færðu mold alla út á lækinn; vildu þeir eiga fylgsni þar, ef þeir þyrfti til at taka. Þann dag, er þeir váru við lækinn, riðu menn brott af Lambanessþingi, ok fór mart manna til Eiða með Helga Ásbjarnarsyni. Ketilormr hét maðr, er bjó á Hrollaugsstöðum; hann fór með Helga við þrjá tigu manna, ok þar váru þeir mágar Helga, Björn ok Hjarrandi. Þenna aftan gengu þeir Grímr ór jarðhúsinu ok heim til Eiða ok ganga inn í fjóss-dyrr; enn af fjósi gekk forskáli inn í manna hús; stóðu þeir þar, ok sá þaðan tíðendin inn í bæinn. Um kveldit mælti Helgi Ásbjarnarson við konu sína: „Hvar ætlar þú þeim Ketilormi at hvíla?" Hon svarar: „Ek hefi búit þeim góða sæng utar af seti". Helgi mælti: „Þau skulu liggja í sæng okkarri, því at þau ganga ór rekkju fyrir okkr hvern tíma, er vit erum þar". Þórdís svarar: „Eigi ertu ávalt jafn-

varr; þá munda ek þíns fundar leita, ef ek ætta Gríms hlut, er flest væri gesta ok þú ættir mart at annast". Hann svarar: „Þat er mér oft í brigzli fært, at ek sé of varr". Nú réð hann rekkjum, enn eigi hon. Þá mælti Grímr við Þorkel: „Gakk þú inn og vit, at þú náir sverði því, er Þorbjörn hefir hvatt ok Helgi bróðir minn átti". Þorkell gekk inn ok kom aftr ok hafði þar sverðit. Stundu síðar mælti Grímr: „Far þú nú ok vit, hvar þau Helgi munu hvíla". Þorkell var litla stund í brott ok sagði Grími, at þau hvíldu utar af seti í lokhvílu ok engi hurð fyrir. Arnoddr hét maðr ok var blindr; hann var heimamaðr Helga Ásbjarnarsonar ok var rammr at afli. Hann lá gagnvart Helga í seti við þili. Þá mælti Grímr við Þorkel: „Þér ætla ek at ganga inn at sæta áverkum við Helga; því at þú ert annarr maðr skyldastr til at hefna Helga bróður mins". „Satt er þat", kvað Þorkell. Þá seldi Grímr honum sverð í hönd, ok þá gengu þeir heim at dyrunum. Þorkell nemr staðar ok mælti við Grím: „Eigi vil ek þú virðir svá, at ek óttumst inngöngu at Helga; enn þó þykki mér kynlegt um, at því er þú hefir mælt, at þú ynnir engum at hefna bróður þíns, nema þér sjálfum". „Þat kemr til þess, at mér þykkir aldri fyrir ván komit, at hefnt muni verða Helga bróður míns, meðan ek lifi eftir". Þá vildi

Þorkell inn ganga; enn Grímr tók til hans ok mælti: „Góðr drengr ertu, Þorkell; enn svá lízt mér á þik, at eigi sé víst, at þú særir Helga svá djúpu sári, sem ek munda vilja, ok lát þú at því koma, sem þú sagðir, at ek ann engum manni hefnda eftir Helga, nema mér einum“. Þá tók Grímr við sverðinu ok mælti: „Þú, Þorkell, skalt halda í hurðarhringinn, því at þér trúi ek bezt, at þér verði ekki um felmt; enn Glúmr skal skjóta slagbrandi fyrir dyrr“. Enn áðr Grímr gekk inn, tók hann riðvöl í hönd sér ok var í skyrtu ok línbrókum ok hafði enga skúa á fótum. Hann gekk inn í skálann, ok vissi, at skíðahlaði var við dyrr þær er til fjóss váru. Enn Glúmr hafði um kveldit knýtt saman hala á öllum nautum í fjósi. Þá gekk Grímr í hvílugólf þat, er var hjá sæng þeira Helga, ok setti þar niðr fyrir framan þat, er hann hafði í hendi, ok gekk síðan at sænginni ok lagði af Helga klæðin. Hann vaknaði við ok mælti: „Tóktu á mér, Þórdís, eða hví var svá köld hönd þín?“ „Eigi tók ek á þér“, sagði hon, „ok óvarr ert þú, ok uggir mik, at til mikils dragi um“. Ok eftir þat sofnuðu þau. Þá gekk Grímr at Helga ok tók hönd Þórdísar af honum, er hon hafði lagt yfir hann. Grímr mælti: „Vaki þú, Helgi, fullsofit er“. Enn síðan lagði Grímr sverðinu á Helga, svá at stóð í gegnum hann. Helgi mælti: „Vaki sveinar

í seti; maðr vegr at mér“. Þá tók Grímr tré þat, er hann hafði niðrsett, ok kastaði; þat kom í skíðahlaðann ok hljóp hann ofan. Nú hlaupa menn upp í skálanum, ok ætluðu þangat vegandann hlaupit hafa, er skarkit var at heyra. Enn Grímr sneri til sömu dyra, sem hann gekk inn; þá greip maðr um Grím miðjan ok vá hann upp á bringu sér, ok var þat Arnoddr; hann kallaði: „Til þér hingat; ek held óhappamanninum“. Þá mælti Grímr: „Vesæll ertu halds, ok lát mik lausan; ek vilda hefna Helga“. Þá lét Arnoddr fara aðra höndina um hann ok fann, at hann var berfættr ok í línklæðum; lét hann þá Grím lausan ok mælti: „Því lét ek laust þar, at ek munda eigi vita, at betr væri, at ek hefða haldit“. Þá hljóp Grímr til dyra ok hljóp út, enn Þorkell rekr aftr hurð, enn Glúmr slagbrand fyrir, ok fara þeir til jarðhúss síns ok hafa þar fylgsni. Nú leituðu þeir sér ráðs, er eftir váru; tóku þat ráð, at halda vörð á vöðum öllum ok sitja við brúar á Jökulsá. Nú kómust þeir Hjarrandi ok Ketilormr ok nauðleytamenn Helga fyrst út ok fóru í leit. Nú koma heim flestir ór leitinni ok lifði Helgi þá ok spurði, hvárt þeir Björn væri aftr komnir ok Hjarrandi. „Hér em ek“, kvað Björn. „Svá er ok“, kvað Helgi, „at Hjarrandi lýsir enn mestan drengskap við mik“. Nú andast Helgi. Nú líðr af nóttin, ok fara þeir Grímr

ór jarðhúsinu ok upp með vatni til Höfða ok sá þar tjald. Grímr gekk at tjaldinu ok mælti: „Hví láti þér þjófa hjá skipi yðru?“ Þorlákr hét maðr, er skipit átti; hann fylgdi austmönnum til skips. Hann léði Grími bát; fluttust þeir þar yfir. Grímr fór aftr með bátinn ok lagðist síðan yfir vatnið. Þaðan fóru þeir út með vatni ok kómu til Jökulsár, ok lagðist Grímr þar yfir með Þorkel ok (þá) Glúm (sínu sinni hvárn). Fóru svá norðr í Krossavík ok var Þorkell eigi heim kominn. Þeir váru spurðir tíðenda; þeir kváðust engi segja. Um daginn eftir tefldi Grímr við austmann, ok rann at borðinu sveinn, er þau Þorkell áttu ok Jórunn, ok rótaði taflinu. Austmaðr spyrndi til sveinsins, enn hann frat við. Grímr skeldi upp ok hló. Þá gekk Jórunn at honum ok mælti: „Hvat er þess vorðit í ferð þinni, er þér fær nú hlátrar, eða hvat segir þú tíðenda?“ Þá kvað Grímr vísu:

(2) Hlógu hirðidraugar
— hlít vas at því lítil —
seims þás særðum Grími
sunnr vas harmr of unninn;
nú tér Freyr at fári
fregnk auðskata dauðan
fullar mars í fjöllum
Fljóts annan veg þjóta.

„Er eigi þat nú“, kvað Jórunn, „at þú hafir

hefnt Helga bróður þíns?“ Þá kvað Grímr vísu:

(3) Reka þóttumk nú nekkvat
nadda rógs at gnógu
Helga vígs — enn hlœgir
hug minn — við — þat — inni.
Nús boðgjörnum Bjarna
— beit egg Munins teiti;
armglóðar vák eyði —
efni mágs at hefna.

„Nú mun þat sannast“, kvað Jórunn, „at vér erum forystulaus, þegar bóndi er eigi heima; enn þó mundu vit til hætta, ef eigi væri násetur Bjarna mágs Helga Ásbjarnarsonar sem nú eru?“ Váru þeir Grímr þá í leynum, þar til er Þorkell kom heim. Nú kemr Þorkell heim, ok fór til fundar við Grím ok spurði tíðenda, ok um atburðinn um víg Helga. Grímr sagði, hversu til bar, ok kvað vísu:

(4) Ulfr *sl*eit ennibjalfa
— egg kom snörp í leggi
Helga kend ór hendi —
harðgrams meginjarðu,
þás hræmána hánum
hildar borðs at morði
úrfræningar árum
endr fjörbrautir rendu.

(5) Helgi varðisk herjum,
hjörr gall at valfalli,
þat vitt þjóðir knáttu
þegns verk í styr fregna,
þás gnývirðir gørði

Göndlar stígs at vígi
heiðr at hildar veðri
hjálms áru þrjá sára.

(6) Örbeitir varð úti
unnarviggs at liggja
átta dœgr við ótta
endr síz víg of bendak,
þás hjör-Móði hríðar
herðandi lét sverða
snarr á seima þverri
sárvand roðinn standa.

Þorkell reið þá til þings. Enn Grímr var í tjaldi í fjalli því, er Snæfell heitir upp frá Krossavík, ok þeir félagar.

32. Hrafnkell goði bræðrungr Helga Ásbjarnarsonar sótti vígsmál á hönd Grími. Þorkell Geitisson bauð fé fyrir Grím; enn Hrafnkell vildi ekki taka, ok varð Grímr sekr. Nú fóru menn heim af þingi. Þat sumar kom skip í Krossavík, ok áttu norrænir menn. Stýrimaðr fór til vistar með Þorkatli ok váru þeir fjórir saman. Ok er haustaði, þá færði Grímr sik af fjallinu niðr á hjalla einn, ok var varði stórr fyrir ofan tjaldit ok svá fyrir neðan; enn þat var í ofanverðum grösum. Þat er nú kallat at Grímsbygðum síðan. Austmenn kómu til leika í Krossavík at finna stýrimann. Þá mælti einn austmaðr: „Ek þykkist sjá tjald í fjallit upp, eða ella stein grán, ok hygg ek þó tjald vera“. Þorkell svarar: „Allskygn maðr ertu; þat er

steinn, ok köllu vér Tjaldstein". Hættu þeir þá því tali. Um nóttina eftir kom Þorkell til þeira Gríms ok mælti: „Nú munu menn á fjall ganga brátt, ok vil ek at þér farið heim á Arneiðarstaði. Ingjaldr mágr þinn er vitr maðr ok mun hann vel halda yðr; enn ef honum þykkja á því óhægendi, þá fari þér hingat". Nú kómu þeir Grímr til Ingjalds, ok fóru þeir í helli þann, er nú heitir Grímshellir. Ingjaldr talaði við sauðamann sinn: „Þótt hverfi nökkurir sauðir, þá gettu eigi um". Þá mælti griðkona við Ingjald: „Svá er lækr várr saurigr, at varla er drekkanda ór". „Því sætir þat, at hann var stífldr", segir hann, „enn ek fór til at ræsta hann". Enn þat var reyndar, at Grímr gerði jarðhús, ok kom munninn upp við sæng konu hans, ok lá hann þar um nætr; enn mold var færð í lækinn. Þorkell spakr bjó í Njarðvík. Hann (var hnýsinn mjök ok) rýndi eftir mörgum hlutum. Hanu var frændi Gríms skyldr. Hrafnkell goði gaf honum hundrað silfrs til, at hann rýndi eftir, hvar Grímr væri niðr kominn. Eigi var hann mjök vinum horfinn. Nú fór Þorkell um fjall upp í herað, upp með vatni fyrir austan, enn ofan fyrir vestan. Nú kom hann á Arneiðarstaði. Grímr átti son sex vetra gamlan. Þorkell fann sveininn ok mælti: Ertu Gríms sonr?" „Svá er", kvað sveinninn. Þorkell mælti: „Hvárt er faðir

þinn heima?“ „Eigi veit ek þat, enda munda ek eigi segja, þótt ek vissa“. Ein kona spurði um kveldit: „Hvar er Gríms skjóla, er ek finn eigi?“ Þorkell tók til orða: „Hvat er at merki um Gríms skjólu?“ Þá kom Ingjaldr at, ok mælti: „Hafr várn kalla þær Grím, ok er honum þar brynt í skjólunni“. Þá þóttist Þorkell vita, at Grímr var þar, ok fór í brott ok sagði Hrafnkatli svá búit. Ingjaldr ok Þorkell trani fóru heiman um várit hit efra suðr um jökla ok kómu ofan í Hornafjörð. Þar stóð skip uppi. Ingjaldr tók Grími þar fari ok liði hans öllu ok Þorkatli trana, ok gaf stýrimanni fé til, at hann leyndi, ok á laun skyldu þau Grímr þangat koma. Eftir þat fór Ingjaldr heim, ok litlu síðar fylgdi hann þeim Grími til skips, þar til er þeir létu í haf. Síðan fór Ingjaldr heim. Hrafnkell varð víss, at Ingjaldr hafði borgit Grími, ok lauk hann fyrir þat þrjár merkr silfrs. Þeir Grímr kómu skipi sínu í Sogn. Þá mælti Þorkell stýrimaðr við Grím: „Mat spari ek eigi við þik; enn traust hefi ek ekki til at halda þik fyrir Gunnari austmanni, ok engum þeim, er vilja þik feigan“. Þá kaupir Þorkell þeim Grími hesta, ok fær þeim leiðtoga á Upplönd. Skiljast þeir Grímr vinir. Fara þau þar til er þau koma á Upplönd til þess manns, er Finngeirr hét; hann var ungr maðr ok ríkr at penningum. Sigríðr hét systir hans; hon var væn

ok kunni sér mart vel. Þar váru þau Grímr um nótt. Finngeirr mælti við Grím: „Hvert ætlar þú ferð þína?“ Enn Grímr sagði honum þann vöxt, sem á var. „Haf þú hér hálfs mánaðar dvöl, ef þú vill“. Enn er þat var úti, þá mælti Finngeirr: „Far þú, Grímr, til bús þess, er bróðir minn hefir átt, með lið þitt; ok ef þú vill hér dveljast, þá geym þú þess sem þú eigir“. Þat boð þá Grímr.

33. Gauss hét víkingr einn illr viðreignar. Þeir váru fjórir saman ok veittu mörgum mikla ósæmd; þá bitu trautt járn. Hann hafði verit á Upplöndum nökkura vetr ok stökt tveim búendum ór búi sínu ok sezt eftir í búin. Eftir þetta bað Gauss Sigríðar systur Finngeirs; enn hon vildi eigi eiga hann. Þá skoraði Gauss á Finngeirr til hólmgöngu. Finngeirr svarar: „Þat munda ek eigi spara, ef ek væra fjórum vetrum ellri, enn þó skal fyrr berjast við þik enn gifta þér systur mína“. Finngeirr bauð mönnum fé til at berjast við Gaus ok at gefa þeim systur sína, er hann dræpi, ok vildi engi þat til vinna. Grímr fylgdi Finngeiri til hólms, ok bauð at berjast fyrir hann. Nú kómu þeir Gauss. ok lagði hann sex merkr silfrs við hólmlausn „Ek mun þat fé taka“, kvað Grímr. Grímr hafði tvau sverð, því at Gauss kunni at deyfa eggjar. Grímr vá jafnt báðum höndum. Hann brá upp sverði með vinstri hendi, enn hjó

með hinni hægri til Gauss ok af fótinn fyrir ofan kné. Nú fell Gauss, ok í því veifði hann sverðinu at Grími ok kom á fótinn, ok varð þat svöðusár. Nú flýði víkingr á brott, enn Grímr fekk silfrit, ok fekk góðan orðstír af verki þessu. Finngeirr gaf Grími búit, þat er hann varðveitti, með öllum fjárhlutum, landi ok kvikfé. Sár Gríms varð illa, ok blés upp fótinn. Þat var einn aftan, ėr þar kom kona, ok lézt vera læknir; hon bað at binda um sár Gríms, ok þat var, at hon batt um, ok hvarf á brott. Litlu síðar kom blástr í fót Gríms ok alt upp í kviðinn. Var þá farit eftir presti ok tók hann þjónustu ok andaðist síðan. Enn þessi kona hét Gefjon hin fullkunniga, ok hafði verit frilla Gauss. Vetr þessi leið af, ok um várit keypti Finngeirr skip til handa Helgu ok fór hon út til Íslands með allan fjárhlut sinn ok Þorkell trani með henni. Þau kómu í Reyðarfjörð. Ingjaldr fór í móti dóttur sinni, ok flutti hana heim á Arneiðarstaði, ok var hon þar síðan. Helga gaf Þorkatli skipit hálft, enn hálft seldi hon austmönnum. Fór Þorkell þar utan um várit eftir, ok lýkr þar frá honum at segja. Þórdís, er átt hafði Helgi Ásbjarnarson, var gefin Höskuldi syni Þorgeirs goða frá Ljósavatni. Höskuldr tók Glúm, þann er var með Grími Droplaugarsyni, þá er Helgi Ásbjarnarson var veginn, ok létu þau drepa hann. Helga

bjó eftir Ingjald liðinn á Arneiðarstöðum ok Þorvaldr son þeira Gríms. Þorvaldr átti son, er Ingjaldr hét. Hans son hét Þorvaldr, er sagði sögu þessa. Vetri síðar enn Þangbrandr prestr kom til Íslands fell Helgi Droplaugarson. Ok lyktar hér svá at segja frá þeim Droplaugarsonum.

VIÐBÆTIR.

Upphaf Droplaugarsona sögu.

Ketill hét maðr, er kallaðr var þrymr. Hann bjó í Skriðudal á Húsastöðum. Atli hét maðr, er var bróðir Ketils; hann var kallaðr Atli grautr. Þeir áttu bú báðir saman ok váru fémenn miklir; fóru jafnan til annarra landa með kaupeyri ok gerðust stórríkir. Þeir váru Þiðrandasynir. Eitt vár bjó Ketill skip sitt í Reyðarfirði, því at þat stóð þar uppi, ok síðan sigldu þeir í haf. Þeir váru úti lengi ok tóku Konungahellu um haustit ok settu þar upp skip sitt; enn síðan keypti hann sér hesta ok reið austr í Jamtaland við tólfta mann til þess manns, er Veðormr hét. Hann var höfðingi mikill, enn vinátta góð var með þeim Katli. Veðormr var Rögnvaldsson, Ketils sonar raums. Veðormr átti þrjá bræðr; hét einn Grímr, annarr Guttormr, þriði Ormarr. Þeir allir bræðr váru hermenn miklir ok váru á vetrum með Veðormi, enn á sumrum í hernaði. Ketill var þar um vetrinn

með sína menn. Þar váru með Veðormi tvær konur ókunnar: önnur vann alt þat, er hon orkaði, enn önnur sat at saumum ok var sú ellri. Hin yngri konan vann alt vel, enn illa var þegit at henni. Hon grét oft. Þetta hugleiddi Ketill. Þat var einn dag, er Ketill hafði þar litla stund verit, at þessi kona gekk til ár með klæðin, ok þó, ok síðan þó hon höfuð sitt, ok var hárit mikit ok fagrt ok fór vel. Ketill vissi hvar hon var ok gekk þangat ok mælti til hennar: „Hvat kvenna ertu?“ sagði hann. „Arneiðr heiti ek“, segir hon. Ketill mælti: „Hvert er kyn þitt?“ Hon svarar: „Ek ætla þik þat engu skifta“. Hann gróf at vandlega ok bað hana segja sér. Hon mælti þá með gráti: „Ásbjörn hét faðir minn, ok var kallaðr skerjablesi; hann réð fyrir Suðreyjum, ok var jarl yfir eyjunum eftir fall Tryggva. Síðan herjaði Veðormr þangat með öllum bræðrum sínum ok átján skipum. Þeir kómu um nótt til bæjar föður míns ok brendu hann inni ok alt karlafólk, enn konur gengu út; ok síðan fluttu þeir okkr móður mína hingat, er Sigríðr heitir, enn seldu aðrar konur allar mansali; er Goðormr nú formaðr eyjanna“. Þau skilja nú. Enn annan dag eftir mælti Ketill við Veðorm: „Viltu selja mér Arneiði?“ Veðormr svarar: „Þú skalt fá hana fyrir hálft hundrað silfrs sakir okkarrar vináttu“. Þá bauð Ketill

fé fyrir kost hennar — „því at hún skal ekki vinna“. Enn Veðormr lézt mundu veita henni kost sem öðru föruneyti hans. Á því sumri kómu heim bræðr Veðorms: Grímr ok Ormarr; þeir höfðu herjat á Svíþjóð um sumarit. Sitt knarrarskip átti hvárr þeira ok váru hlaðin með fjárhlut; váru þeir með Veðormi um vetrinn; enn um várit bjuggu þeir bræðr skip sín til Íslands, ok ætluðu þeir Ketill að halda samflota; ok er þeir lágu fyrir Víkinni, bað Arneiðr Ketil at ganga á land upp ok lesa sér aldin ok önnur kona með henni, er þar var á skipinu. Hann lofaði henni ok bað hana skamt fara. Nú gengu þær á land ok kómu undir bakka einn; þá gerði á regn mikit. Arneiðr mælti: „Gakk til skips ok seg Katli, at hann komi til mín, því at mér er krankt“. Hon gerði svá, ok gekk Ketill einn saman til Arneiðar. Hon heilsar honum ok mælti: „Kol hefi eg hér fundit“. Þau grófu þar sandinn ok fundu kistil einn fullan af silfri, ok fóru síðan til skips. Þá bauð Ketill henni að flytja hana til frænda sinna með þessu fé; enn hon kaus at fylgja honum. Síðan létu þeir í haf ok skildi með þeim. Kom Ketill skipi sínu í Reyðarfjörð ok setti upp, enn fór síðan heim til bús síns á Húsastaði. Enn hálfum mánuði síðar kom Ormarr skipi sínu í Reyðarfjörð, ok bauð Ketill honum heim; enn skip hans var upp sett. Á því sumri kom Grímr

skipi sínu á Eyrar, í þá höfn, er Knarrarsund heitir, ok var um vetrinn með þeim manni, er Þorkell hét. Enn um várit eftir nam Grímr sér land, þat er þaðan af var kallat Grímsnes, ok bjó at Búrfelli alla æfi sína.

2. Nú er þar til at taka, er Ketill þrymr kaupir sér land fyrir vestan vatn þat, er Lagarfljót heitir, — sá bær heitir á Arneiðarstöðum, — ok bjó þar síðan. Á várþingi kaupir Ketill land fyrir Ormar; hét þat á Ormarsstöðum; þat var nökkuru utar með vatninu, ok bjó Ormarr þar til elli. Því næst kaupir Ketill sér goðorð, ok gaf silfr fyrir. Enn áðr höfðu þeir Graut-Atli bróðir hans skift með sér fé sínu. Atli kaupir land fyrir austan fljótit upp frá Hallormsstöðum, er nú heitir í Atlavík, ok bjó þar til elli; enn nú eru þar sauðahústóftir. Eftir þetta gerir Ketill brullaup til Arneiðar, því at hon var hinn mesti kvenskörungr. Þau áttu son, er Þiðrandi hét; hann var mikill maðr ok vænn. Ketill varð maðr skammlífr, ok tók Þiðrandi fjárhlut ok goðorð eftir föður sinn. Hávarr hét maðr; hann var Bersason, er kallaðr var Spak-Bersi. Hávarr bjó í Vallanesi. Hann átti konu ok tvau börn: Bersi hét son hans, enn Ingvildr dóttir; sá þótti þar kvenkostr beztr. Hennar bað Þiðrandi ok var hon honum gefin. Egill hét maðr; hann hafði numið Norðrfjörð allan ok bygði þar er kallat er á Nesi. Hann

var kallaðr hinn rauði Egill ok var Goðormsson. Hann var kvæntr maðr, ok átti eina dóttur, er Ingibjörg hét. Bersi Hávarsson bað hennar ok var hon honum gefin; henni fylgdi heiman Nessland. Þau Þiðrandi ok Ingvildr áttu mart barna; Ketill hét son þeira, annarr Þorvaldr. Jóreiðr hét dóttir þeira, er var gefin Síðu-Halli; önnur dóttir þeira hét Hallkatla; hana átti Geitir Lýtingsson, er bjó í Krossavík í Vápnafirði; Gró hét hin þriðja, er bjó út í heraði at Eyvindará. Bárðr hét son hennar. Þá er þeir váru fulltíða Ketill ok Þorvaldr, tók Þiðrandi faðir þeira sótt ok andaðist. Þeir tóku fé eftir föður sinn, ok máttu öngva stund saman eiga. Þorvaldr var mikill maðr ok sterkr, fálátr ok fastnæmr ok ríkr í heraði heima. Ketill var glaðr maðr ok málamaðr mikill. Þeir skiftu fé með sér ok hafði Þorvaldr Arneiðarstaði; enn Ketill hafði goðorð ok bjó í Njarðvík ok var mikill höfðingi. Þorgrímr hét maðr, er bjó at Giljum í Jökulsdal norðr. Hann átti sér konu ok eina dóttur, er Droplaug hét; hon var væn kona ok kunni sér alt vel. Þorvaldr bað Droplaugar ok tókust þau ráð ok áttu þau tvá sonu; hét Helgi hinn ellri, enn Grímr hinn yngri; þeira var vetrar munr. Þorvaldr varð eigi gamall maðr ok andaðist; enn Droplaug bjó þar eftir ok synir hennar. Helgi var mikill maðr vexti, ok vænn ok sterkr, gleðimaðr ok hávaðasamr.

Hann vildi ekki um búnað hugsa; vígr var hann manna bezt. Grímr var mikil maðr vexti, ok afrendr at afli, hljóðlátr ok stiltr vel; hann var búmaðr mikill. Þeir bræðr vöndu sik alls kyns íþróttum, ok þóttu þeir þar fyrir öllum ungum mönnum í allri atferð sinni, svá at þeira jafningjar fengust eigi.

3. Bersi hét maðr, er bjó á Bersastöðum; hann var Özurarson. Hólmsteinn hét son Bersa; hann bjó á Víðivöllum hinum syðrum. Hann átti Áslaugu Þórisdóttur, systur Hrafnkels goða. Hallsteinn hét maðr, er bjó á Víðivöllum hinum nyrðrum, ok var kallaðr hinn breiðdælski; hann var bæði auðigr ok vinsæll. Þorgerðr hét kona hans; þau áttu þrjá sonu: Þórðr ok Þorkell ok Eindriði. Þorgeirr hét maðr, er bjó á Hrafnkelsstöðum. Helgi Ásbjarnarson bjó á Ormsstöðum upp frá Hafrsá. Hann var goðorðsmaðr; hann átti Droplaugu spak-Bersadóttur; þau áttu mart barna. Hrafnkell hét maðr; hann var bræðrungr Helga Ásbjarnarsonar; hann bjó at Hafrsá; hann var ungr. Þeir Helgi Ásbjarnarson áttu goðorð báðir saman, ok fór Helgi með goðorðit. Þá bjó sá maðr, er Ánn hét, ok var kallaðr trúðr, á Gunnlaugsstöðum ofan frá Mjóvanesi. Özurr hét maðr, er bjó undir Ási fyrir vestan vatnit; hann var mágr Helga Ásbjarnarsonar. Hjarrandi hét maðr, er bjó at Öngulsá fyrir austan vatn á Völlum út; hann átti dóttur

Helga Ásbjarnarsonar, er Þorkatla hét. Þat er sagt, at Özurr er vitr maðr ok mjök hafðr við mál manna. Björn hét maðr, er bjó á Mýrum fyrir vestan Geitdalsá; hann var kallaðr Björn hinn hvíti. Hann átti dóttur Helga Ásbjarnarsonar. Þat var siðr í þann tíma, at færa konum þeim kost, er á sæng hvíldu; ok svá bar til, at Droplaug fór at finna Ingibjörgu móður sína á Bersastaði, og fóru með henni tveir þrælar; þau fóru með tvá uxa, ok þar á sleða. Droplaug var eina nótt uppi þar, því at mannboð skyldi vera á Ormsstöðum einni nótt síðar; enn þat var litlu fyrir várþing. Þá fóru þau heim ok óku eftir ísi; ok er þau kómu út um Hallormsstaði, þá fóru þrælarnir í sleðann, því at uxarnir kunnu þá heim. Enn er þau kómu á víkina fyrir sunnan Ormsstaði, þá gengu uxarnir báðir niðr í eina vök, ok drukknuðu þau þar öll, ok heitir þar síðan Þrælavík. Sauðamaðr Helga sagði honum einum saman tíðindin, enn hann bað hann engum segja. Síðan fór Helgi til várþings. Þar seldi hann Ormsstaði ok keypti Mjóvanes; fór þangat bygðum, ok þótti honum sér þá skjótara fyrnast líflát Droplaugar. Nökkuru síðar bað Helgi Ásbjarnarson Þórdísar toddu dóttur brodd-Helga, ok var hon honum gefin. Þórir hét maðr, er bjó í Mýnesi út fyrir austan vatn; hann var kvæntr maðr ok manna vitrastr. Sá maðr var á vist með honum, er Þor-

grímr hét ok var kallaðr tordýfill. Þorfinnr hét maðr; hann vann til fjár sér á sumrum, enn á vetrum var hann vistlauss ok fór þá með kaupvarning sinn. Um haustit var hann á gistingu hjá Þóri í Mýnesi, ok sat hann við eld hjá húskörlum Þóris. Þeir tóku tal mikit um þat, hverjar konur væri fremstar þar í heraði. Þat kom saman með þeim, at Droplaug á Arneiðarstöðum væri fyrir flestum konum. Þá segir Þorgrímr: „Svá mundi þá, ef hon hefði bónda sinn einhlítan gert“. Þeir svöruðu: Aldri höfum vér tvímæli heyrt á því“. Ok í þessu kemr Þórir bóndi og bað þá þegja þegar í stað. Líðr nóttin, ok ferr Þorfinnr brott ok kom á Arneiðarstaði ok sagði Droplaugu alt tal þeira húskarla Þóris. Hon gaf sig ekki fyrst at, utan hon var hljóð. Einn morgun spurði Helgi móður sína, hvat at henni væri. Hon segir þeim bræðrum illmælit, þat er Þorgrímr tordýfill hafði um hana talat — „ok munu þit hvárki þessar skammar hefna né annarrar, þót við mik sé ger“. Þeir létu sem þeir heyrðu ekki þat er hon talaði. Þá var Helgi þrettán vetra, enn Grímr tólf vetra. Litlu síðar bjuggust þeir heiman ok sögðust fara skyldu á kynnisleit til Eyvindarár til Gró. Þeir gengu at ísi, ok váru þar eina nótt, enn um morgininn stóðu þeir snemma upp. Gró spurði, hvat þeir skyldi þá. Þeir svöruðu: „Rjúpur skulu vit veiða“. Þeir

fóru í Mýnes ok fundu þar konu eina ok spurðu at bónda. Enn hon kvað þá farit hafa út á sanda átta saman. „Hvat gera húskarlar?“ kvað Helgi. Hon svarar: „Þorgrímr tordýfill ok Ásmundr fóru at heyi út í ey“. Síðan gengu þeir út ór garði ok undir ás þann, er Járnsíðulækr fellr með, ok fóru utan í eyna at þeim. Ásmundr var á hlassinu ok sá ferð þeira bræðra, ok kendi þá. Þeir tóku hestinn frá sleðanum, ok ætlaði Þorgrímr at ríða heim; ok í því er hann vildi á bak hlaupa, skaut Helgi spjóti á honum miðjum, ok fell Þorgrímr þegar dauðr niðr. Ásmundr fór heim með eykinn ok var hræddr. Þeir fóru ok kómu aftr til Eyvindarár. Gró spyrr, hvat þeir veiddi. Helgi svarar: „Vit höfum veitt tordýfil einn“. „Þótt ykkr, segir hon, „þykki lítils vert víg þetta, þá er Þórir mikils verðr ok skulu þit nú fara heim á Arneiðarstaði“. Ok svá gerðu þeir ok höfðu þar fjölmenni mikit.

4. Þórir kom heim um aftaninn ok frétti tíðendi þessi ok kvað ekki til sin taka þenna atburð, því at Þorgrímr var lausingi Helga Ásbjarnarsonar. Síðan fór Þórir til Helga Ásbjarnarsonar ok sagði honum vígit, — „kalla ek at þú eigir eftir at tala“. Helgi sagði þat satt vera. Eftir þat fór Þórir heim. Einn tíma talaði Droplaug við sonu sína: „Ek vil senda ykkr til Vápnafjarðar í Krossavík til Geitis“.

Þeir fóru heiman ok vestr á heiði; ok er þeir höfðu af fjórðung, laust á fyrir þeim hríð mikilli, ok vissu ekki hvar þeir fóru, fyrr enn þeir kómu undir húsvegg einn ok gengu um sólarsinnis; þá fundu þeir dyrr, ok kendi Helgí, at þat var blóthús spak-Bersa. Sneru þeir brott þaðan ok kómu heim, er þriðjungr var eftir nætr, á Arneiðarstaði. Enn hríðin helzt hálfan mánuð ok þótti mönnum þat langt mjök. Enn spak-Bersi sagði þat valda svá langri hríð, er þeir Droplaugarsynir höfðu gengit sólarsinnis um goðahús hans, ok þat annat, at þeir höfðu eigi lýst vígi Tordýfils at lögum ok hefðu goðin þessu reiðzt. Síðan fór Bersi til fundar við þá bræðr, ok lýstu þeir þá víginu, ok fóru síðan norðr í Krossavík til Geitis. Um várit eftir fóru þeir Þorkell Geitisson ok Grímr ok Helgi til Fljótsdals til Krakalækjar-várþings; þar hittust þeir Helgi Ásbjarnarson ok sættust á víg Þorgríms, ok lauk Þorkell fé fyrir. Enn Helga Droplaugarsyni líkaði illa, er fé kom fyrir víg Tordýfils, ok þótt óhefnt illmælisins. Þeir bræðr váru í Krossavík, ok nam Helgi lög af Þorkatli. Helgi fór mjök með saksóknir ok tók mjök sakir á þingmenn Helga Ásbjarnarsonar. Jafnan váru þeir bræðr með móður sinni. Eindriði Hallsteinsson hafði farit utan ok var leiddr upp á Írland ok hafðr þar í höftum. Þat spurðu bræðr hans Þorkell ok Þórðr, ok fóru utan, ok

leystu hann út, ok fóru síðan til Íslands. Kona Hallsteins var þá önduð, ok bað hann Droplaugar ok fekk hennar. Enn Helgi kallaði þat eigi sitt ráð. Síðan fór hon á Víðivöllu til bús með Hallsteini. Þeir bræðr Helgi ok Grímr fóru út í Tungu við tólfta mann til bónda þess, er Ingjaldr hét, ok var Niðgestsson. Hann átti dóttur, er Helga hét; hennar bað Grímr, ok var hon honum gefin. Síðan seldi Ingjaldr land sitt, enn keypti hálfa Arneiðarstaði, ok bjuggu þeir Grímr mágar báðir saman; enn Helgi Droplaugarson var ýmist í Krossavík eða með þeim Grími. Hrafnkell kallaði til goðorðs við Helga Ásbjarnarson frænda sinn ok náði eigi. Þá fór Hrafnkell til Hólmsteins á Víðivöllu ok bað hann liðs. Hólmsteinn svarar: „Ekki mun ek vera í móti Helga Ásbjarnarsyni, því at hann hefir átta systur mína. Enn þat ræð ek þér, at þú bið Helga Droplaugarson duga þér; enn ek mun fá til þingmenn mína at veita þér“. Síðan fór Hrafnkell at finna Helga Droplaugarson ok bað hann liðs. Helgi svarar: „Mér þykkir Hólmsteinn eiga at virða þat meira við þik, at hann á systur þína, enn þat er liðit er“. Hrafnkell biðr nú Helga hjálpa sér. Helgi mælti þá: „Þat ræð ek þér, at þú far á vikufresti út á Gunnlaugsstaði ok hitt Án trúð ok lofa hann mjök; enn vinátta þeira Helga Ásbjarnarsonar var góð, því at Ánn gaf honum marga góða

gripi; þess skaltu spyrja Án, hversu miklar virðingar hann þykkist hafa af Helga ok lofa hann í hverju orði. Enn ef hann lætr vel yfir, þá spyr þú hann, ef hann hafi nökkuru sinni í dóm verit nefndr fyrir goðorð Helga Ásbjarnarsonar. Enn ef hann segist því eigi náð hafa, þá segðu honum, at honum væri betra, at gefa Helga Ásbjarnarsyni stóðhest sinn til þess, at hann næði þeiri virðing, at vera í dóminum". Eftir þat skilja þeir, ok stundu síðar finnr Hrafnkell. Án ok talar við hann þat er Helgi hafði honum fyrir sagt. Enn Ánn sagðist freista skyldu. Síðan reið Hrafnkell heim. Um várit fóru menn til várþings. Þá nefndi Helgi Ásbjarnarson Án trúð í dóm, ok skyldi því þó leyna; því at Ánn hafði gefit Helga Ásbjarnarsyni stóðhross sjau saman. Enn er Ánn var í dóm settr, lét Helgi Ásbjarnarson koma þófahatt á höfuð honum ok bað Helgi hann fátt tala. Því næst gekk Hrafnkell at dómum ok þeir Droplaugarsynir ok mart manna með þeim. Þá gekk Helgi Droplaugarson at dóminum ok þar at sem Ánn trúðr sat. Helgi sló sverðshjöltunum undir þófahattinn ok laust brott af honum ok spurði, hverr þar sæti. Ánn segir til sín. Helgi mælti: „Hverr nefndi þik í dóm fyrir goðorð sitt?" Hann svarar: „Helgi Ásbjarnarson gerði þat". Þá bað Helgi Droplaugarson Hrafnkel nefna sér vátta ok stefna Helga Ásbjarnarsyni af goðorðinu; sagði

ónýtt öll mál fyrir honum, hefði nefnt Án trúð í dóm. Þá gerðist þröng mikil ok búit til bardaga áðr Hólmsteinn gekk í milli ok leitaði um sættir. Varð sú sætt þeira, at Hrafnkell skyldi hafa jafnlengi goðorð sem Helgi hafði áðr haft; enn eftir þat skyldu þeir hafa báðir saman goðorð, ok skyldi Helgi þá veita Hrafnkatli at öllum málum á þingum ok mannfundum ok þar er liðs þyrfti við. Helgi Droplaugarson mælti við Hrafnkel: „Nú þykkjumst ek þér lið veitt hafa“. Hann kvað svá vera. Nú fara menn heim af þinginu.

5. Eftir um vetrinn gerði hallæri mikit ok fjárfelli. Þorgeirr bóndi á Hrafnkelsstóðum lét mart fé. Maðr hét Þórðr, er bjó á Geirólfseyri fyrir vestan Skriðudalsá. Hann fæddi barn Helga Ásbjarnarsyni ok var ríkr at fé; þangat fór Þorgeirr ok keypti at honum fimm tigu ásauðar ok gaf fyrir vöru. Ásauðar þess naut hann illa, ok gekk brott frá honum. Enn um haustit fór Þorgeirr sjálfr at leita fjár síns ok fann í kvíum á Geirólfseyri átján ær, er hann átti ok váru mjólkaðar. Hann spyrr konur, hvers ráð þat væri; enn þær sögðu, at Þórðr réði því. Þá fór hann til móts við Þórð ok bað hann bæta sér ok mælti vel til; bað hann gera, hvárt er hann vildi, fá sér tvævetra geldinga jafnmarga eða fæða ærnar eftir um vetrinn. Enn hann kvaðst hvárki vilja; kvaðst lítt

njóta þess, er hann fæddi Helga Ásbjarnarsyni barn, ef hann skyldi hér fé fyrir gjalda. Síðan fór Þorgeirr á fund Helga Ásbjarnarsonar, ok sagði honum til. Hann svarar: „Ek vil at Þórðr bæti þér ok hefir þú rétt at tala ok ber honum til orð mín“. Þorgeirr fann Þórð ok fekk ekki af. Fór hann síðan til móts við Helga Droplaugarson ok bað hann taka við málinu, — „ok vil ek at þú hafir þat, er af fæst“. Ok at þessu tók Helgi málit. Um várit fór Helgi Droplaugarson á Geirólfseyri ok stefndi Þórði til alþingis; kallaði hann leynt hafa ásauðnum þjóflaunum ok stolit nytinni. Síðan fór málit til þings, ok váru þeir Helgi Droplaugarson ok Þorkell Geitisson allfjölmennir; var þar með þeim Ketill ór Njarðvík. Helgi Ásbjarnarson hafði ekki lið til, at ónýta mál fyrir þeim. Þá báðu menn þá sættast; enn Helgi Droplaugarson vildi ekki nema sjálfdæmi, ok sú varð sætt þeira. Enn Helgi gerði svá mörg kúgildi sem ærnar höfðu verit, þær er Þórðr hafði nytja látit. Skildust nú at svá mæltu, ok þótti Helga Droplaugarsyni þetta mál hafa at óskum gengit.

Úr 8. kap. í Droplaugarsona sögu.

Því næst kómu út í Reyðarfirði synir Hallsteins Þórðr ok Þorkell, enn Eindriði var andaðr, er þeir kómu til Írlands.

Upphaf 9. kap. í Droplaugarsona sögu.

Um várit eftir[1] sendi Flosi frá Svínafelli orð Þorkatli Geitissyni, at hann skyldi fjölmenna norðan til hans. Vildi Flosi stefna til óhelgi Arnóri Örnólfssyni, bróður Halldórs í Skógum; þann mann hafði Flosi vega látit. Þorkell safnaði at sér liði ok váru þeir saman þrír tigir. Hann bað Helga Droplaugarson fara með sér. Helgi svarar: „Skyldr ok fúss væra ek at fara þessa ferð, enn krankr em ek ok mun ek heima vera“. Þorkell spurði Grím ef hann vildi fara. Enn Grímr lézt eigi mundu ganga frá Helga sjúkum. Síðan fór Þorkell með þrjá tigu manna suðr til Svínafells; þaðan fóru þeir Flosi vestr í Skóga með hundrað manna.

[1]) Vorið eftir útkomu Hallsteinssona.

Vísnaskýringar.

---

1 (**Helgi Ásbjarnarson**). Ek á í mörk[1], es miðlegg tveggja daga[2] myrkvir, margan spæing[3] í hljóði — ek ber fram Heiðs hrannvarg[4] — at Meita mótstafir[5], þeir es vinna styr[6], sœkja mik minna, hildarbörrum hrælœkjar hjarra[7].

1. skógr. — 2. *miðleggr tveggja daga*, nótt. — 3. *spæingr*, spæjari, njósnarmaðr. — 4. *Heiðr*, jötunn eða dvergr; *Heiðs hrannvargr*, dvergafar, skáldskapr. — 5. *Meiti*, sækonungr; *Meita mót*, orrusta, *Meita mótstafr*, mannkenning. — 6. *styrr*, ófriðr. — 7. *hjarri*, hjara, löm; *hildr*, orrusta; *hildar barr*, búinn til orrustu(?) *hrælækr*, blóð.

Eg á marga njósnarmenn í skóginum, þegar nótt fer að dimma — eg yrki um það — (svo) að ófriðarmenn munu síðr sækja að mér.

2 (**Grímr Droplaugarson**). Seims hirðidraugar[1] hlógu, þás særðum Grími vas of unninn harmr sunnr; lítil hlít vas at því. Nú tér fullar mars Freyr[2] þjóta annan veg í fjöllum Fljóts[3]. Ek fregn auðskata[4] dauðan at fári.

1. *seimr*, auðr; seims hirðidraugr, mannkenning. — 2. *fullr*, sjór; *fullar marr*, sjávarhestr, skip. — 3. *fjöll Fljóts*, Lagarfljóts eða Fljótsdalshéraðsfjöll. — 4. mannkenning.

Menn hlógu, þegar Grími særðum var unninn harmr fyrir sunnan; enn ekki var gagn að því. Nú segi eg þjóta annan veg í Fljótsdalshéraðsfjöllum (í Héraðs búum) Eg hefi frétt, að höfðinginn sé dauðr.

3 (**Grímr Droplaugarson**). Þóttumk nú reka, nekkvat at gnógu, vígs Helga við naddarógs inni[1]; enn þat hlœgir hug minn. Egg beit Munins teiti[2]; vák armglóðar eyði[3]. Nús böðgjörnum Bjarna efni at hefna mágs.

1. *naddr*, oddhvass broddr, ör; *nadda róg*, orrusta; orrustu-*innir*, sá sem innir bardaga af höndum, hermaðr. — 2. *Muninn*, annar hrafna Óðins, hér venjulegr hrafn; *teitir*, sá sem gleðr; *munins teitir*, bardagamaðr. — 3. *armglóðar gulls* eyðir, mannkenning.

Eg þykist nú hafa hefnt vígs Helga við kappann, og gleðst eg af því. Sverðið beit hann; eg vá hann. Nú er hinum herskáa Bjarna efni að hefna mágs síns.

4 (**Grímr Droplaugarson**). Ulfr ennibjalfa[1] sleit meginjarðu harðgrams[2]; snörp egg kend ór hendi Helga kom í leggi árum hildarborðs[4], þás hræmána úrfræningar[3] rendu honum fjörbrautir[5] endr at morði.

1. *ennibjalfi*, hlíf, hjálmr; *ulfr* hjálms, sverð. — 2. *harðgramr*, sverð; *meginjörð harðgrams*, skjöldr. — 3. *hræmáni*, sverð, *hræmána úr*, blóð. — 4. blóð*fræningar*, blóðbogar. — 5. *hildar borð*, skjöldr; skjaldar *árr*, mannkenning.

Sleit í 1. vo. er tilgáta Konr. Gíslas. í 'Udvalg' Kh. 1892, af því að *beit* væri of máttlaust orð í þessu sambandi. — Vísan er ef til vill eitthvað úr lagi færð.

Sverðið beit skjöldinn, snörp egg, sem menn kenna á, úr hendi Helga kom í leggi mönnum, þá er blóðið rann um brjóst honum í bardaganum.

5 (Grímr Droplaugarson). Helgi varðisk herjum; hjörr gall at valfalli; þat þegns verk í styr knáttu þjóðir fregna vítt, þá es Göndlar stígs gnývirðir[1], heiðr[2] at hildarveðri, gerði þrjá hjálms áru[3] sára at vígi.

1. *Göndul*, valkyrja, *Göndlar stígr*, orrusta, orrustu *gnývirðir*, sá sem virðir orrustu gnýinn, mannkenning. — 2. *heiðr*, ágætr. — 3. *hjálms árr*, mannkenning.

Helgi varðist óvinum sínum; það verk hans gátu þjóðir víða frétt, þá er hann í bardaganum særði þrjá menn.

6 (Grímr Droplaugarson). Unnar viggs örbeitir[1] varð endr at liggja úti, við ótta, átta dægr, síz of bendak víg, þás hjörhríðar Móði[2], snarr sverða herðandi, lét sárvand[3] standa roðinn á seima þverri[4].

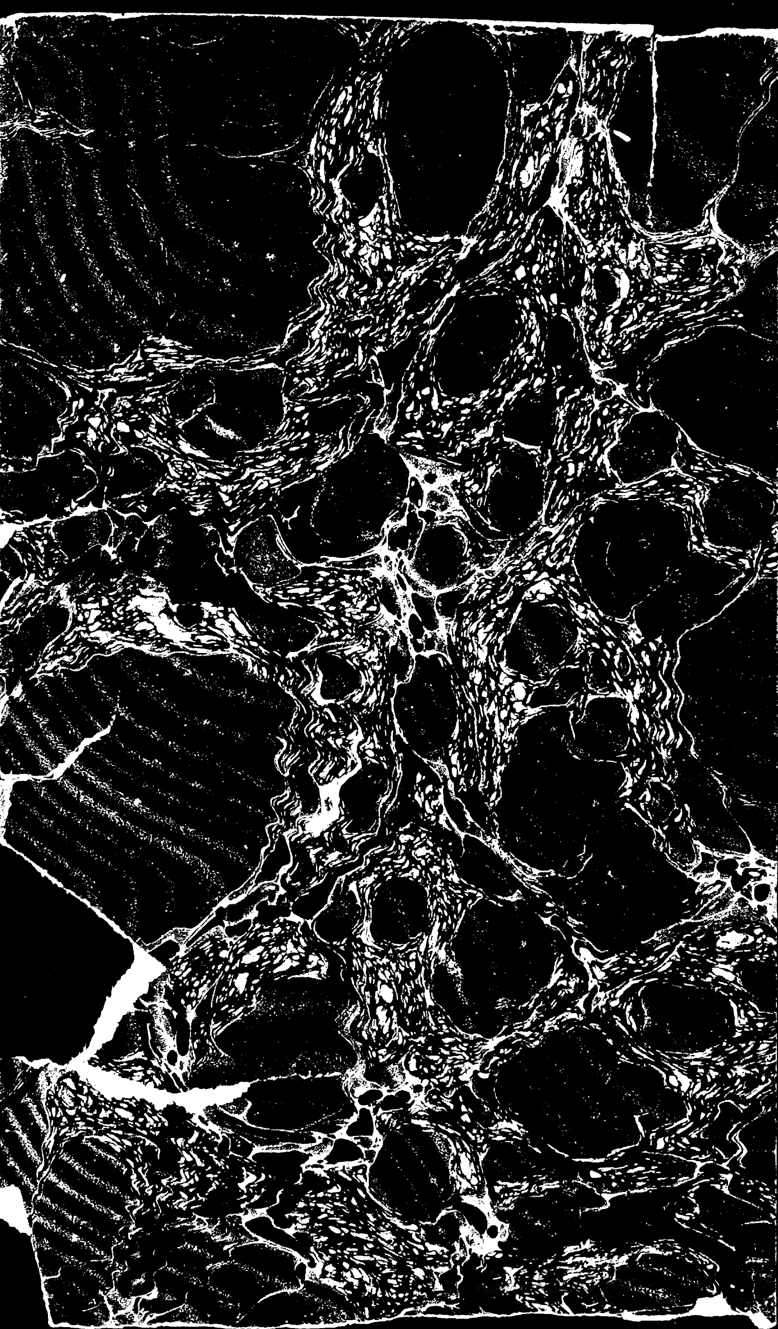
1. *Unnar viggr*, skip; skips *örbeitir*, maðr. — 2. *Móði*, sonr Þórs; *hjörhríðar Móði*, mannkenning. — 3. *sárvandr* = sárvöndr, sverð. — 4. *seimr*, gull, *seima þverrir*, sá er eyðir gulli, mannkenning.

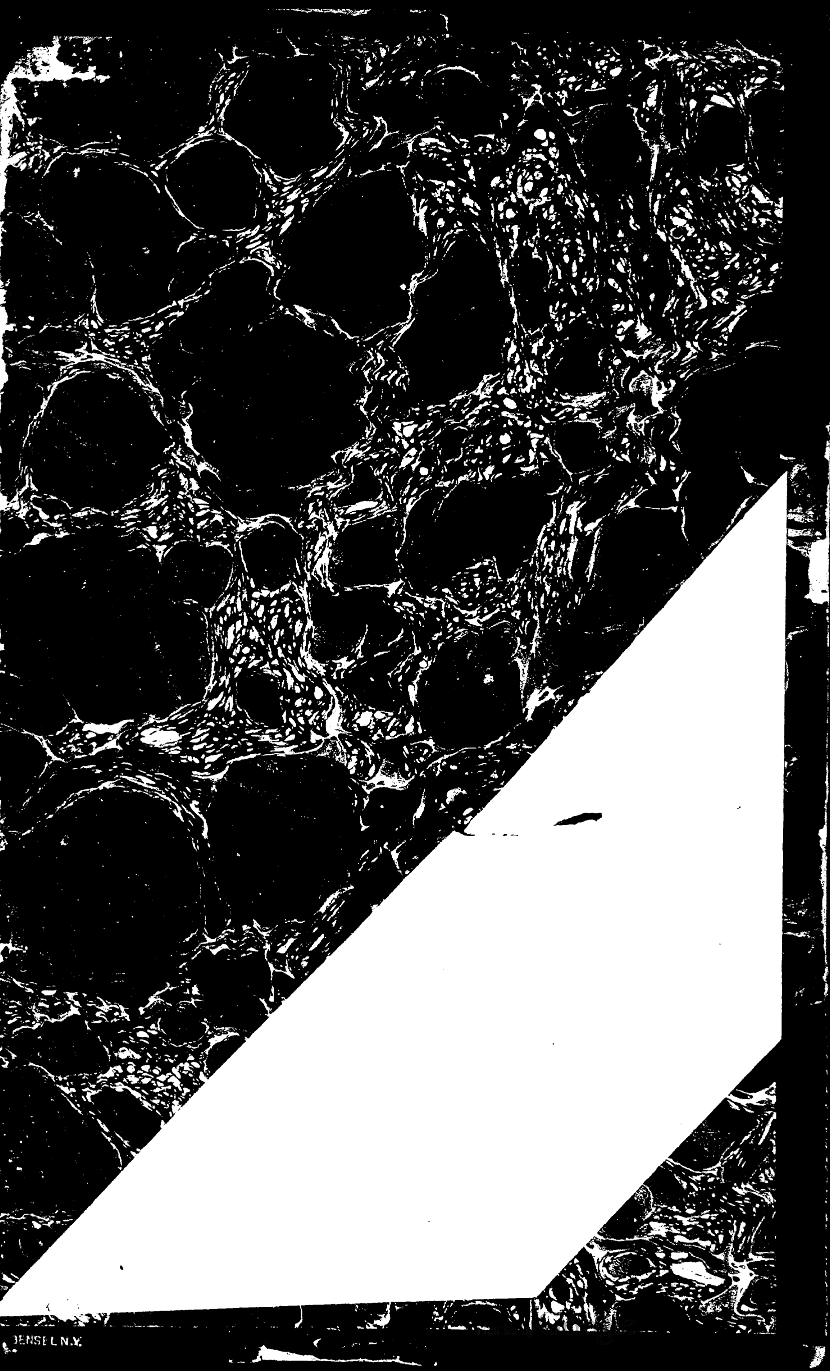
Eg varð að liggja úti við ótta átta dægr, eftir er eg vann vígið, þá er eg lét blóðugt sverðið standa á Helga Ásbjarnarsyni.

Nöfn.

L. Petersen, yfirkennari í Allinge á Borgundarhólmi, segir meðal annars um útgáfuna á Íslendinga sögum (sjá Nationaltidende 28. desbr. 1895): „Þess voru eigi allfá dæmi fyrir mannsaldri síðan — um 1864 — að ungir gáfumenn á kennsluskólum legðu, auk skyldunáms, stund á einhverja námsgrein, er þeir kusu að eigin geðþótta, t. a. m. hina norrænu forntungu.

Vera má að slíkt hið sama eigi sjer enn stað, en um þessar mundir þykir víst ekki mikið varið í þess konar nám, þar eð það „borgar sig" vart. En ganga má að því vísu, að ýmsir kennendur hafi ekki eingöngu á æskuárunum numið nokkuð í norrænu, en haldið og kunnáttu sinni við og aukið hana eptir því sem færi gafst, með því að lesa einhverja fornsögu á frummálinu. En líklega hefir eigi farið fyrir mörgum eins og þeim, er þetta ritar: Norrænan varð honum að velfallinni brú yfir til hinna nýrri bókmennta Íslands, en í þeim er ekki allfátt það, sem maklegt er viðkynningar. Fram að þessu hafa þær útgáfur af fornsögunum, sem kostur hefir verið á, optast verið harla dýrar; mun því vinum norrænnar tungu, ef til vill þykja mikils um vert, er þeir spyrja, að á seinni árum hafi á Íslandi verið byrjað að gefa út allar Íslendingasögur í alþýðlegri útgáfu, svo ódýrri, að hún geti komist inn á hvert einasta heimili þar í landi, hversu fátækt sem er".

JENSEL N.Y.

